

Cine alcargă
lacom după
avutii n-are nici
respectul legilor,
nici teamă,
nici rușine

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL
DE OPINIE,
POLITIC,
SOCIAL ȘI
CULTURAL
● fondat 1911

Anul I (Serie nouă) ● Nr. 33 ● Miercuri 15 august ● Ediție internațională: 15 – 22 VIII 1990

Miraj

Desen de AUREL St. ALEXANDRESCU ■

Schimbarea liniilor

La un meci de hochei nu se poate să nu rămii impresionat de modul bărbătesc în care patinează jucătorii, de viteza cu care circulă pucul de la unul la altul, de șuturile la poartă ale înaintașilor sau de îndrăzneala apărătorilor care parcă nici nu se sinchiesc de vreo accidentare.

Și mai ales te bucură faptul că, din cînd în cînd, cei din teren sînt schimbați de coechipierii lor, care între timp s-au odihnit, au contemplat întrecerea de pe bancă și abia așteaptă să se avînte în jureșul confruntării.

Poate și de aceea verva lor deosebită, marea rapiditate în acțiuni, care deseori se termină cu cite o încăierare la mantinelă și cu crose date în cap, spre deliciul spectatorilor.

Așa e și firesc, ca întotdeauna noii veniți să fie mai aprigi, mai dornici de afirmare, fără să țină seama întotdeauna de regulament, numai ca să cunoască reușita cu o clipă mai devreme, doar ca să culeagă aplauzele, indiferent de prețul lor.

GEORGE ARION ■

ATELIERELE DEMOCRAȚIEI

pag. 3

La „Cimitirul vesel“, Ceaușescu nu vrea să moară

pag. 4-5

Ce n-ați văzut din Coppa del Mondo

— suplimentul nostru —

Iuliu Maniu despre lovitura de stat de la 23 august 1944

pag. 15

URIAȘUL S.R.L.

Nu doresc, cel puțin nu în articolul de față, să iau în mână pana economistului și să mă ocup de foarte complicatele și enorm de grelele probleme ale economiei românești în momentul de față, legate de trecerea — cu care, după cum s-ar părea, toată lumea este, cel puțin în vorbe, de acord — la economia de piață. Mă voi opri doar la un singur aspect, la felul în care se muncește astăzi în patria noastră română.

Se povestește că trăia odată o babă care avea o fată și o cățea. În primăvară, când să iasă să-și lucreze ogrorul, baba spune fetei: ce să mai muncim, lucrurile se aranjează și fără asta — eu mor, căteaua turbează iar tu te măști. Și au trecut primăvara, vara, toamna și nimic nu s-a întâmplat: nici baba n-a murit, nici căteaua n-a turbat, nici fata nu s-a măritat. În schimb, au răbdât strâșnic de foame toată iarna, iar în primăvară s-au apucat serios de muncă. N-aș putea spune exact pe ce se mizează la noi, dar se muncește la fel de prost ca înainte de 22 decembrie, însă mult mai puțin și mai nedisciplinat, într-un climat de destindere și de scădere a responsabilității pe care îl creează dezorganizarea și absența fricii de o anume autoritate. S-a ajuns la un fel de cerc vicios: pe de o parte, generalizarea săptămânii de lucru reduse, mult rvinutul nostru SRL extins de toți cam cu de la sine putere la toate simbetele, contorsionările legate de reorganizări sindicale, acțiunile revendicative au influențat negativ lanțul aprovizionării tehnico-materiale (și așa într-o cronică suferință); la rândul ei, proasta aprovizionare tehnico-materială a sporit și mai tare numărul de ore și de zile nelucrate. Și iată așa, din boierie în boierie — determinate de măsurile luate de stăpînirea fesenistă în scopuri electorale, de cîștigare a popularității, măsuri fără acoperire economică: reducerea tarifelor la gaze și energie electrică, restituirea rapidă către populație a părților sociale, acoperirea unor sporuri nelarifare de salarii, asigurarea plății integrale a salariilor, indiferent de realizarea programelor de producție (care programe fuseseră aduse la dimensiuni normale, realiste, rezonabile), importuri de produse pe baza rezervelor de valută — s-a ajuns ca la noi să se muncească foarte puțin. Românii trăiesc în prezent, se poate spune, un uriaș SRL. De unde lipsuri acute de bunuri de consum pe piață, de unde servicii sub orice critică, de unde înflorirea speculei, a bișniței, a burselor negre. Rezultatul — scăderea accentuată a nivelului de trai, în special a celor necăjiți, cu cîștiguri mici și cu familii numeroase.

Există și părerea, formulată de unii economiști, că proasta evoluție a economiei românești în ultimele luni, declinul înregistrat favorizează trecerea la economia de piață. Oare? Trebuie să înțelegem că vor putea trece mai lesne la economia de piață românii, care nu se omoară cu munca, decît est-germanii, care nu-și permit luxul de a chiuli? Dar pierderile cauzate de nemuncă nu pot fi compensate prin nimic, și, în orice caz, influențează catastrofal nivelul de trai în momentul de față. Și noi nu credem nicicum că, în vederea trecerii la economia de piață,

cu cît nivelul de viață de acum este mai scăzut, mai mizerabil, cu atît el constituie o sămînță mai bună pentru un nivel de trai ridicat în viitor. Altfel este renunțarea la unitățile economice falimentare, aducătoare de pierderi, la mastodonții industriali care fac o pagubă mai mică atunci cînd nu funcționează decît cînd produc. Dar pentru a realiza acest lucru, societatea noastră trebuie să accepte confruntarea deschisă cu șomajul.

Apropo de acțiunile revendicative. Desigur, ținem cont de faptul că românii nu prea au experiență în acest domeniu, că odiosul și sinistra i-au lipsit de posibilitatea de a revendica ceva, cererea unor drepturi fiind considerată o crimă gravă. Acum, iată, se poate cere orice. Și cu asta ce-am făcut? De unde să se dea? Se știe că pentru a obține mai mult — și aceasta este esența mișcărilor revendicative —, trebuie să existe mai mult, și ca să existe, trebuie să se producă. Așa este în Occident și, în general, în țările dezvoltate, bogate. Acolo, mai întîi de toate oamenii muncesc pe rupe, trag virtos la saibă, fără să trișeze, și creează bogății multe. De-abia după aceea, dacă vād că nu le revine cît este normal din aceste bogății, fac grevă sau inițiază alte acțiuni. La noi însă se sare peste prima fază, producerea de bogății, și se trece direct la a doua, la repartitie, în ideea de a apuca o bucată cît mai mare din ce există. Dar ce există și cît există la noi? La noi e sărăcie lucie și se știe că de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere. Atunci, cum să ceară pămîntenii? A face grevă în condițiile în care ne găsim noi acum este pur și simplu indecent, este ultimul lucru la care trebuie să recurgem. Politica nu are ce căuta aici. Trebuie să muncim indiferent de cine se află pe moment la cîrmă — aceștia vin și pleacă, dar noi rămînem. Și apoi, e cazul să nu uităm nici o secundă că anume nivelul tehnic al nostru, al celor mulți, depinde de cît mai mult și de serios vom munci, și nu nivelul de trai al domnilor Iliescu, Roman etc. Ei au avut cu prisosință de toate și în timpul lui Dej, și în timpul lui Ceaușescu (chiar dacă unii devine cum că ar fi fost dizidenți), s-au aprovizionat de la magazinele cu circuit închis, ale gospodăriei de partid, n-au stat la cozi la gheare și copite, n-au făcut de Crăciun sarmale cu salam de soia; ei au și acum orice, slavă Domnului, și o vor duce tot în belșug și de acum înainte, chiar dacă noi vom munci prost. Cei ce vor suferi cumplit dacă vom munci prost vom fi tot noi.

Așadar, fără seriozitate și muncă multă, crîncenă, zi și noapte, nu vom putea nu doar să intrăm, din punctul de vedere al standardului de viață, în rîndul țărilor avansate, dezvoltate, civilizate, dar nici să ne hrănim. Este obligatoriu să înțelegem că doar munca ne-a mai rămas. Îmi vine în minte o replică dintr-o cunoscută piesă de teatru: „Muncă îndirjită, asta e salvarea noastră!”. Singura salvare. În acest sens, trebuie să ieșim urgent din starea vecină cu catalepsia a uriașului SRL național.

ION D. GOIA ■

Colocviile presei independente

Sub egida Uniunii Ziariștilor Democrați din România se reiau colocviile presei independente. În vederea pregătirii Convenției Naționale de la 31 august, următoarea întîlnire la care sînt invitați să participe reprezentanți ai redacțiilor, publicațiilor din Capitală și din țară (membrii ai U.Z.D.R.) precum și corespondenți din străinătate aflați la București, va avea ca temă chiar Uni-

nea Ziariștilor Democrați din România precum și proiectul creării Organizației Ziariștilor Democrați din Europa de Est (în cadrul Federației Internaționale a Jurnaliștilor). Colocviul este programat vineri 17 august ora 10 în Sala Flacăra din clădirea Presei Libere, Piața Presei Libere nr. 1 București.

COMITETUL PROVIZORIU

800 de costume spaniole

De curînd, la Sala Palatului a avut loc spectacolul ansamblului spaniol Zarzuela, cu care prilej au fost prezentate peste 800 de costume spaniole. Vă facem și dumneavoastră cunoștință cu cîteva din ele.

Fotografie de GIG MOTOIANU ■

Într-o formulă ușor schimbată, păstrîndu-și însă nealterată intenția de a dialoga, o echipă alcătuită din dl. Victor Babiuc, ministru de justiție, dl. Gheorghe Ștefan, ministru al învățămîntului, dl. Virgil Măgureanu, directorul Serviciului Român de Informații, dl. Iosif Boda, consilier la președinție, senatori, deputați, ziariști ai publicațiilor „România liberă”, „Contrapunct”, „Tineretul liber”, „Libertatea”, „Flacăra”, a străbătut în 2 și 3 august județele Mureș, Cluj, Satu Mare cu un elicopter militar.

Reunind reprezentanți ai puterii și ai presei locale, ai partidului și ai cultelor, întîlnirile s-au desfășurat în Tirgu Mureș, Cluj, Satu Mare. Strădania vizibilă a oaspeților oficiali de a-și pleca urechea la păsările populației n-a fost sabotată decît de organizarea imperfectă și de lipsa clarificărilor în ceea ce privește modalitatea de lucru adoptată.

Deși au opinii diferite asupra învățămîntului, reprezentativității minorităților în administrație, folosirii limbii materne, românii și maghiarii sînt unanimi în a reproșa guvernului apatiea manifestată în martie, precum și tergiversarea anchetei despre acele zile. Memoria evenimentelor neelucidate este în același timp

o sursă de tensiune și un avertisment. Ambele părți sînt de acord că așa ceva nu trebuie să se mai repete. Dar responsabilitatea pentru cele petrecute este încă pasată de o parte și de alta a fileului. Deoarece autoritățile nu și-au făcut publice concluziile investigațiilor, plutește un anumit mister, proliferă opini-

realităților și grăbesc stabilirea cadrului legal privind activitatea minorităților. Atitudinea Budapestei — cînd și dacă se dovedește nerezonală — nu poate fi influențată însă numai de articolele și de comentariile omului de pe stradă ci, în primul rînd, de o diplomație adecvată, în privința căreia statul român tre-

buie să se aplece în concurență cu orice cetățean român; criteriul valorii trebuie să primeze; elevul de naționalitate maghiară poate desfășura examenul în limba maternă, dar e bine ca subiectele să nu difere în funcție de etnia candidaților, iar clasele să se constituie pe limbi de

fost ridicate și probleme de interes general: manuale, examenul de admitere în institutele superioare, concursuri pentru doctorat, autonomia universitară, biserica greco-catolică, evenimentele din 13—15 iunie, aprovizionarea, economia. Răspunsurile încurajatoare ale miniștrilor au reușit să ne amintească cît de mare e criza în care ne aflăm și cît de palide speranțele de redresare.

Inițiată la mijlocul lunii trecute, continuată la începutul celei în curs, această acțiune ar trebui extinsă în întreaga țară, pînă ce dialogul va deveni o a doua natură a puterii. Focalizarea interesului în zonele cu frîmțări etnice poate să adîncească prăpastia, trezind impresia că acestea sînt singurele care „destabilizează”, eludîndu-le pe celelalte, la fel de importante și în egală măsură explozive.

Necesară terapie pentru unele stări de fapt, aceste întîlniri e bine să fie completate, pe lîngă informări autorizate, și de ample sondaje sociologice. Deoarece toate situațiile trebuie cunoscute, înțelese și rezolvate într-o manieră complexă, cu instrumente diverse.

OLTEA MUTULESCU ■

Memoria evenimentelor neelucidate

niile cu privire la manipulare și la acțiunile cercurilor străine, vizînd ruperea Transilvaniei de România.

Ni s-a repetat la Cluj și la Tirgu Mureș că pentru cei din afară e greu de înțeles această permanentă stare de alarmă. Războiul surd dintre Vatra Românească și UDMR, dintre profesorii români și cei maghiari, dintre publicațiile unei „tabere” și ale celeilalte e întîrînit de confuzie, patimă și excese de interpretare. De aceea, acțiunea întreprinsă cu participarea presei, poate fi salutară doar în măsura în care guvernul se înformează în paralel asupra

buie să se dovedească la înălțime.

Problemele ridicate au fost diverse, oglîndind dezorganizarea a numeroase compartimente sociale. Învățămîntul apare ca măr al discordiei în primul rînd datorită tendinței de separatism, a minorității maghiare. Dispozițiile contradictorii ale ministerului și ale inspectoratelor, precipitarea maghiarilor care au purces ilegal să-și înființeze școli la jumătatea anului, escaladarea violențelor din primăvară au radicalizat părerile. Răspunsul domnului ministru Gheorghe Ștefan a dovedit o concepție cu adevărat euro-

predare după admitere.

Pe de altă parte, referitor la dorința constantă de înființare a unei universități maghiare, domnia-sa a declarat că trebuie demonstrată oportunitatea ei, atîta timp cît profesia pentru care ești pregătit nu are conotații etnice. Dialogul rămîne, firește, deschis.

Emisiunea în limba maghiară tulbură în continuare liniștea, s-a afirmat. Cerința românilor ca aceasta să fie în totalitate titrată este legitimă și poate contribui la eliminarea unor surse de tensiune și de neîncredere. Datele in-

Datorită invitației repetate a guvernamentalilor prezenți au

OPERATION
VILLAGES
ROUMAINS

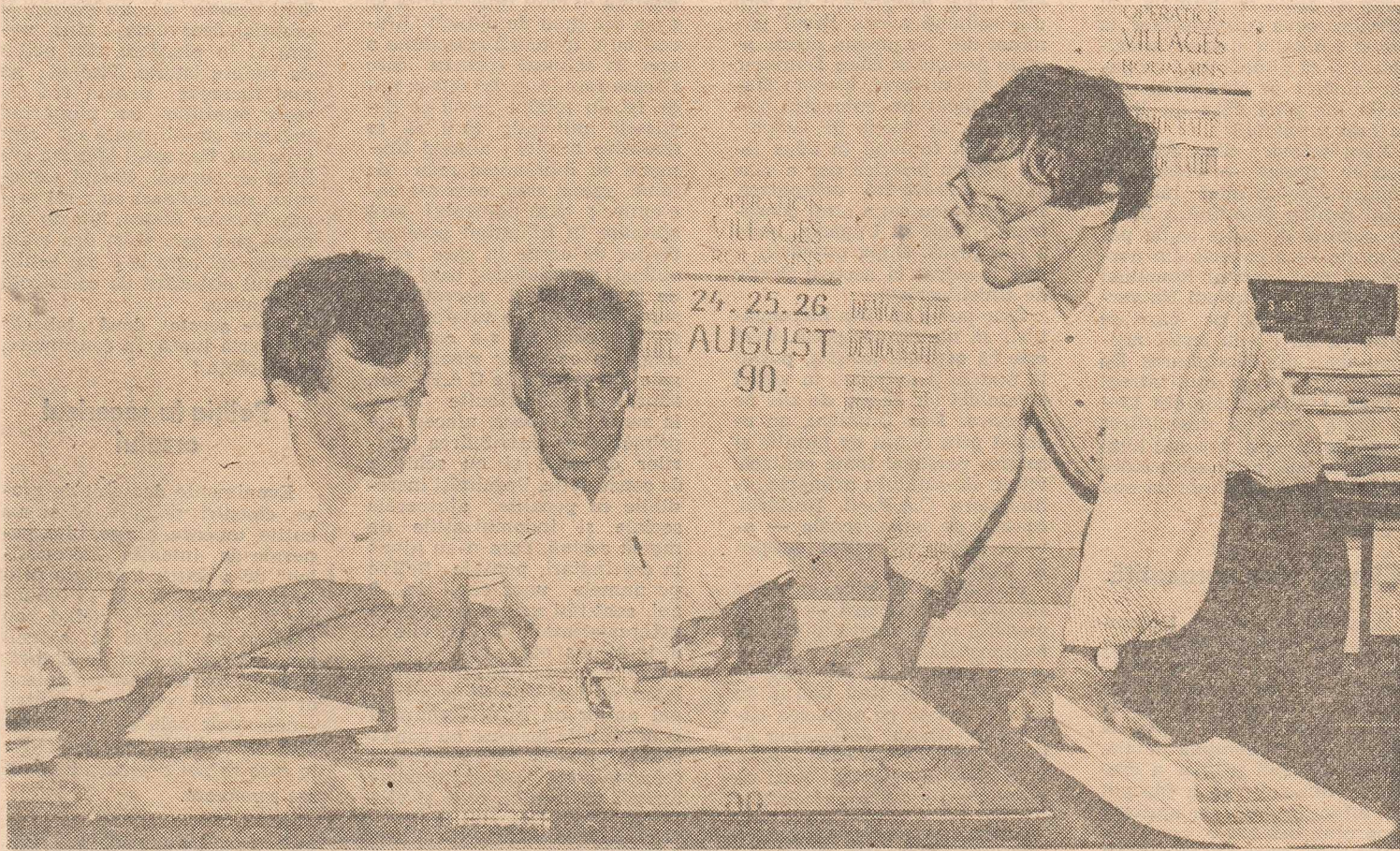
LES ATELIERS DE LA
DEMOCRATIE
BUCURESTI 1990

MEDECINS
SANS
FRONTIERES

Să nu uităm horoscopul

Contra unei umile monede de cinci lei, cu condiția să nimeriști întâmplător pe bulevardul Magheru, poți deveni fericitul posesor al unui horoscop, pus la dispoziție, prin difuzori ambulanți, de către editura ROMFEL. Având opt pagini format A 4 și o jună belă-rebelă, pozând nudă și pudelă, pe „coperță”, această producție ne oferă o versiune asupra destinului nostru, asimilându-l unor varietăți de arbori indigeni și exotici. Indrăznețul și subtilul horoscop îl reunește, printre alții, pe Hitler, Rimbaud și Chaplin, sub un destin comun. La asta nu ne așteptam, ce-i drept... Semnul lor comun este ARTĂRUL, care îi definește astfel: „Se împacă cu morala, dar aceasta nu-l va împiedica să sufere (...). Este un erudit autodidact, acest cerebrat (sic, n.a.), în ciuda inteligenței ascuțite, nu este lipsit de imaginație și nici de intuiție, este foarte complet. Lucid și dotat”. Cine ar mai putea spune că Hitler nu era lucid? Că dotat era, slavă Domnului... Despre Proust, Clemențescu și Gandhi, reușiti sub marca ALUNULUI, ni se spune că: „Adesea mic și plăpind, nu prea are mină.” Sub umbra CARPENULUI stă, ca să luăm un exemplu, și Nicolae Labiș. Iată ce aflăm, mai nou, despre celebrul poet: „Păstrează toată viața nostalgia decorațiilor, a uniformelor și aplauzelor. Adoră să facă parte dintr-o asociație, să poarte insigne și să asiste la întruniri. Legiunea de Onoare sau orice altă decorație celebră îi tulbură visele”. Ca să vezi ce tulbură visele adolescentului Labiș... Și mai interesant este PLOPUL, sub care scrie „UN PESIMIST” și îi adună laolaltă pe „Mata Hary, Karl Max (sic, n.a.), Salvador Dali” — caracterizați astfel: „Are nevoie de tovarăși... Dar detestă promiscuitatea”. Ce-i drept, Karl Marx avea nevoie de tovarăși... Să citim mai departe: „Foarte organizat se gîndește la viitor (de la care nu așteaptă nimic bun)... Puțin materialist și adesea lacom el este citeodată diabolic, abil ca să cîștige bani și adesea aspru. (...) Neglijent și leneș, urăște munca fizică.

MIHAIL GĂLAȚANU ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Atelierele democrației

Zilele trecute, au sosit la București domnii **Eric Masquelier**, vicepreședinte al Operațiunii „Villages Roumains”, **Daniel Staelens**, membru fondator al „Operațiunii”, și domnul **Alain Billet**, reprezentant al organizației „Médecins sans frontières”.

Cu acest prilej, la sediul redacției noastre, a luat ființă Centrul de pregătire și coordonare al „Prelucrerilor democrației” ce se vor desfășura în zilele de 24, 25 și 26 august.

Invităm să se adreseze centrului pe toți cei interesați, asociații și organizații neguvernamentale, per-

soane particulare.

Reamintim temele dezbaterilor „Atelierelor democrației” pe care aceste „Prelucrerile” își propun să le pregătească (și care au fost aminate, din motive tehnice, pentru începutul anului viitor):

1. Drepturile omului.
2. Societatea civilă.
3. Solidaritate mutuală — Mediu înconjurător / agricultură
— Învățămînt / cultură
— Sănătate

Procesul celor 24

Toți erau foști. Nu mai sînt nici toți. Trecerea unuia dintre ei în lumea drepților s-a produs în împrejurări și din cauze neelucidate total. Vor fi ele lămurite complet? Dorește cineva parțialitatea elucidării? Nu știu. Indubitabil este doar că justiția poate să afle adevărul. Cu condiția ca oamenii ei — de azi — să nu întoarcă spatele nici unui adevăr. În ce mă privește, pornesc de la ideea că onestitatea domniilor lor se află, neștirbită, în exercițiu. Și nimeni, în afară de titularii înșiși ai acestei onestități, nu le-o poate submina.

Printre atîtea riscuri de răsuciri comportamentale și fascinante complexități de sentimente ce intră în joc, n-ar trebui uitat faptul — chiar dacă l-am numi banal — că este, totuși, vorba de moartea unui om. Sigur, s-ar putea să mi se reproșeze că-i un punct de vedere cam prăfuit. Așa încît îndrăznesc să mai reamintesc încă un amănunt: în acest proces nu sînt judecate puncte de vedere, nici fapte ale unor defuncți, sînt judecați oameni. De preferință vii. Dacă, pe parcursul procesului, toți inculpații ar da ortul popii din penitenciar — de altfel, nu sînt sigur că închisorile democrației

originale și-au asigurat respectivii casieri de ort — atunci instanța care-i judecă ar ajunge într-o situație excesiv de originală. Ceea ce îndrăznesc să cred că domnii judecători nu-și doresc. Încît îi presupun interesați să nu-l oblige pe colegul meu de la „Adevărul” să titreze în final: „Procesul celor 24—24”.

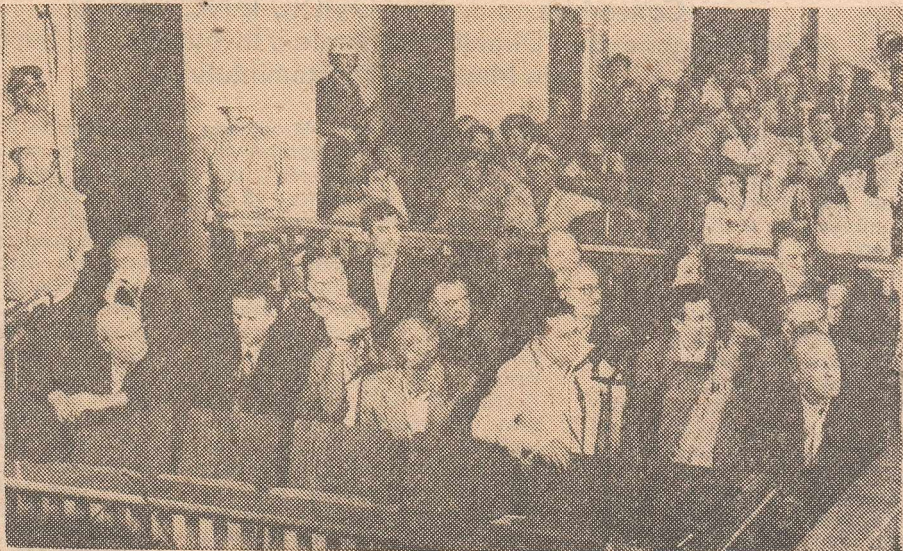
În ședința din 8 august, n-a surprins atît întîrzierea intrării completului de judecată cît primenirea lui a doua oară: la cele trei ședințe de pînă acum au condus trei președinți. Nu există însă nici o garanție că așa se va întîmpla la fiecare din ședințele ce vor urma.

A continuat formularea de cereri și excepții.

Laudele — venind de la unii avocați și inculpați — adresate domnului procuror au fost receptate de destinatar cu sobrietate impunătoare.

În general, completul a asigurat condiția dialogului.

A existat și un moment tonic, datorat domnului procuror colonel Scărlătoiu. Tocmai după ce un avocat a citit textele pe temeiul cărora explicase că nici instanța de față, nici procurorul de ședință nu se pot pronunța asupra

unei cereri ca aceea pe care o făcea, domnul colonel procuror a ținut să fie sincer: „Nu știu de ce eu n-am voie să mă pronunț, iar dînsul — avocatul indicat cu mîna, n.n. — poate să se pronunțe!?”

Nu sînt motive să fim îngrijorați: o asemenea nedumerire n-a fost niciodată decît repede trecătoare, iar, dacă aceasta va produce efecte, ele nu pot

fi decît în sprijinul justiției.

Dintre inculpații vii, au lipsit doi, pe temeiuri medicale. Pînă la urmă nu s-a putut ignora constatarea procedurii incomplete. Judecarea cauzei a fost amînată. Următorul termen: 17 septembrie 1990.

DORIN GHERGHINESCU ■

La „Cimitirul vesel“, Ceaușescu nu vrea să moară

Sindromul Săpînța

În renumita comună Săpînța, de pe malul Tisei, se spune despre Toader Stețca, noul primar, că ar fi simpatizat cu liberalii (este și unul din motivele pentru care vinătoarea lui a început încă de la alegerea sa în ianuarie), în timp ce miile de consăteni care l-au ales, solidarizându-se cu el pînă în clipa de față, susțin că au fost — cel puțin pînă la arestarea lui Toader Stețca — fesenisti. Iată și statistica voturilor la alegerile din mai: F.S.N. — 1 800 voturi; P.N.L. — 400; P.N.T. — 50.

Cu toate acestea, starea de revoltă anticomunistă în Săpînța este similară celei care a generat fenomenul Piața Universității. Asta înseamnă că delimitarea strictă în partide e, în clipa de față, o pură abstracțiune, că aici — ca și în toată țara — se dă o luptă (să sperăm decisivă !) între neocomuniști și cei care vor să-și creeze copii în sperata democrație a zilei de mâine.

La ora actuală, Săpînța este a II-a zonă liberă de neocomunism din țară. Prin Săpînța, apelul lansat la Timișoara — „Trezește, Doamne, țara !“ — începe să cuprindă și satele românești. Săpînța este primul sat din România care s-a trezit în întregime și gîndește acum la nivelul de conștiință al celor mai lucide forțe din Capitală și din marile orașe ale țării. Liga studenților poate să-și mute oricînd sediul în Săpînța ! Străvechiul sat de pe Tisa este unul dintre cele mai tinerești localități ale României. În gîndire și credință — desigur !

Dar Săpînța este doar începutul. În curînd, se vor trezi cu siguranță satele române. Iar cînd mult răbdătorul țărăn român nu mai poate răbda, cînd își lasă pămîntul nelucrat în toiu verii, pe cele mai „grase“ vremuri, cum spun oamenii de aici, si stau zi și noapte, săptămîni în șir, în jurul unei primării să-l apere pe cel în care și-au pus toată încrederea și toate speranțele, netemîndu-se de gloanțele armatei, nici de bastoanele elec-

trice ale jandarmilor, de coloanei și generali mincinoși, e semn că acolo se întîmplă cu adevărat ceva cutremurător, la limita limitelor umane imaginabile și că nimeni nu-i va putea întoarce pe oameni la rosturile lor pînă cînd nu li se va face dreptate !

Noul primar din Săpînța, Toader Stețca — arestat în prezent într-un mod incalificabil pentru demnitatea umană apărută de toate legile pămîntului — a coborît din nordul cel mai înalt al României și a vorbit la balconul Universității. E lucrul pe care, se pare, că nu i l-au iertat neocomuniștii din Maramureș. De partea lui, însă, e satul întreg !

După evenimentele din 13—15 iunie care au descalificat România în ochii întregii lumi civilizate, mai are nevoie cineva și în nordul țării de un nou masacru ?

Cine ?

Clanul, ca o caracatiță

După Revoluția din Decembrie, și în Săpînța, ca în toate localitățile țării, s-au făcut alegeri pentru Front iar la începutul lunii ianuarie, Toader Stețca a fost ales de săteni ca nou primar în comuna natală. Numai că noul primar a crezut în Revoluție și a început s-o înfăptuiască. Cu ajutorul poporului, desigur !

Dar cine erau cei împotriva cărora trebuia să lupte ca Revoluția să-și merite numele în comuna Săpînța ? Iată o încrengătură pe care am socoti-o incredibilă dacă nu am ști că ea reflectă cu fidelitate în microstructura socială a unui sat ceea ce a făcut clanul Ceaușescu dintr-o țară întreagă : Dan Dumitru, secretarul de partid al comunei, vechiul primar ; Stan Anuța, soția lui, directoare la Școala generală (n-a vrut să-și schimbe numele după soț !) ; altă Stan Anuța, sora lui, gestionară la Alimentară ; Holdiș Maria, sora lui, șefă contabilă la C.A.P. ; Stețca Todose, sora lui, contabilă la același C.A.P. ; Tite Todose, cumnată ; șefa Centrului de preluare a laptelui ; Tite Gheorghe, fiul ei, brutar ; Tite Maria, fiica ei, bibliotecară ; Stan Ioana, cumnată primarului, fe-

mele de serviciu la Grădiniță ; fiica ei, secretară la școală ; altă fiică, educatoare (și alții din comună aveau liceul terminat dar nu puteau ocupa aceste posturi !) ; Stan Dumitru, soțul educatoarei, brutar ; Mănăilă Gheorghe, cumnatul primarului, la Secția de tinichigerie din comună (a adus tablă pentru biserică dar a vîndut-o : 200 000 lei delapidare. Împreună cu soția altui consătean a fugit în Ungaria, unde a fost prins. După puscărie, a fost încadrat la aceeași Secție de tinichigerie !).

S-ar putea ca lista încrengăturii să nu fie completă. Cert este că oamenii aceștia, puțini la număr și avîndu-l în virful piramidei lor de ani de zile pe primarul Dan Dumitru, au ocupat prin rețea de familie și interes personal toate centrele vitale ale satului : primăria, alimentara, C.A.P.-ul, brutăria, centrul de lapte, școala — aveau pîinea și cuțitul satului în mînă.

Mai aveau în plus, ca orice structură totalitară — după modelul proliferantului și perfecționatului sistem ceaușist — și sentimentul puterii absolute, astfel încît s-au lansat în afaceri uriașe pe spinarea oamenilor. Numai cercetarea abuzurilor lor — pe care sătenii le cunosc în cele mai mici amănunte (în orice sat se știe

totul !) ar constitui un voluminos capitol aparte al dosarului Săpînța la care procuratura ar avea din greu de muncit : afaceri cu o ipotetică aducțiune a apei în comună (pentru care fiecare familie a dat cîteva mii de lei, în total o sumă ce depășește milionul, fără să se realizeze nimic) ; afaceri inumane cu inumanele rații de făină, zahăr, ulei, orez ale oamenilor ; bani percepuți fără chitanțe în schimbul contractărilor de carne la care erau obligați funcționarii ; bani luați de la biserică și nerestituiți ; sumele uriașe ale autoimpunerii din care nu s-a construit nimic în comună ; vînzări ilegale din terenurile C.A.P.-ului, suprafețe redistribuite ilegal la sume fabuloase, afaceri ale primăriei cu distribuirea locurilor de case și cu schițele de construcție, ilegalități incredibile cu pensiile, ajutoarele sociale și indemnizațiile de mamă eroină, care n-au ajuns la destinatari, pontaje fictive pe numele unor copii de... 3 ani, cantități uriașe de cereale neînregistrate la C.A.P., vite și oi în minus etc., etc.

Toate aceste abuzuri fabuloase, au fost comise de-a lungul anilor de foști comuniști și neamurile lor care nu vor să cedeze puterea noii conduceri reformatoare. Toți nomenclaturistii au mașini, case și vile

uriae, relații cu structurile compromise din Sighet, Bala Mare, București. Toți aceștia sînt foștii pe care sătenii îi numesc „teroriști“ pentru că au ocupat de cîteva ori cu forța Primăria comunei și au declanșat implicarea inadmisibilă a armatei, ajungîndu-se la actuala stare de lucruri comparabilă doar cu evenimentele din 13—15 iunie din Capitală. Toți aceștia au un singur și esențial dezavantaj : sînt puțini și în pierdere, din punct de vedere istoric. Timpul nu mai lucrează pentru ei ! Cu toate familiile lor, numărînd inclusiv copiii, poate că sînt vreo 500. Dar satul Săpînța are 3 500 de oameni. Restul oamenilor sînt solidari cu noul primar Toader Stețca. Mii de oameni sînt gata să-și dea viața pentru cel care le-a dat sentimentul eliberării de catastrofa comunistă.

Între aceste două „tabere“ se poartă lupta, în continuare, în Săpînța !

Poliția la secerișul orzului

Evenimente deosebit de grave, ciocniri violente, bătăi cu cuțite, topoare, pietre, bîte, generate de intenția „teroriștilor“ de-a ocupa Primăria prin forță, au avut loc în 13 ianuarie, în 5 februarie (cînd au profitat de faptul că sătenii erau plecați la țirg, în Sighet) și în 13 martie. Fiecare episod ar merita tratat separat pentru amănuntele sale de film western, incredibile prin violențele care se pot declanșa într-un sat românesc.

ÎNVĂȚĂMÎNT

Ministerul n-a luat vacanță

Convorbire cu domnul OVIDIU IANCULESCU,
director general al Direcției Generale a Învățămîntului Superior
din Ministerul Învățămîntului

Și în învățămîntul superior lipsește, deocamdată, legislația care să permită și să încurajeze doritul reviriment. Noul an universitar ar fi trebuit să înceapă sub semnul unei noi legi a învățămîntului, care ni se pare nu doar „importantă“, ci „prioritară“, (preluăm și noi terminologia utilizată de domnul Ovidiu Bîrlădeanu într-o recentă apariție la televiziune). Puternic afectat de criza defunctului sistem, învățămîntul nostru superior a cunoscut și suportat multe anomalii și nonsensuri, la care se adaugă altele acum, legate de noua criză pe care o traversăm, care este una de adaptare rapidă la noile cerințe.

Domnul Ovidiu Ianculescu, director general al Direcției Generale a Învățămîntului Superior din Ministerul Învățămîntului, ne-a furnizat cîteva date referitoare la noul an universitar, subliniind că, în ciuda greutăților, ministerul a reușit să mărească planul de

școlarizare, să extindă rețeaua instituțiilor de învățămînt superior prin înființarea unor noi centre universitare ; să diversifice sfera specialităților, prin introducerea unor noi (cum ar fi management în industrie, management în construcții și transporturi, microelectronică robotică industrială) sau prin repunerea în drepturi a altora, abuziv desființate în vechiul regim (psihologia, sociologia, pedagogia, politologia, psihopedagogia specială și asistența socială). După cum se știe, s-a prevăzut ca pentru anul acesta admiterea să aibă loc în două etape, etapa din septembrie vizînd acele facultăți la care s-au schimbat probele de concurs, precum și Institutul de Arhitectură, unde se realizează, în perioada verii, cursuri de pregătire a candidaților din întreaga țară. O problemă spinosă a constituit-o stabilirea probelor de admitere la Fa-

cultatea de Filosofie. Chiar din ianuarie, ministerul a solicitat constituirea, la nivelul facultății, a unei comisii alcătuite din cadre didactice și studenți care a respins propunerea ca una din disciplinele de concurs să fie la alegere cu limba română, mai ales că existau promisiuni pentru un nou manual de filosofie, ce urma să apară în martie dar care a apărut abia în... iunie. „Întîrzierea nu a fost din vina autorilor“, precizează domnul Ovidiu Ianculescu, „ci din vina Editurii Humanitas“.

O altă „bătăie de cap“ a constituit-o pentru minister numărul tot mai mare de cereri pentru înființarea și funcționarea universităților particulare. Pentru a funcționa, aceste instituții trebuie să obțină avizul Ministerului Învățămîntului, dat abia după ce o comisie de specialitate a acestuia a constatat, la fața locului, că sînt îndeplinite condițiile necesare : sediu adecvat, cadre didactice competente, plan de

învățămînt, programa analitică a disciplinelor de învățămînt, baza materială și personal auxiliar corespunzător. Evident, am cerut lămuriri despre Universitatea Ecologică unde exista avizul ministerului, unde s-au susținut probele de admitere, guvernul intervenind, după părerea noastră, cu o întîrziere care a prejudiciat nu atît instituția în cauză, cit moralul candidaților. În legătură cu această problemă, domnul Ovidiu Ianculescu a făcut unele precizări : nu există o hotărîre a guvernului privind organizarea și funcționarea învățămîntului particular ; avizul obținut de Universitatea Ecologică „a fost smuls domnului Mihai Sora, care nu s-a consultat cu nimeni“ ; acest aviz a fost solicitat pentru ca fondatorii respectivei instituții să se poată înregistra la Consiliul Național de Prestări Servicii ; autorii acestei inițiative nu lucrează „pe față“.

Astfel, ei „pretind“ că au contracte cu diverse hoteluri, complexe sportive, societăți anonime, dar aceste contracte ori nu există (deși se spune că ar fi sublimă), ori există și atunci nu pot fi arătate, nefiînd probabil prea „ecologistice“.

Și totuși, universitățile particulare, chiar dacă acum seamănă cu ceea ce Majorescu

numea „forme fără fond“, ele reprezintă un factor de progres, de concurență valorizatoare cu învățămîntul public. Care este, deci, poziția Ministerului Învățămîntului față de învățămîntul particular ? „În principiu, noi nu ne opunem ideii“, afirmă domnul director general, „dar nici nu putem acționa fără un cadru legal, pe care, însă, sperăm să-l reglementeze Parlamentul, a cărui comisie de învățămînt a luat recent în discuție tocmai această problemă“.

Așteptăm și noi rezoluția parlamentarilor, mai ales că sînt prea mulți cei care „nu se opun ideii“ înființării universităților particulare. Pînă atunci, ne consolăm cu promisiunea Ministerului Învățămîntului de a rămîne deschis diversificărilor specialităților și formelor de organizare a învățămîntului nostru superior. Înțelegem și apreciem efortul guvernului de a sprijini, în primul rînd, învățămîntul de stat, dar socotim că nu pot fi lăsate să se irosească idei, valori, inițiative în așteptarea unor legi mai bune. Să nu devenim, din dorința de a fi corecți, hipercorecți. Și apoi, vorba poetului : „Nu e păcat / Ca să se lepede / Clipa cea repe-de / Ce ni s-a dat ?“

VALERIA DORNEANU

Primăria a fost devastată de câteva ori, prin spargeri de lăcăte și sustrageri de dosare, de către foștii nomenclaturiști și de fiecare dată, când cineva a tras clopotul la biserică, s-a adunat tot satul și curajoasa „conducere” a luat-o la fugă! Ultimele violențe ale foștilor „teroriști” au fost generate, sau au avut ca sprijin, sosirea unui oarecare locotenent Radu de la Poliția din Baia Mare, personaj cheie în evoluția ulterioară, de-o amploare stupefiantă, a lucrurilor.

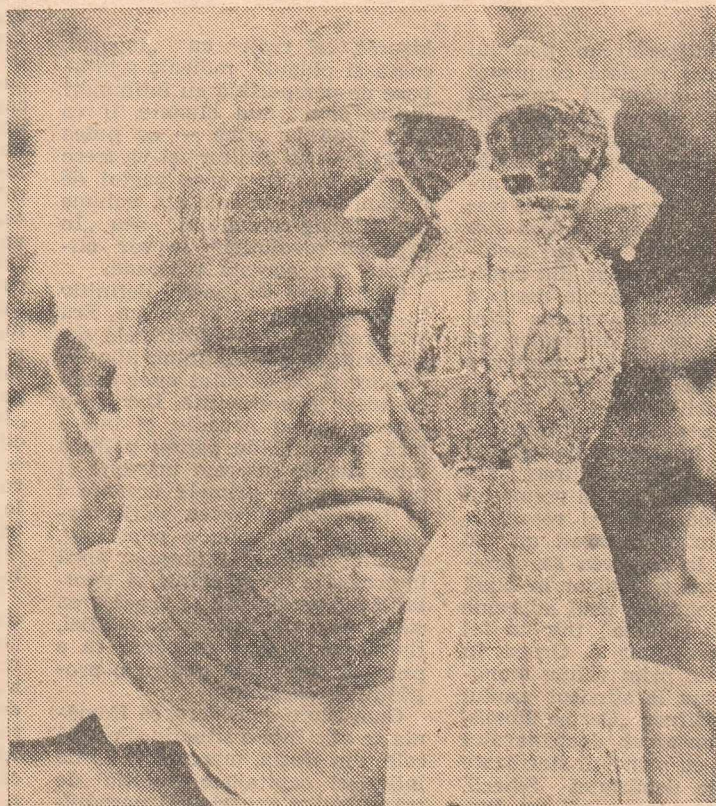
În urma spargerilor de la Primărie, conducerea județului, prefectul Pop Anton, colonelul Pop Ion și colonelul Pinteș Grigore (șeful Poliției județene) — sosiți în comună, noaptea și în urma apelurilor telefonice ale sătenilor care au ajuns pînă la primul ministru Petre Roman — au recunoscut în scris legalitatea numirii ca primar în Săpînța a lui Toader Ștețca, șeful Poliției dîndu-și chiar cuvîntul în fața oamenilor că toți cei ce-au ocupat abuziv Primăria vor fi arestați.

Au fost. Și după 2 ore li s-a dat drumul, și ei le-au rîs în nas sătenilor.

Evenimentele care au declanșat, însă, starea actuală din Săpînța, pe fondul acestor antecedente extrem de grave (și care ar obliga Guvernul să-și pîtreacă o parte din concediu în frumosul sat turistic, unic pe planetă, să se apropie mai mult de oameni decît de minutorii bastoanelor albe) s-au întîmplat în 9—10 iulie, la secerișul orzului.

Important e și amănuntul că peși C.A.P.-ul din Săpînța a fost desființat și pămîntul împărțit posesorilor lor anteriori, fosta conducere a refuzat să predea arhivele cu toate că a primit în acest sens hîrtie de la Baia Mare. Cei aproximativ 30 de salariați ai catastrofalului C.A.P. (producția medie de lapte ajunsese la o jumătate de litru de lapte pe cap de așază vacă!) speră să reînființeze cooperativa bîzîndu-se și pe promisiunile locotenentului major Radu Nicolae de la Poliția din Baia Mare!

Lucrurile se liniștiseră, oarecum, în comună în clipa cînd a reapărut același locotenent Radu, după aproximativ 3 luni de la ultimele incidente, pentru a duce orzul secerat la C.A.P.-ul vecin din Cîmpulung la Tisa (sat maghiar), unde inginer e — se putea altfel? — cumnatul fostului primar. Dar ce are poliția orzul săpînțenilor este o enigmă greu de descifrat în încălceala actuală a evenimentelor.

lor. Oamenii s-au alarmat, cum e și firesc, că se reînființează C.A.P.-ul, femeile au dat buzna în post și l-au pîrșit pe polițistul-agrar Radu Nicolae. A scăpat doar cu ajutorul primarului Toader Ștețca, într-o stare care i-a permis să-și conducă totuși mașina pînă la Sighet deși de la Baia Mare a obținut 7 zile certificat medical. Peste două zile, primarul Toader Ștețca a fost arestat în Sighetul Marmăției pentru ultraj cu violență comisă asupra locotenentului.

Oamenii din sat cred, însă, că ducerea orzului în satul vecin maghiar n-a fost decît o provocare. Neocomuniștii îl voiau, de fapt pe Toader Ștețca!

La vînătoare de primari

După răsunsetul uriaș pe care l-a avut în conștiința națiunii române și a lumii vînătoare de oameni din Capitala zilelor de 13—15 iunie, cine ar fi putut crede că exact la o lună, în nordul țării, exact același tip de provocare va declanșa exact aceleași violențe. În această situație, cînd se avea în față scenariul tragic din 13—15 nu ne rămîne decît să ne întrebăm dacă nu cumva în spatele tuturor evenimentelor cuprinse între Piața Universității și Săpînța nordului nostru stau a-

celeași mecanisme minuite cu cinism de aceeași dușmani ai ființei noastre naționale?

Dar iată faptele:

În fatidică (deja) zi de 13 iulie, primarul Toader Ștețca s-a dus la Sighetul Marmăției să-și ridice gratificațiile de la Cooperativa „Prestarea”, unde a lucrat ca inspector cu protecția muncii. Și-a parcat mașina vizavi de restaurantul „Curtea veche”, în centrul orașului Sighet. A observat o mașină militară cu prelată lăsată în cabina căreia nu era nimeni. Revenind la mașina personală, cînd a vrut să deschidă portiera, a auzit strigătul unui plutonier major de poliție: „Prindeți hoțul!”. Atunci din mașina militară au sărit aproximativ 50 de militari (grăniceri) cu armele în mîini și s-au îndreptat spre primarul Toader Ștețca. Acesta a luat-o, evident, la fugă. În mod cu totul curios, exact în acea clipă erau acolo și foștii „teroriști” ai Săpînței. Mîinila Gheorghe, cumnatul fostului primar a strigat (zic oamenii): „Prindeți hoțul și criminalul că are armă și a omorît un militar!”. Mai erau acolo (sînt martori oculari) și Pop Grigore (fostul șef contabil), Stan Grigore (fostul casier al C.P.A.D.M.), fostul vicepreședinte și secretar (timp de 35 de ani) al Primăriei,

fostul primar Dan Dumitru. Totul era organizat ca la prinderea negrilor în jungla africană pentru a fi imbarcați pe corăbii și vinduți ca sclavi, ca la un safari în Sahara.

În plin centru al orașului Sighet, în vîzul tuturor celor aflați în clipa aceea acolo, a început hăituirea lui Toader Ștețca, avîndu-l ca hăițăș principal pe maiorul Botîrcă de la pichetul de grăniceri, care i-a și pus cătușele. Au mai participat, de asemenea, la această rusinoasă vînătoare, ofițeri și subofițeri de la poliție, civili ușor de recunoscut, în total vreo 80 de persoane.

Se spune în discursurile televizate că vrem să construim o societate civilă. Dar ce fel de societate este aceea în care un om este hăituit cu sălbăticia, ca-n filmele mafioate, asemenea unui ciine? De cînd are arma-tă română de graniță atribuția de a hîngheri români care n-au vrut decît să treacă granița de la comunism la adevărata democrație și de cînd demnitatea unui om este călcată singeros în picioare tocmai de cei care trebuie să apere țara și oamenii ei de eventuala barbarie dinafară?

Violența naște violență

După arestarea lui Ștețca Toader, lucrurile s-au derulat lîund o amploare halucinantă, istorică prin proporțiile minciunii și ale inapținutului noii puteri de a lucra cu oamenii. Imediat s-a tras în Săpînța sirena de alarmă. Tot satul s-a ridicat în picioare. Șoseaua națională a fost blocată cu bușteni. Unui maior de grăniceri (aflat întîmplător într-un autobuz), „i s-a propus” să rămî-nă primar în sat pînă-l eliberează pe Toader Ștețca.

S-a dat telefon de la Baia Mare (procurorul Cioltea și colonelul Pinteș) să fie eliberat maiorul. Sătenii n-au acceptat decît cu condiția libertății primarului lor. Au sosit trupele de jandarmi, cîteva plutoane de la fosta școală de securitate din Șomcuta Mare. Au devastat două case și au vrut să-i înconjoare pe săteni venind nu pe șosea, ci pe vale. S-a dat ordin de tragere. Soldații au țâcănit armele să-i sperie pe oameni (Un japonez a filmat absolut totul!). Dar oamenii nu mai au teamă. Cu mîinile goale i-au împins pe soldați înapoi: „Ați venit să trageți în noi, trageți!”. Au sosit generali în comună, de la poliție și de la armată. A venit conducerea județului.

Procuratura. Au stat la pichetul de grăniceri. S-au plimbat cu elicopterul deasupra satului (asemenea televiziunii și a unor jurnaliști, în timp ce străinii și alți jurnaliști români înregistrau totul din mijlocul oamenilor!).

Săpînțenii cereau un singur lucru: eliberarea primarului ales de ei. Este exact lucrul pe care nu-l face noua putere. Zilele trec. Sirena urlă. Elicopterele fierb văzduhul Săpînței. Nomenclaturii tale porci. Alimentează pichetul de grăniceri. În 17 iulie reîncep violențele. Se ajunge la ministrul de interne Viorel Dan Ursu, care trimite o comisie guvernamentală: Deschideți drumul! Dați-ne primarul! Mai trece o săptămînă. Tot satul doarme și mîncă în preajma primăriei. Finul rămîne necosit pe dealuri. Șase persoane pleacă la Procuratura Generală: dacă-i vinovat Toader Ștețca, să fie judecat în libertate. Se trimite un procuror general. Cercetări. Femeile care l-au bătut pe locotenentul Radu dau declarații. Recunosc că ele l-au bătut. Satele din jur intră în alarmă. Sînt gata să vină în ajutor săpînțenilor. Poliția face și ea o baricadă. O nouă revoluție e gata să înceapă. Generalii promit: dacă se eliberează drumul, în trei zile situația se va lămurii. Oamenii, s-au lăsat convinși. Au înțeles în cele din urmă, după 12 zile de asediu. I-au crezut pe cuvînt pe toți cei veniți de la județ și de la București.

Dar au trecut, iată, două săptămîni și nimeni nu și-a ținut cuvîntul față de populația Săpînței. Sînt mii de oameni care și-au trecut numele și adresa pe lista de solidaritate cu primarul lor Toader Ștețca. Și nimeni nu ia în considerare tocmai realitatea aceasta. Parcă s-au mai întîmplat toate acestea undeva!

Sîntem în 7 august 1990. Dacă săpînțenii cedează, fosta mafie comunistă, cei ce-au jupuit satele maramureșene 45 de ani își scot iar capetele la vedere. Prind curaj. Ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat în România.

În noaptea de 7 august săpînțenii au baricadat din nou șoseaua. Sîntem în 8 august și nimeni n-a mai venit să vadă ce e de făcut.

Oamenii trecători ai atît de trecătoarei puteri, nu vă jucat cu Săpînța, cel mai cunoscut sat românesc din lume!

(Va urma)

ION ZUBAȘCU ■

Studenți doar pentru trei zile?

Bucuria celor declarați admitși la Universitatea Ecologică n-a ținut decît trei zile, mai precis din 9 pînă în 11 iulie 1990, cînd un comunicat al guvernului declara nul nu numai rezultatul concursului, ci și actul de naștere al acestei instituții, pe considerentul lipsei temeiului legal pentru învățămîntul particular. Derutați, umiliți, cei 1.400 de „studenți pentru trei zile” se întreabă, pe bună dreptate, pe ce temei legal a suplimentat Ministerul Învățămîntului numărul de locuri în învățămîntul superior pentru cei respinși cu medii mai mari decît ultima medie pe țară, aceasta la opt luni de la examenele de admitere din iulie 1989 și ulterior declarării autonomiei universitare.

„Noi am fi acceptat orice decizie a guvernului, dacă ar fi fost comunicată înainte de concursul de admitere. De ce nu a contestat nimeni pînă acum această universitate, care nu a făcut nici un secret din intențiile ei? Cum pu-

team noi, cei 7.000 de concurenți, să nu acordăm credit unei instituții ai cărei membri fondatori sînt personalități recunoscute ale vieții noastre științifice?” Sigur, sînt juste și oportune considerațiile Elenei Carmen Florea, „pseudostudentă a unei pseudouniversități”, după cum declara ea, cu o ironie amară.

Am stat de vorbă cu doamna Aura Matei Săvulescu, de la Biroul de presă și relații cu publicul al Universității Ecologice, de la care am aflat că pînă acum s-au retras doar 30 de studenți și că, indiferent de cîte bețe-n roate i se vor pune, universitatea își va deschide cursurile la 10 octombrie a.c. După opinia sa, la baza comunicatului Ministerului Învățămîntului stau alte rațiuni decît cele enunțate. În primul rînd, se împiedică tacit orice inițiativă particulară, în ciuda declarațiilor oficiale. În al doilea rînd, se are în vedere posibilitatea înființării unei universități particulare cu pre-dare în una din limbile mino-

rităților, deci problema națională. În sfîrșit, „este și mînușa aruncată antrenorilor și dresorilor, care sînt meditarii”. Am cerut interlocutoarei noastre să ne arate în ce măsură Universitatea Ecologică îndeplinește condițiile invocate de minister: spațiu, cadre didactice, plan și programe de învățămînt, dotare materială, personal auxiliar. Ni s-a precizat că există deja contracte de închiriere cu Spitalul Fundeni, cu Institutul Medico-Legal, că urmează a se închiria amfiteatrul hotelului „Turist”, la care se adaugă oferte gratuite, cum ar fi complexul sportiv de la I.E.F.S., amfiteatrul și laboratorul de la stațiunea experimentală Ștefănești. Un grup de arhitecți lucrează deja la proiectul unui campus universitar, ce va fi ridicat pe terenul acordat de stat.

În privința cadrelor didactice, ministerul nu poate ridica nici o obiecție, deoarece 80 la sută din acestea sînt cadre universitare recunoscute, active, iar șefii de discipline sînt conferențieri, profesori universitari doctori sau docenți, academicieni — toți conducători de doctorate.

Toate aceste cadre vor preda în timpul lor liber, avînd libertatea de a-și alege colab-oratorii.

Planurile de învățămînt, făcute publice încă din aprilie, sînt sinteze a tot ce are mai bun învățămîntul nostru public și învățămîntul mondial. Ele merg, în linii mari, pe linia planurilor din învățămîntul de stat, cuprinzînd în plus disciplinele noi, legate de problema mediului. „Ceea ce ne-am propus, subliniază doamna Aura Săvulescu, este nu inserarea, ca un transplant străin, a unor discipline cu profil ecologic, în planul de învățămînt, ci vrem să facem non-stop, pe profile și pentru toți studenții, o educație ecologică și o conștientizare a importanței ecologice. „Aceasta justifică rațiunea noastră de a fi, în ciuda introducerii, în învățămîntul de stat, a unor secții și discipline axate pe problemele mediului”.

Prin ineditul lor, testele probei de concurs au fost obiectul unor controverse, necesitînd consultarea unui mare volum de material. Psihologul Ștefania Pop a ales un test de la o universitate din S.U.A., relevant pentru un nivel mediu de cunoștințe generale din domeniul diverse.

Poate că asemenea teste sînt mai relevante decît multe din probele clasice de admitere care solicitau din plin memoria candidaților, iar co-

rectarea lor are, din start, mai multe șanse de a fi obiectivă. Un redactor de la „AZI”, nemulțumit de mărimea taxelor impuse de universitățile particulare, a și întrezărit pericolul de a ne pricopsi doar pe criterii pecuniare.

Dar de ce să nu admitem însă că, investind niște bani, muncii de ei sau de sponsorii lor, părinții, studenții vor dovedi o mai mare responsabilitate morală și profesională?

Și apoi, chiar dacă la Universitatea Ecologică se intră cu bani, totuși nu rămîne decît cine... poate, în virtutea unei legi obiective și implacabile: concurența.

Ar fi, credem, o nedreptate și o eroare ca o asemenea inițiativă serioasă să nu se bucure de receptivitate la guvern.

Deocamdată, reținem propunerea domnului ministru Stoica de a facilita funcționarea universității sub forma unei societăți mixte, la care statul să participe cu un procent ce urmează a fi stabilit. Dar nici legea privind societățile mixte nu s-a votat încă. Și atunci, ce-i de făcut?

VALERIA DORNEANU ■

Mai sint de citit mii de cărți

Fără vîrstă

● Constantin Noica, *Jurnal filozofic*, Editura Humanitas, 1990. (Este reproducă ediția princeps din 1944, apărută la Editura Publicom.) Constantin Noica nu are nevoie de o prezentare. Cărțile pe care le-a publicat în deceniile opt și nouă au fost citite cu maxim interes de toți iubitorii de filosofie, fericiți că, în sfîrșit, li se oferea și altceva decît extrase din opera tovarășului. Mai puțin cunoscut este însă faptul că există și scrieri ale lui Constantin Noica dinaintea instaurării comunismului: *Mathesis sau bucuriile simple*, 1934, *Concepte deschise în istoria filosofiei*, 1936, *Viața și filosofia lui René Descartes*, 1937, *De caelo*, 1937, *Schiță pentru istoria lui cum e cu puțință ceva nou*, 1940, *Pagini despre sufletul românesc*, 1944 etc. Printre ele se numără și *Jurnal filozofic* (titlul era ortografiat în 1944 cu s).

Scriș în jurul vîrstei de treizeci de ani (Constantin Noica s-a născut în 1909), ceea ce, pentru un filosof, înseamnă în plină adolescență, jurnalul ne surprinde prin tonul comprehensiv și resemnat, de om pe deplin edificat asupra sensului existenței. Nu este vorba de blazare, ci de o înțelegere generoasă a realității, de absența acelei superbii a sfidării care ne încîntă la filosofii tineri (la Emil Cioran, de exemplu). Constantin Noica nu numai că nu se răzvrătește împotriva maștrilor, dar are el însuși atitudinea unui pedagog: „Discipolul vine la tine să-ți ceară. Tu trebuie să-l înveți că n-are nimic de primit, că trebuie să crească. Discipolul vrea să devină iederă. Trebuie să-l lași să fie ceea ce trebuie să fie: chiar buruiiană. Și cel mai frumos sfîrșit al tău — fertilitate! — e să te năpădească buruienile”.

Despre Constantin Noica îți vine să crezi că s-a născut bătrîn. Sau, mai exact, că s-a născut fără vîrstă. Ca Ingmar Bergman în film sau Alexandru Philippide în poezie. Ca Mihail Sadoveanu în proză sau Jean Gabin în actorie. Nu mi-l pot imagina pe Constantin Noica citind și conspectind opera lui Kant. Îmi vine să cred că el cunoștea această operă *dintotdeauna*. În felul său de a gândi există mereu un ascendent de vîrstă.

Oricît am încerca să-l privim de sus, ne simțim mereu ca în fața unui profesor. Ni se pare că știe întotdeauna ceva în plus. Dar — și aici apare marea surpriză — nu-l putem concura nici pe terenul tineretii. Tinerii care l-au cunoscut în perioada senectutii au fost în repetate rânduri surclasați de exuberanța gîndirii sale. Constantin Noica se dovedea mereu mai tînăr decît ei. Cînd ei credeau că-l contrariază printr-un paradox, îi contraria el printr-un paradox și mai spectaculos, care de multe ori era chiar adevărul elementar de la care se plecaseră și de care toată lumea uitase. Filosoful a avut de-a lungul vieții o singură vîrstă, o vîrstă a tuturor vîrstelor, ceea ce dovedește independența spiritului de vicisitudinile evoluției și involuției biologice.

● Edgar Papu, *Excurs prin literatura lumii*, Editura Eminescu, Colecția „Biblioteca Eminescu”, 1990. Edgar Papu (născut în 1908) afirma cîndva despre sine că abia după ce a trecut de șaiszeci de ani a început să aibă ceva de spus. Singurul său regret era faptul că nu mai dispunea de energia necesară pentru a da expresie fervorii intelectuale din anii senectutii. Iată însă că a găsit și energia necesară. Începînd din 1968, cînd a publicat un studiu remarcabil prin erudiție și capacitate intuitivă, *Evoluția și formele genului liric*, Edgar Papu, cu mîna lui tremurătoare și sirguincioasă, a scris mii de pagini de o mare densitate intelectuală. A devenit unul dintre puținele repere luminoase din ceața culturii socialiste. Regretabil este doar faptul că reviste care făceau jocul regimului (defunctele *Luceafărul* și *Săptămîna*) au exploatat admirația sinceră și justificată a cîrturarului pentru capacitatea de creație a poporului român, transformînd-o cu perfidie într-un element al demagogiei lor patriotarde. Cărțile lui Edgar Papu trebuie citite însă făcînd abstracție de acest episod de tristă amintire.

Recentul volum — peste patru sute de pagini în format mare — cuprinde, în reluare, două studii bine-cunoscute ale lui Edgar Papu: *Evoluția și formele genului liric*, la care m-am mai referit, și *Călătoriile Renașterii și noii structuri literare*. În sumar figurează, de asemenea, ordonate cronologic, comentarii referitoare la creația unor autori semnificativi din istoria literaturii universale, ca Vergiliu, Villon, Hölderlin, Leopardi, Thomas Mann.

Volumul intimidează prin vastitatea spațiului cultural explorat, dar dacă începem să-l citim, nu-l mai abandonăm decît după ce întoarcem ultima filă. El ne lasă, la sfîrșit, impresia nu că am aflat mai multe despre literatură, ci că am aflat mai multe despre viață. Edgar Papu știe să reconstituie, din cărți îngălbenite de vreme, freamătul existenței unor epoci de demult. Foarte clar simțim, de exemplu, sentimentul de deschidere a orizontului pe care l-au trăit oamenii Renașterii ca urmare a descoperirilor geografice. Facem, odată cu Edgar Papu, ghidați de explicațiile lui, o experiență existențială, și numai una culturală. În carte există foarte multă viață concentrată. *Esență de viață* — este greu să înțelegem de unde provine acest *fiat* vital, dacă avem în vedere faptul că autorul este, de multă vreme, un om bătrîn. Nu ne rămîne decît să ne gîndim, din nou, la capacitatea spiritului de a nu depinde de vîrstă.

În afară de jogging, de citrice, de gerovital, mai avem deci la dispoziție un mijloc de a lupta cu îmbătrînirea: cultura. Cultura concurează cu orice substanță regeneratoare. Numai că, din nefericire, modul ei de administrare este foarte complicat...

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

C. Stere — tragedia unui destin

Rar s-a întîmplat în prundul istoriei o mai ciudată conjugare de aporii și întîmplări care să ducă atît de direct la neutralizarea unui om animat, prin tot ce putea fi mai probant, de năzuința binelui și a izbăvirii arhanghelești. Dar aceasta este menirea istoriei, să se deruleze sub semnul lui Cronos — zeul nemilos care hăcuie hălpav din destinele fiilor săi. Poate de aceea e bine ca, după consumarea istorică a faptelor și destinelor, să intre în rost istoricul pentru a stabili adevărul adevărat.

Stere, spiritul lucid și mereu răzvrătit peste care a bîntuit furtunile unei intersecții de veacuri și taifunurile multor direcții sociale, reclamă de multă vreme un tratament decantor și reparatoriu. Aniversînd în acest an 125 de ani de la nașterea sa, apreciem că s-au cristalizat în bună măsură premisele unei adevărate evaluări. O și face într-un fel harnicul cercetător Z. Ornea în paginile unui prim volum monografic (apărut la sfîrșitul anului trecut la Editura „Cartea Românească”) consacrat doctrinarului reformato- r cu principii sterilizate în ghețurile depărtatei Siberii. Căci Ohrana imperială nu putea ierta tînărului absolvent al liceului din Chișinău participarea — ca membru al organizației „Narodnaia Volea” — la atentatul împotriva țarului.

E greu să evaluăm astăzi ce înfrînire au putut avea anii lungi de surghiun siberian, cu incredibile asperități de viață, pentru devenirea sa ulterioară. Viața petrecută în Taigaua nordică, de dincolo de marginile traiului o-

bișnuit, cel croit cu „toporul, coasa și plugul”, radicala schimbare de perspectivă cu întîmplări dintre cele mai ciudate, îl va trezi pînă la urmă — se putea altfel? — pe scriitor și va trece în cele mai frumoase pagini de roman. Trei din cele opt volume ale *bildung-romanului* său „În preajma revoluției” se vor alimenta din această perioadă.

Cînd Stere se așază definitiv în România, avea 27 de ani. Era la curent cu toate doctrinele social-politice ale timpului, plin de vigoare și de clocotul unor energii uranice nestăvilite. Dar n-a descins într-o Arcadie, ci într-o țară macerată de patimi politice intestine, de interese mărunte și private. Între primele urgente i se impunea ridicarea stării materiei și culturale a poporului, a lumii satelor și orașelor încă impregnate de structuri și mentalități medievale. Eradicarea stării de ignoranță a populației, iluminarea ei, i se părea ca o premisă esențială pentru o propășire de ansamblu.

Cum Stere considera că România se afla într-o situație similară celei din Rusia, marcată și ea de întîrzieri capitaliste, soluția de transplant a experienței narodniciste, supralicitarea datoriei intelectuale față de popor, așezarea păturii culte într-un raport de responsabilitate și eficiență socială, trebuia să constituie faza primară a procesului reformato- r. Acest program de altruism cultural conjugat cu aura trecutului său revoluționar, va determina un adevărat entuziasm în cercurile socialiste din România, deși, oficial, nici acum, la descinderea

sa pe malurile Bahluului, și nici mai tîrziu, Stere nu va deveni membru al partidului socialist. Era asimilat acestei mișcări peste vrerea sa, după ideea exprimată de un personaj al romanului că „un erou și martir al revoluției, care s-a jertfit în lupta aprigă împotriva țarismului, revenind la lumină din întunericul ghețurilor siberiene, ne este tovarăș indiferent de orice formulă statutară” („În preajma revoluției”, vol VI, pag. 182). Numai că acest „revoluționar” cu pupila larg deschisă, nu este un idilic sau diletant. Întrebarea sa „pe ce elemente sociale se poate rezema social-democrația, în acest stat de țărani înapoiți” (idem vol. VI, pag. 183) nu este doar oratorică. „În loc de a vă juca de-a emanciparea proletariatului neexistent — recomandă Stere socialistilor români — ...mai bine vă gîndiți la desrobirea țărănimii și la introducerea unui regim democratic, — cit de modest — și cit de burghez...”.

Că asemenea convingeri teoretice îl vor apropia inevitabil de partidul liberalilor care dispunea de un program de acțiune mai exact și cu finalități mai adevărate stadiului de dezvoltare a societății românești, era un fapt ușor de prevăzut. Doctrinarul care încă din 1892 se opunea unor idilice experiențe socialiste arătînd că „nu oamenii sînt pentru socialism, ci socialismul pentru oameni” așa cum „nu omul e pentru simbioză, ci simbioza pentru om”, nu putea îmbrățișa arbitrarul unui experiment social cu consecințe imprevizibile. Ulterior, cum se va constata în chip tragic mai tîrziu, după „triumful” socialismului în diferite țări, se va vedea că la mijloc n-a fost numai naivitatea și artificialitatea programelor comuniste, ci și o tendință fătîșă de distrucție a omului cu tot patrimoniul lui de suflet, de desfigurare a valorii și demnității umane. Probabil nici Stere nu bănuia pe atunci întreaga malignitate a procesului; scepticismul său provenea mai mult dintr-o cogitație doctrinară, dintr-o agerime de spirit care nu se putea înșela asupra consecințelor indezirabile, tumorale rezultate din aducerea societății în ipostaza obiectului de experiență. Cum ar fi putut Stere împărtăși o doctrină care expropria popoarele de individualitatea lor, le reducea la simple formațiuni de cobai? Cum ar fi putut adopta un

La cursurile de vară de la Sinaia

Violeta Andrei — un rol fără repetiție (IV)

— Ultimul deceniu a fost un interminabil coșmar pentru noi toți. Cum se vedeau lucrurile din virful piramidei?

— Practic din '82 pentru mine filmul și TV au murit. Ba mai mult, filmele în care am jucat nu au mai avut voie să iasă pe piață. Iar eu am fost trecută, alături de trădători și fugiți, pe lista interzișilor. Sigur în felul acesta am făcut mult rău regizorilor care m-au distribuit. Și totuși ei nu m-au uitat. Vreau să spun că după 22 decembrie mulți dintre ei mi-au dat telefon și mi-au zis: „Violeta gata, acum ești liberă, acum te putem lua în filme”. Pînă în decembrie le spuneam:

„Nu mă mai distribuiți, considerați-mă moartă”.

Și acum ceva ce nu am spus nimănui. Dar acum Elena Ceaușescu e moartă, în sfîrșit! În aceea perioadă pictorul Baba vroia să-mi facă un portret. Și mi-a făcut un portret într-adevăr nemai-pomenit în care mi-a prins ura îngrozitoare pe care o aveam în expresia gurii pentru că era exact acel an '82 în care au început marile interdicții. În timp ce pozam îmi puneau muzică de Bach și Chopin, și văzînd trecerile de stare sufletească mi-a ales exact aceea expresie de ură. Dar m-a rugat mult ca niciodată acest portret să nu fie văzut de ni-

meni, pentru că el a refuzat să-i facă portretul Elenei Ceaușescu.

— Aveați prieteni?

— Nu aveam voie să avem viață personală. Dacă ne duceam la un restaurant de trei ori pe an de ziua noastră de naștere, de ziua copilului, de ziua căsătoriei eram super-urmăriți și ieșea cu scandal. Dacă ne duceam într-o familie la o masă obișnuită, banală, însemna că am făcut chef. E adevărat că mie îmi place la nebulie să dansez dar dansam mai mult între noi femeile pentru că soțul meu îi captiva pe toți cu discuțiile lui despre istorie. Mediul politic nu l-am frecventat deloc. Era destul că trebuia să

program care nesocotea țărâni-meia în favoarea proletariatului inexistent și etnia în profitul unui internaționalism pernicios? Orice ideal politic implică un proces de continuitate în pași mărunți, în trepte succesive de evoluție a organismului social și nicidecum o ruptură în procesualitatea formelor de viață.

Se vede cit de colo că asemenea convingeri puteau găsi un fâgâș de afirmare mai propice în cadrul activismului liberal decât în acel iluzoriu program de luptă socialist. Și nu-i de mirare că șeful liberalilor (Ionel Brătianu) îi va încredința, lui și altor socialiști convertiți, în vederea depășirii dramticelor evenimente din primăvara anului 1907, efemera funcție de prefect al Iașului. Și va potoli această revoltă fără să facă o singură victimă printre țărâni răsculați.

Drama lui C. Stere se tricotază în anii primului război mondial când, lăsat în București ocupat de trupele germane, editează cotidianul „Lumina”.

A fost un ziar pro-german? A fost Stere un colaboraționist sau, mai grav, un trădător? L. Kallustian, care a cercetat în mai multe rânduri colecția „Luminii”, recunoaște că n-a găsit nimic compromițător în aceste pagini îngâbenite de vreme. De unde atunci hula nedisimulată și oporbiul nerezitat cu care a fost tratat ani de-a rândul? „Ca om, spunea Stere în 1921, în apărarea sa din Parlamentul țării, am păcatele și greșelile mele. Dar când îmi examinez conștiința și îmi scrutez intențiile și când mă gândesc la șirul lung de jertfe și de lupte, la toate umilințele și suferințele care mi-au fost sortite să le trăiesc în cei 35 de ani încadrați între temnița rusească din Chișinău și puscăria românească din Văcărești — nu mi-i rușine de trecutul meu și nu mă căiesc!”

Acesta a fost omul vieții publice, Stere reformatorul. Creanga despicată de fulger n-a mai rodit. Copacul însă a rămas și a trebuit să zămislească alte flori. Și-a adunat energiile risipite prin Basarabia furată, prin Tai-gaua polară și prin România browniană pentru înălțarea altor ziduri. „În preajma revoluției” este nu numai un excelent roman, ci și un excelent document de viață, a cărui reeditare constituie, fără îndoială, un eveniment artistic de seamă.

Prof. IONEL NECULA ■

merg la niște recepții unde să fiu privită mizerabil oricât de sobru eram îmbrăcată, nemachiată. De obicei aveam o tehnică teribilă: mă ascundeam după florile care erau puse pe masă.

— **Iar soțul dumneavoastră ce făcea știind că sinteți direct vizată?**

— El fiind un bărbat înalt stătea într-o rină, încercând să pară cit mai mic, să se vadă cit mai puțin. De fapt în ultimii ani nu m-au mai chemat la nici o recepție. Spre bucuria mea. Doar la câteva revelioane înghețate dar după aceea ne duceam într-un grup de prieteni și acolo ne relaxam. Prietenii noștri erau în general din mediul artistic, sau medical, sau ingineresc pentru că lor nu le puteau face nici un rău. Aveau meseria lor care nu deranja pe nimeni. Altfel, alți oameni care mai stăteau în jurul soțului meu au avut de suferit din cauza lui. Cine devenea prieten cu el era vizat.

Soțul meu avea un program nimicitor, lucra de dimineață pînă seara. Concediu nu a avut timp de 20 de ani decât de două ori cîte o săptămînă. Duminică liberă nu a avut niciodată. Nu a fost viață. Și poate de aceea am devenit conciliantă cu băiatul meu. Pînă acum îi tot băgam în cap să studieze, să învețe cit mai multe limbi străine. Lui Călin i-am distrus meseria pentru că el a vrut să facă Conservatorul. Dar văzînd noi că începe poveștea cu Cîntarea României și cu amarnismul, ne-am opus dîndu-ne seama că arta va fi îngropată în curînd. Și atunci a dat examen la ASE. Dacă ar fi fost învidiată de cineva nu i-aș dori nici măcar o jumătate de an din viața mea.

Acum mi-a propus Emil Lo-teanu un rol în filmul său. De

Univers sonor

Cei care fac viitorul

Promiteam să revin asupra prezentelor interpretative de la cea de-a IV-a Gală a tinerilor concertisti, desfășurată la Costinești. Nu întimplător, ci din convingerea că acești tineri au menirea de a lucra, prin evoluțiile lor, la clădirea viitorului, înscriindu-se prin reușitele lor în registrul de perspective imediate ale vieții noastre muzicale. Invitații au acoperit un larg evantai de vârste, pornind de la primii ani de liceu și ajungînd la absolvenți de conservator, deja încercați cu emoțiile solisticii. Deci, de la cei doisprezece ani ai **Irinei Constantinescu**, concentrați în delicata aură romantică a unei **Nocturne** de Grieg, la cei aproape treizeci de ani ai **Daniel Nigrim**, vădînd o fidelitate de substanță față de spiritul și semnificația muzicii lui Chopin, sau categorica afirmare calitativă a dramaturgiei **Sonatei nr. 3** de Prokofiev de către **Clementina Ristea**, dovedind că anii terminali de studiu universitar își arată roadele. Printre prezentele foarte tinere mai rețin și pe cea a unui violoncelist care promite mult, ca expresie și tehnică, într-un concert celebru — elevul **Adrian Mantu** și **Concertul de violoncel** de Saint Saens.

Variatatea de culoare a vocilor, în peisajul acesta de evoluții instrumentale, a contribuit la detașarea prezentelor deosebit de agreabile. Soprana **Adina Nițescu**, remarcată prin mai multe reușite în ultima stagiune, și-a confirmat însușirile și forța de a convinge, dramatismul bine stăpînit și factura personală a abordării, liederului și ariilor de operă (în colaborare cu pianista Sanda Luca Zoderu și dirijorul Radu Ciorei) anunțînd o frumoasă carieră. O altă voce — soprana **Liliana Dumitrache** — beneficiind de o evidentă experiență scenică, își merită elogiile pentru interpretarea ariilor mozartiene dar, mai ales, pentru paginile camerale (Brahms, Schumann, Enescu) ce i-au oferit posibilitatea unor sensibile și măiestrite rostiri lirice.

În formula acestei ediții s-a detașat semnificația prezentei unui „pluton al bobocilor”, alcă-

tuit din șase victorioși la recente admiteri pentru Academia de Muzică. Iată-i deci, înainte de a fi studenți în anul I, pășind pe podium, purtători ai (încă) emoțiilor și satisfacțiilor unui concurs care, fără a mai fi fost dramatic, ca în anii trecuți, tot dificil era. Cine sînt? **Narcisa Mihaescu**, o violonistă cu arcus ferm și gîndire ordonată, capabilă a se confrunta cu **Chaconna** de Bach; **Radu Blidar**, temperament violonistic pregnant, trecînd cu aplomb peste pasajele de echilibristică demonstrativă ale **Concertului** de Saint Saens; **Inna Bichescu**, violistă care pătrunde cu seriozitate și sensibilitate înțeleșurile unei partite bachiene; **Florin Valentin Farcas**, solist în **Concertul în re minor** de Mozart, aflat la primul său dialog cu o orchestră, dialog cu sigure valori ale cîntului și o evidentă stăpînire a stilului; **Cristina Buga**, pianistă temerară ce s-a dovedit suficient de puternică pentru a trece cu brio proba de foc a celebrei **Sonate în si minor** de Liszt; **Anca Apețean**, eroina **Concertului nr. 1** de Beethoven, pe care l-a parcurs cu aplomb, inteligență și dezinvoltură, depășind absența oricărei repetiții cu orchestra și lipsa unei întîlniri prealabile cu instrumentul (închis pînă la ora concertului cu... cheia!).

Pare lungă suita acestor note. Totuși nu o putem încheia fără consemnarea entuziasată a unui debut dirijoral. **Cristian Alexandru Petrescu**, compozitor deja bine cunoscut, ni s-a înfățișat și sub acest aspect, care pare să-i fie de mult familiar, deși nu a mai lucrat cu vreo orchestră. Gestul sigur, claritatea indicațiilor, efectul spontan al relației cu muzicienii pledează în favoarea unei prezente personale, pregnante și convingătoare. Iată cîștiguri care, dincolo de orice rezervă pentru ambianța Galei de la Costinești, impun o autentică tribună a talentelor tinere, de care avem nevoie pentru a ne încrede în viitor.

GRIGORE CONSTANTINESCU ■

se dea cu răngi la etajul trei acolo unde avea Andrei biroul și unde el a stat tot timpul a deschiș ușa și a spus „Eu sînt Ștefan Andrei, sînt neînarmat, faceți ce vreți”. Și un grup de 200 de oameni i-au spus „Vai, domnule ministru, dar noi vă iubim cum o să vă facem ceva”. L-au scos din sediu ca să nu i se întîmple nimic. Multă lume l-a sărutat în piață și un grup l-a adus acasă. Vreau să spun că nu a fost agresat. Au fost grupuri care au venit în fața casei să vorbească cu Andrei. Pînă la urmă a ieșit în balcon și le-a spus „Eu nu am nici o cădere să vă vorbesc, dar mă închin în fața tineretului și le sărut mina pentru tot ce au făcut”. Tinerii care treceau prin fața casei îi spuneau „Tineretul vă iubește, poporul vă iubește”. De aceea situația e grea.

El i-a spus lui Ceaușescu ce probleme grave sînt în țară și ce probleme grave au întreprinderile. Lucrul acesta lui Ceaușescu nu i-a convenit cîtuși de puțin. Și cînd a văzut că a început să capete popularitate nu i-a mai dat voie să mai plece nici măcar prin țară.

Totuși l-a mai folosit în 1987 ca să plece în America și să obțină în continuare clauza națiunii celei mai favorizate, la întîlnirea cu președintele Reagan și vicepreședintele Bush, pentru că știau că este foarte simpatizat și apreciat de ei. Adică s-au folosit de el, de relațiile de prietenie pe care le avea. Așa că toți străinii se interesează de el și consideră că este o mare nedreptate această situație.

AURELIA BORIGA ■

Eminescu, ediția Yozemiti

La 1 februarie 1881 „Convorbiri Literare” ieșene tipăreau o frumoasă poezie a Veronicăi Mică inspirată de un fantast „Lac-ogîndă”:

*Yozemiti, Yozemiti, vale tainică și dulce,
Pe-al tău sin ca de mătăș nemîșcat și pacinic luce
Lac-ogîndă cu-a sa față netedă ca un cristal,
Vecinic limpezi a lui ape, vecinic făr de nici un val,
Călătorii spun că Lacu-i o minune nestimată,
Răsfrîngînd natura — aeve în oglinda sa curată,
Fără ca măcar de veacuri cineva să-l fi zărit
Apa tulbure vreodată, al său lucru încrețit.
Lac-ogîndă-n nepăsare și-n eternă liniștire!
Cred că tu ai văzut multe și-ai rămas în neclintire
Dar o clipă de-ai răsfrînge starea sufletului meu
Te vei tulbura îndată și-ai fi tulbure mereu!”*

Yozemiti! Acest nume cu straniu, romantice rezonanțe a marcat cu un punct de lumină firava carieră literară a poetei. Matilda Cugler-Poni, Tradem și Nicolae Iorga au comentat-o elogios.

Pentru cei apropiați numele de Veronica și-a aflat repede o exotica substituție cu acest Yozemiti și nu ne e greu să ni-l închipuim alintînd-o astfel chiar pe iubitul ei Mihai Eminescu.

Veronica admirase în revista „Familia” scoasă de Iosif Vulcan o gravură înfățișînd miraculosul lac Yozemiti aflat „la capătul lumii”, în California. Gravura era explicată succint: „În fundul vanei domnește liniștea adîncă, întocmai ca într-un mormint, acolo ești izolat de lume, nu simțеști vîntul, mai nici mișcarea aerului. Această liniște e cauza că lacul din vale niciodată nu este tulburat de funcționarea valurilor ci, pururea limpede și lin. Aceste două însușiri: curățenia și starea lui lină îi dau o putere reogînditoare admirabilă. Călătorul care sosește acolo în momentul prim nu știe dacă visează, încît acesta se vede de două ori, o dată în sus și o dată în jos, lacul parcă nici n-ar exista”.

La umplerea în calendare a o sută de ani de la moartea lui Eminescu a apărut la București (editura Academiei) o reeditare a ediției princeps a „Poesiilor” eminesciene realizată prin facsimilare. Ivită într-un cîmat ostil (tirania României fiind „iritată” de proliferarea genului eminescian „subminindu-l” pe al... lor) ediția a trecut aproape neobservată.

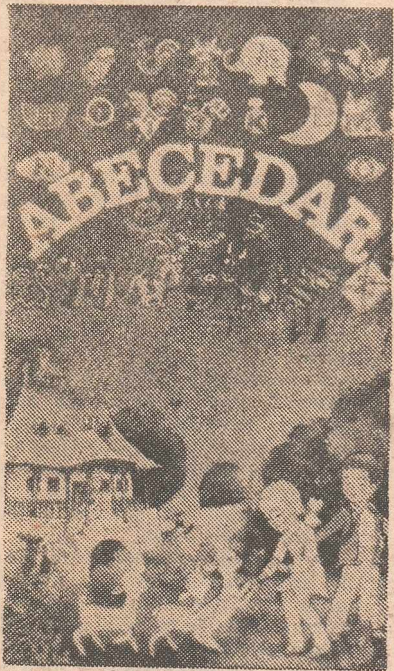
Undeva în lume, în California, în Orașul Ingerilor (Los Angeles) cineva, românul, exilat Aristide Buhoiu, dădea, nestiut, o replică ediției bucureștene realizînd cu cele mai moderne procedee tehnice o bijuterie bibliofilă fără cusur. Ediția princeps (decembrie 1883 — ianuar 1884) a fost refăcută, după mai bine de un veac așa cum ochii poetului au apucat s-o răsfrîngă într-o ogîndire... yozemitană. În plus, reporterul frenetic devenit editor a adăugat o selecție din ediția a șasea (1892) a „Poesiilor”, studiul devenit clasic al lui Titu Maiorescu și a încercat, pe cont propriu, o tablă a erorilor tipografice. Timpul nu-mi îngăduie să o compar cu aceea realizată pentru ediția românească de Petru Creția dar nu mă îndoiesc de corectarea marilor infidelități care au făcut și ele „epocă”.

Editura ziarului „Universul” cu apariție la... Los Angeles (pe cînd o întoarce acasă?) a izbutit prin gestul temerar al lui Aristide Buhoiu, dincolo de aura simbolică a gestului, un act de cultură, un act de dreptate istorică. Bibliotecile americane, atît de sărace în valori românești, au primit darul regal al „Poesiilor” lui Mihai (pentru coperta Socec, Mihail Eminescu) cu înfățișarea ca de icoană a unei cărți tipărite totdeauna cu pioasă iubire.

Aristide Buhoiu merită mulțumirile noastre pentru truda și (probabil) nobilul său „risc”, și pe un plan secund îmbrățișarea confraternă a colegului său de cerneală.

GHEORGHE TOMOZEI ■

EVENIMENT

Pentru prima dată în perioada de după război, Abecedarul pentru copii basarabeni a fost tipărit cu litere latine, eveniment editorial ce marchează un moment de importanță istorică în cultura românească

Lacrimile care fac să rodească

„Pământul nostru-i scump și sfânt, / Căci el ni-l leagă și mormint, / Cu sînge cald l-am apărut / Și cite ape l-au udat / Sînt numai lacrimi ce-am vărsat. / Noi vrem pămînt!”. Clasicile versuri ale lui Coșbuc concentrează într-un număr redus de cuvinte un întreg univers, universul vieții țărânului român. S-ar părea că nu prea mai sînt multe de spus. Și totuși...

La țară sînt, ca peste tot în România, o grămadă de probleme nerezolvate, dar cea mai importantă este aceea a proprietății asupra pămîntului. Cui trebuie să-i aparțină pămîntul, de fapt și de drept? Firește, celor care-l muncesc în chip nemijlocit, țărănilor. Cui aparține el în momentul de față? În principal, statului și c.a.p.-urilor, deci forma de proprietate dominantă este cea socialistă. Falimentară pretutindeni, proprietatea socialistă s-a dovedit, se înțelege, falimentară și în agricultură. Trebuie găsite alte forme, alte soluții, care să aibă la bază privatizarea.

O reformă agrară s-ar fi impus chiar de la începutul anului. Dar, din motive de viziune pe-restroikistă, la început, și din considerente electorale, mai pe urmă, F.S.N.-ul a recurs la paliative, la cosmetică, fondul chestiunii rămînînd neatins. Guvernului Groza i-au fost suficiente în primăvara lui 1945 doar cîteva zile pentru o hotărîre reformă agrară — nu discutăm acum faptul că finalmente improprietărirea de atunci s-a dovedit a fi fost o capcană — pe cînd guvernul Roman n-a izbutit să elaboreze o lege a proprietății asupra pămîntului nici măcar în opt luni de zile. Țăranul român n-a știut pe al cărui ogor va lucra în primăvară, și nu știe nici acum pe al cărui ogor va efectua lucrările de toamnă. Iată de ce au proliferat atît acțiuni bine intenționate, dar ilegale și deci de neadmis, privind împărțirea pămînturilor unor i.a.s.-uri și c.a.p.-uri, cit și samavolniciile și abuzurile de tot felul generate de starea de provizorat și de nesiguranță. Împotriva acestor acțiuni se pronunță articolele

pe care le publicăm în acest număr și în numărul viitor.

Nădăjduim ca într-un timp nu prea îndelungat reglementarea despre care am vorbit — legiferarea proprietății asupra pămîntului — se va face. Ne îngăduim, legat de aceasta, cîteva opinii. În unele localități se umblă la cadastre și la alte documente spre a se vedea care cit teren a avut înainte de colectivizare (sau înainte de „deschiaburire”) și a primi exact tot atîta, de preferință, chiar pe acela de demult. Este un punct de vedere și o soluție inacceptabile. Oricît de mare ar fi interesul unora, ori numai nostalgia, pentru oamenii politici și pentru juriștii chemați să rezolve problema, să alcătuiască, să voteze și să aplice legi, trebuie să primeze realismul. În acest sens, ceea ce sîtenii nevoiași au dobîndit, fie și prin intermezzo-ul socialist, trebuie păstrat: dreptul și al acestora la pămînt. E necesar deci să se pornească nu de la cum arăta satul românesc înainte de colectivizare, ci de la cum ară-

Scurtă recapitulare pentru acasă

29 ianuarie 1990 : Ion Iliescu, președintele F.S.N., la data aceea organ al puterii, semnează Decretul-Lege nr. 42, care se referă la acordarea drepturilor de luare în folosință a unor loturi de 5 000 metri pătrați de persoană, pentru membrii C.A.P.-urilor, și de către pensionari a unor loturi de 2 500 metri pătrați, contra taxă.

9 aprilie 1990 : De la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Cabinetul ministerial (cu semnătura ministrului Nicolae Ștefan) se trimite în țară adrese către primării, din care rezultă situația existentă în privința problemei pămîntului la acea dată: „În ultima perioadă se manifestă unele aspecte negative cu privire la integritatea patrimoniului funciar din sistemul agriculturii de stat, generate, în principal, de nerespectarea sau înțelegerea greșită a unor prevederi legale din acest domeniu. Astfel, au fost ocupate în mod abuziv de către unele primării, cooperative agricole și cetățeni particulari terenuri agricole aflate în administrarea unor unități agricole de stat, pe motiv că acestea au fost, în trecut, în folosință sau în proprietatea lor. Numai în sectorul întreprinderilor agricole de stat aceste terenuri însumează o suprafață de peste 9 800 ha. De asemenea, se mai solicită pentru aceste motive transferuri definitive de la unități agricole de stat către primării, cooperative agricole și cetățeni particulari a unor terenuri agricole ce însumează o suprafață de peste 15 900 ha. Pe terenurile ocupate abuziv sau pe cele solicitate a fi transmise, sînt executate importante lucrări de îmbunătățiri funciare (desecări, irigații) iar unele sînt amenajate și destinate producerii legumelor sau plantate cu vii și livezi. Față de aspectele prezentate, considerăm că este necesar ca organele județene în drept (C.P.U.N., primăriile, poliția, procuratura și organele județene agricole de specialitate) să ia măsuri pentru respectarea întocmai a actelor normative în vigoare, care apără integritatea fondului funciar din sistemul agriculturii de stat, în care scop facem următoarele precizări:

— terenurile aflate în proprietatea statului sînt protejate de actele normative în vigoare, neexistînd în prezent nici un temel legal pentru ca acestea să fie luate în posesia sau folosința unor unități cooperatiste sau persoane fizice, fără acordul acestora, dat în condițiile legii.

— terenurile proprietate de stat pot fi transmise numai în administrarea altor unități de stat în conformitate cu prevederile Decretului nr. 409/1955 și a Legii nr. 79/1974 cu privire la fondul funciar. În baza acestor acte normati-

ve, terenurile aparținînd unităților agricole de stat pot trece în administrarea altor unități de stat numai cu aprobare prin ordin al conducerii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, iar terenurile din administrarea primăriilor, prin decizie a primăriilor județene și a municipiului București (...). Totodată, ocuparea terenurilor agricole fără aprobare în condițiile legii, sau tulburarea posesiei asupra terenurilor aflate în administrarea unităților agricole de stat, constituie fapte de natură penală și se pedepsesc ca atare.

3 iulie 1990 : D-nului Ministru Tipu Ion i se comunică prin adresa nr. 6099 din partea Departamentului Agriculturii de Stat (Cabinetul Ministrului Secretar de Stat, Anghelina Dumitru) „unele aspecte negative referitoare la diminuarea abuzivă a fondului funciar deținut de unitățile agricole de stat, de către unele primării, C.A.P.-uri și cetățeni particulari”, menționîndu-se următoarele: „La data de 1.07.1990 ocuparea abuzivă a terenurilor de la unitățile agricole de stat totalizează 19 302 ha, din care, pe categorii de folosință: arabil 5 060 ha, pășuni 11 106 ha, fînețe 2 488 ha, vii 119 ha, plantații pomicole 296 ha, alte categorii 233 ha. Avînd în vedere că pe unele terenuri cultivate sînt executate importante lucrări de îmbunătățiri funciare, vă rugăm a sprijini prin intervenții la Guvern și procuratura generală, pentru luarea de măsuri imediate de oprire a preluării abuzive de terenuri de la unitățile agricole de stat, retrocedarea celor luate pînă în prezent ilegal și tragerea la răspundere a celor vinovați de încălcarea legilor în vigoare”. Urmează o notă foarte lungă cu nominalizarea, pe județe, a abuzurilor respective. Dintre acestea, am extras pe cele din județele în care cifrele erau mai mult decît elocvente:

Harghita : I.A.S. Miercurea-Ciuc 97 ha arabil, 111 ha pășune, 57 ha fînețe, 6 ha neagricol de particularii din Miercurea-Ciuc, 31 ha arabil de C.A.P. Sintimbru; I.A.S. Lăzarea: 135 ha pășune, 55 ha fînețe de C.A.P. Gheorghieni, 153 ha arabil, 300 ha pășune, 167 ha fînețe de C.A.P. Remedea, 8 ha pășune, 142 ha fînețe de C.A.P. Remedea, 30 ha pășune de primăria Bilbor.

I.A.S. Odorheiu Secuiesc: 80 ha arabil, 401 ha fînețe de C.A.P. Odorheiu Secuiesc, 300 ha pășune de primăria Zetea.

Bacău : I.A.S. Bacău: 59 ha arabil de C.A.P. Itești, 30 ha arabil de C.A.P. Gorgoești, 50 ha arabil de C.A.P. Parincea, 81 ha pășune de particularii comunei Ghimeș.

I.A.S. Sascut: 131 ha arabil de C.A.P. din comuna Corbeanca etc.

Cluj : I.A.S. Cluj: 37 ha arabil de particularii Municipiului Cluj, 65 ha arabil de către particularii satului Popești, 143 ha fînețe de particularii Municipiului Cluj, 203 ha fînețe de particularii comunei Popești, etc.

Bistrița : I.A.S. Bistrița de 40 ha pășune, 74 ha fînețe de particularii comunei Prundu Bîrgăului, 71 ha pășune de particularii com. Blăjeni, 126 ha fînețe de particularii com. Cusma, 89 ha arabil de particularii com. Bistrița.

I.A.S. Dumitra: 54 ha pășune de particularii com. Mintiu, 62 ha pășune de particularii com. Ilva Mare și Lunca, 198 ha pășune de particularii com. Singiorzbăi, 70 ha arabil, 18 ha pășune de particularii com. Tăure, — și lista poate continua și cu multe alte județe.

24 iulie 1990 : Are loc, la Ministerul Agriculturii, o ședință prezidată de Ministrul Ion Tipu, în care se dezbate modul aplicării Decretului 42, se iau în discuție aspecte privind viitoarea lege a pămîntului.

24 iulie 1990 : Se dă un ordin, semnat Petre Roman, privind unele măsuri în legătură cu abuzurile și ilegalitățile săvîrșite în aplicarea prevederilor Decretului-Lege nr. 42/1990, în care se solicită intervenția hotărîită a organelor locale ale puterii de stat, poliției și procuraturii.

25 iulie 1990 : Are loc o ședință de instrucție a inspectorilor care pleacă în teritoriu, pentru executarea ordinului semnat de d-nul Petre Roman.

Unde vom paște la primăvară?

La Departamentul Agriculturii de Stat, vizavi de clădirea propriu-zisă a sediului Ministerului Agriculturii, obțin aprobarea ministrului secretar de stat, Anghelina Dumitru, de a sta de vorbă cu dl. Arsenescu și cu dl. Tănăsescu, care se fac purtătorii de cuvînt ai opiniei oficiale. Din capul locului mi se mărturisesc îndoielile privind eficacitatea ordinului dat de primul-ministru al Guvernului, în vederea opririi ocupării pămînturilor. „Trebuie o hotărîre de tip decret-lege, a Guvernului, care să stopeze această stare” — mi se spune aici. Dl. Tănăsescu subliniază că „avem o suprafață mică, nici 20% din terenul arabil total, și slab irigată, deci nu putem face concurență țăranului”. Tot dînsul ne spune că, de exemplu, „de la Trustul Sibiu am plecat din țară 1 500 de sași, am rămas fără mecanizatori. Pajiștile cultivate ne-au costat 20 000—30 000 de lei la hectar, pentru îmbunătățiri, operațiuni efectuate prin B.I.R.D. (Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare — n.a.). Singura garanție acceptată de B.I.R.D. sînt loturile de animale. La I.A.S. Catalina (județul Covasna), de exemplu (situație pe care o cunoaște bine, întrucît a fost un timp director acolo — n.a.), sînt 2 200 de taurine și 1 100 de oi, cărora, din 1 084 ha (suprafață totală de pășune), li s-a ocupat, de către particulari, 665 ha. Ce se întîmplă cu aceste animale? Pe pășunile ocupate, pasc acum animalele sătenilor... Noi, ca întreprinderi de stat, trebuie să dăm, în continuare, la stat, lapte, car-

ne, lînă și alte produse...”. În conștință cu acestea, „pășunile raiului” rămîn trimiteri cu totul livrescă... Să sperăm că animalele vor ajunge, înaintea oamnilor, la un consens, încît să pască niște pe aceeași pășune?

Rocada pămînturilor

Directorul IAS Anghelșu, Csa Gheorghe, ne privește lung și ne spune în cîteva minute, povestea unei fete a partidului, care a ajuns IAS. El numit din 18 decembrie director al Prin Decretul 30/1990, Unitatea Agricolă Industrială s-a transformat în întreprindere agricolă de stat. În afara suprafețelor arabile au existat în proprietatea acestei ferme 208 ha de pășuni din care 88 ha au fost ocupate de membrii cooperativelor ai CAP Ghidfalău iar 20 ha de cei de la CAP Moacș. CAP Ghidfalău a trimis IAS-ului Anghelșu o adresă, în luna aprilie, prcare i se comunică ocuparea acestor hectare de pășune, pe urmă, noi atenționări în scris, prin care cei de la IAS-ul respectiv erau „invitați” să nu mai abia pretenții asupra acestor suprafețe. Acestea, după cum ne-a interesat, au fost cîndva în proprietatea CAP Ghidfalău, luate „așa cum au luat pe vremuri”, de către ferma partidului. În urma ocupării terenurilor de cei de la CAP Ghidfalău, ele au fost repartizate membrilor CAP-ului satul Anghelșu aparținînd și el tot acestui CAP. Deși membrii CAP-ului au închis oile pe pășune, IAS-ul a reușit să iasă pe pășunea în cauză cu efectiv de 130 de miei. Pășunea respectivă intrase într-un schimb de teren încă din anul 1985. Atunci, 108 ha au trebuit date, de către stat, în vederea extinderii activității minei de cărbune de suprafață de la Valea Crășului, pentru ca aceasta să depoziteze acolo halta de pămînt steril. Statul a luat aceste 108 ha de la IAS Sfîntu Gheorghe, le-a dat minei, urmînd I.A.S.-ului Sfîntu Gheorghe să i dea 108 ha pășune de la UAI (fostă fermă a partidului) UAI-ul primind în schimb o suprafață echivalentă de pășune de la CAP Ghidfalău, iar CAP Ghidfalău a primit teren proprietate de stat (tot în schimb) de la comuna Virghiș. Limpede, nu? După Revoluție, comuna Virghiș n-a mai vrut să lase pe cei de la CAP Ghidfalău propriu sa pășune, CAP Ghidfalău n-a mai lăsat să intre pe cei de la IAS Anghelșu pe fosta lor pășune... și așa se reface principiul dominului sens invers!

Noi vrem pămînt! Noi vrem pămînt?

În același județ, Covasna, de la IAS Ozun (director Lucaci Laszlo, cu care de asemenea am stat de vorbă), s-a ocupat 490 ha de pășune: 338 ha de către cei de la CAP Filia și 48 ha de către particularii din satul Herculan, aparținînd de com. Bățanii Mar

Pământul

Prezent, spre a făuri un sat lipsit de categoriile de hibe, și de cele de 1945, și de cele din timpul agriculturii. Să primească deci pământ în cont, indiferent de ce-au avut înainte de război, toți cei care astăzi trăiesc și muncă de țaran la sate. O revenire la vechitățile trebuie exclusă cu desăvârșire, urdite. Pământul să fie al țăranilor neces acum.

noi, românii, pământul este ce avem mai în toate sensurile. Pământul ne ține, ne ne incită cu minunile lui, ne face fericele din urmă ne primește la sinul lui și de ce această comoară a noastră, pământul ocrotită și administrată cu cea mai alepciune și cu dragoste nemăsurată. Și mingiile și lacrimile noastre fac să rodească.

ION D. GOIA ■

Prin adresa trimisă IAS-ului Ozun, sâtenii de la CAP Filia susțin că teritoriul în litigiu, luat de stat și dat IAS-ului Ozun înainte de Revoluție a fost o parte din terenul adus de către operatorii CAP-ului Filia, la colectivizare (care știm noi cum s-a făcut...) deci aparține de drept (cum a aparținut înainte de colectivizare) sâtenilor din Filia.

O parte din aceste pășuni au fost pământuri comunale, spre folosință întregii comune Filia, înainte de colectivizare. În primăvara acestui an, membrii CAP-ului Filia au intrat cu un lot propriu de taurine și oi pe pășunea comună și au menținut animalele acolo câteva săptămâni. În urma Adresei nr. 705/9.05.1990, de la IAS Ozun către Primăria Bățanii Mari și a intervenției poliției și procuraturii, IAS Ozun și-a reluat în proprietate această pășune. IAS are, de asemenea, pretenții la despăgubiri pentru masa verde lemnoasă, care a fost folosită de taurinele și oile sâtenilor din Filia. În privința celor 48 de ha ocupate de particularii din Herculan, lucrurile stau mai încurcat, aceștia au scos ardurile de tarlalizare, au tras nouă cotar și gard, și au scos animalele de la IAS. Cei care au ocupat această

pășune, numită MENESTRET, Peto Jozsef, Komporaly Geza, Rigo Karoly, Peto Gyula, Bogdan Bela, Csog Imre, sînt de părere că acest loc le-a aparținut cîndva, înainte de uimitorile prefaceri ale agriculturii socialiste. În privința ambelor terenuri, Oficiul de Cadastru a dat un document de adevăritate, precum aceste teritorii ar fi proprietatea IAS-ului Ozun. Ne-ar fi interesat să aflăm cui au aparținut și teritoriile de la Herculan, înainte de faimoasa colectivizare. Prin adresa către Procuratură (nr. 792 din 28.05.1990), IAS Ozun solicită celor șase particulari despăgubiri, după cum urmează: 426 037 lei reprezentînd investiția unității de stat pe cele 48 ha, și 72 500 lei pentru masa lemnoasă folosită, adică, în total, 498 537 lei. (Calculul masei verzi-lemnoase a fost făcut astfel: 48,32 haX15 tone (masă verde de la hectar), adică 725 tone masă verde totală, calculate la 100 de lei pe tona de masă verde, reprezintă 72 500 lei). Directorul Lucaci Laszlo ne-a spus că ferma posedă un mare număr de animale (7 500 taurine, 5 100 oi), fiind fermă de elită, cu animale aduse din import, din Austria, avînd performanțe deosebite (13 litri/zi lapte pe cap de vacă — nu, nu pe cap de locuitor...), animale care nu pot rămîne fără furaje. Dacă s-ar face o dare în folosință privată a pământului, trebuie redus concomitent și proporțional acest număr de animale. „Eu sînt de acord cu aceasta, dacă mi se dă dispoziție“ a spus d-nul Lucaci Laszlo. Pe de altă parte, sâtenii din Herculan revendică și ei teritoriul, care, după cum susțin, le-ar fi aparținut. Despăgubirile reprezintă, la rîndul lor, o sumă destul de mare (aproape o jumătate de milion). De unde le-ar putea plăti?

Cronica unei reîmproprietări din proprie inițiativă

La Ministerul Agriculturii, am discutat cu dl. Cucută Alexandru, inspector

general în Direcția Fond Funciar, Cadastru și Organizarea Teritoriului. Dinul ne-a familiarizat cu „ceștiunile“ ardente, dezbătute în ședința ministerială din 24 iulie a.c. Astfel am aflat că „unele adunări generale ale membrilor cooperatori din anumite comune au fost tulburate de oameni plecați la oraș între timp, care acum s-au întors și solicită pământ“.

De ce nu s-a creat, pînă acum, o comisie de soluționare a problemelor?

Credem că ar fi trebuit ca pînă acum să se fi creat o comisie de specialitate pentru a lua în discuție aceste probleme, care vizează o mare porțiune a teritoriului agricol din țară, luîndu-se în considerație și dreptul pe care oamenii l-au avut asupra pământului în trecut, mai mult sau mai puțin apropiat, justificările, rațiunile și motivele pentru care au revendicat anumite terenuri. După cum spunea dl. Cucută, „în decursul vremii s-au făcut comasări între proprietățile de stat și proprietățile C.A.P.-ului și schimburi de teren“. Pe ce bază s-au făcut acestea? Pe baza hotărîrii unui stat atotputernic și abuziv, sau pe baza unor criterii îndreptățite? Abuzul conduce la abuz. Nu se poate ca și țăranii să nu aibă și ei partea lor de dreptate. Pînă una-alta, se așteaptă o lege (absolut necesară) care să reglementeze spinoasa problemă a pământurilor. Însă Parlamentul a plecat în vacanță... Legea 58/1974 a fost abrogată, dar n-a apărut o lege nouă. Nici problema locurilor de casă nu este reglementată. De la minister am mai aflat că, în județul Alba, s-au luat terenurile (avute de dinainte de colectivizare) de către proprietari înapoi, au fost cosite finețe din proprietatea C.A.P.-ului și I.A.S.-ului și au fost duse acasă de anumiți țărani. În Argeș (zona colinară) s-au luat terenurile de cei care le-au avut înainte de colectivizare. Unii țărani au luat în folosință, din proprie inițiativă, terenuri care au avut semănături de toamnă și acum sînt puși în situația de a achita cheltuielile privind cultivarea acestor terenuri. În județul Vrancea — zona colinară — țăranii au revenit pe terenurile care, înainte de colectivizare, le aparțineau. Pe acestea sînt, pretinde ministerul, investiții nerambursate încă, lucrări de îmbunătățiri funciare, vie, pomi etc. În județul Maramureș, aceeași situație în regiunile de deal și de munte. În urma acestor lucruri întîmplate, au rămas unii cooperatori fără loturi în foldșință. În județul Brașov, unii locuitori ai satelor nu au plătit (și nu sînt semne că o vor face de-acum) animalele luate de la C.A.P. Între timp, în toate colțurile țării, au plecat inspectori pe teren (cu ordinul semnat de primul-ministru în mînă), pentru a reglementa problemele respective. Țăranii au început să aibă temeri. Însă, în minister, unii funcționari se arată destul de sceptici în privința puterii ordinului ministerial de a opri „starea de abuz“ (cum a fost oficial numită), care continuă. Printr-o mișcare radicală (Decret-Lege) această „cursă pentru pământ“ ar putea fi oprită... Dar cu ce consecințe în mintea țăranului? Și atunci?

Foaie verde de albastru, La oficiu de cadastru...

În județul Vrancea, situația pământurilor în privința cărora sînt dispute se prezintă astfel: IAS Mărășești are 90 ha teren arabil ocupat de CAP Adjud, IAS Măicânești — 132 ha de pășune ocupate de particularii comunei Dumitrescu, Întreprinderea Agro-industrială Focșani — 23 ha teren arabil, ocupate de Consiliul Popular Vidra! (care?), 46 ha ocupate de particulari, 150 ha păduri ocupate de Ocolul Silvic Focșani. La IAS Mărășești (jud. Vrancea), singurul pe care îl găsim și cu care stăm de vorbă este directorul comercial al unității. Teritoriul în litigiu cu CAP Adjud — 90 ha teren arabil — aflăm că fusese cedat în folosință de către una din unități celeilalte, încă din 1963! pe baza unui proces verbal care se păstrează, din cauză că unitatea posesoare atunci

nu avea forța de muncă necesară ca să-l lucreze. De fapt, IAS Mărășești are în litigiu 150 ha teren — cu Asociația pentru creșterea vacilor Adjud, și 19 ha cu Inspectoratul Silvic Vrancea. Povestea pământului la IAS Mărășești începe cu o fermă de legume pe care această unitate de stat o avea, pe vremuri, în lunca Trotușului, rîu care era foarte poluat, în special din cauza Combinatului Chimic Borzești, astfel încît, în legume, se simțea mirosul poluării și deversărilor, mai ales în legumele cu un mare conținut de apă, ca: varza, ardeiul. Atunci, IAS Mărășești a procedat la un schimb de teren cu CAP Homocea, de pe malul Trotușului, pe malul Siretului (care, se pare, ar fi mai puțin poluat). Acolo, pretinde IAS Mărășești, el a investit circa 1 milion de lei în sisteme de irigații și amenajări, înființînd o grădină de legume. Terenul foarte propice cultivării legumelor (zonă de luncă), este acum revendicat de CAP Homocea. Cît privește Inspectoratul Silvic Vrancea, acesta intenționează, pe locul actualei grădini de legume (cele 19 ha în litigiu), să amenajeze o răchitărie și un atelier de împletituri. „La toate acestea, ne spune d-nul director comercial, ar trebui să răspundă Oficiul de Cadastru Vrancea (OCOTA), însă el tace, fiind cel care a manipulat și înaintat pământurile, în virtutea dispozițiilor date de partid. Acum ne judecăm cu cele trei unități, la tribunalul Vrancea. Din punct de vedere legal, nu am șanse prea mari, dacă nu sînt consemnat ca proprietar în acte legale făcute la OCOTA Vrancea, lucru pe care îl știu foarte bine, deoarece sînt jurist. Durerea este însă cu grădina de legume, cele 19 ha în dispută. Inspectoratul Silvic pretinde că este mai importantă răchităria lor decît grădina noastră de legume. În urma posibilei retrageri a acestor pămînturi, o jumătate de județ ar putea rămîne fără legume, deoarece, în afară de noi, mai există doar un singur producător de stat în domeniu, IAS Focșani“.

La Oficiul de Cadastru, Organizarea a Teritoriului și Asolamente Focșani, găsim informațiile care ne interesează la d-nii Gogancea și Tomescu, ultimul fiind șeful Biroului privind Fondul Funciar pe întreg județul. Cele 19 ha aprig disputate sînt, după opinia OCOTA, cu acte în regulă ale IAS-ului Mărășești. Acum cîțiva ani, Inspectoratul Silvic Vrancea a solicitat un schimb de teren (printr-o adresă privind întregirea suprafeței cultivate cu legume), care a și avut loc. Între timp, vechiul director al Inspectoratului Silvic, Mircea Diaconu, a fost destituit, iar directorul actual nu a mai fost de acord, însă formalitățile legale fuseseră deja perfectate.

Bine, mă mir eu, în urma acestor discuții, și, în privința pămînturilor deținute la Măicânești, la Doaga, la Garoafa, înainte de colectivizare, de către țăranii, pămînturi cu care au intrat în „colectivă“ și pe care le dețineau, în continuare, de drept (statutul constituirii și funcționării CAP-urilor stipula proprietatea țăranului asupra pământului pus în folosință comună și posibilitatea, fie și virtuală, de a se retrage din CAP, împreună cu pămîntul pe care îl deține), nu mai există nici un act? Nu, nu există. Cum e posibil așa ceva? Atunci, ce fel de Oficiu de Cadastru mai este acesta? Despre țăranii din Măicânești mi se spune că, de fapt, ei aparțineau de alt județ, județul Buzău. S-au păstrat doar actele de adeziune la colectiv, în rest... Și acum — nu se mai spune, ca și cum asta ar justifica ceva — nu vin cei care au deținut pămînturile (ei sînt deja blajin lut de străchini), ei urmașii lor, și urmașii urmașilor lor, care, cum își aduc aminte că Moldova n-a fost a lor... chiar și Vrîncioaia, cu cei șapte feciori ai săi, de-ar veni, probabil ar fi pulverizată înapoi, în legendă, cu tot cu hrîsoval lui Ștefan! Istoricul arhivei la Oficiul de Cadastru, începe cu anul 1963?! Segmentul celălalt al istoriei: cadastru, disecat de anul 1944, rămîne într-o nebuloasă a inconștienței! A cui a fost acest pămînt, al moșilor și strămoșilor noștri? Așa, poate veni orice popor peste noi, să ne explice că, înainte de cooperativizare, pe acest teritoriu au trăit sciții, celții, saxonii... Comunismul și-a șters urmele fără delegii. Ne-au rămas „găuri negre“ în memorie, în existență... Poate Muzeul de Istorie (sau cel de Arheologie) să știe mai mult decît Oficiul de Cadastru...

Pagină realizată de MIHAI GALĂȚANU ■

Urgisita noastră comoară, la ceasul răscolirilor

Fotografie de GIG MOTOIANU ■

Lacrimile care fac să rodească pământul

De-a baba oarba prin Bănești

Plouă cu pricepere încă de la intrarea în comună. Aversa văratecă irumpe dezlănțuit într-o pinză deasă de apă ce spală cimpul, țigla acoperișurilor, drumurile șerpuind sub roți. Încă dintru început, Băneștiul prahovean se arată mindru și semeț, risipit pe colinele din suburbiile Cîmpinei, cu case arătoase, gospodărite cu sîrg și bun gust.

Primăria veche, fără tindă, cu o palmă de curte, e așezată „în coastă” școlii generale, aflate în dulcea amnezie a vacanței de vară. Ne adăpostim aici în viteză, ne scuturăm de ploaie, facem cunoștință: d-na secretar Daniela Dobre și dl. Gh. Ciobanu, membru al conducerii F.S.N. Bănești, veghează în tihnă la bunul mers al treburilor comunei, în absența „mai marelui” imputernicit, proaspătul și în taină uns din nou ca primar, dl. Gheorghe Nițu. Încercăm să purtăm o discuție fluentă despre pămînturile din zonă, însă domniile lor se poticnesc la tot pasul. „Să vie domnul primar; dînsul le știe mai bine!” — glăsuiesc pe rînd cei prezenți. Din tocul ușii ne privește cu interes un cetățean venit aici cu un snop de cereale. Ne ascultă atent și, cînd și cînd, își plescaie limba în sec, poftind parcă să intervină cu amănunte. Încep telefoanele în căutarea primarului. Apelurile par din ce în ce mai desperate, cu atît mai mult cu cît începem să derulăm un dialog neprevăzut cu inginerul agronom al C.A.P.-ului, dl. Ion Tîseanu, fostul președinte de acolo. Curg, neașteptat, detalii binevenite privind loturile de pămînt dezafectate pentru construcția de case: „La începutul anului — precizează dînsul — adunarea generală cetățenească a comunei a hotărît cu fermitate să se împartă pămînt din terenurile C.A.P.-ului. Decretul 42/1990 ne pune în imposibilitatea de a satisface toate cererile, căci destul teren nu era, doar o medie de cca. 1.560 m.p./familie(?) Ce să fi făcut pînă la cei 5.000?! Atunci s-a decis să se vîndă parcele de cîte 1000 m.p. cu 10 lei/m.p. din suprafețele C.A.P.-ului. A fost vizată zona Măracini, avînd vreo 23 de hectare. Zis și făcut! Pînă la această oră s-au vîndut peste 8 ha. Ca specialist, însă, vă mărturisesc că nu e în regulă. S-a încălcat, practic, legea privind modul de folosință a terenului arabil din extravilan!” O voce din off (d-na secretară): „Eu n-am semnat nimic!”. Dl. membru F.S.N.: „Să vie domnul primar; dînsul le știe mai bine!”. Dl. Florin Teodorescu, chibitului mai sus amintit, intervine și dînsul: „Să vă spun eu, să se știe adevărul, nu așa, din colț în colț. Să spună cine trebuie cum s-au făcut vînzările, cît s-a luat peste (vai, vai, ce ni-e dat să auzim?! — n.n.), cui s-a vîndut și care au fost prioritățile...” Se face liniște. Lucrurile par a se complica; unii tușesc, alții fac fețe-fee, apare și doamna conftabilă a Primăriei cu cafea, încercînd să mai dreagă mohorul și să dea, ca prin minune, de însuși domnul primar. Dl. Tîseanu continuă: „Cei peste 800.000 de lei încasați în urma vînzărilor și transferați băncii (ne întrebăm în baza căruia temei legal a făcut banca aceste primiri de fonduri? — n.n.) au fost apoi folosiți pentru a putea plăti oamenii de la colectivă pentru anul trecut. Se promisese credite și, pînă să sosească acestea s-au folosit acești bani. Oamenii s-au mulțumit să primească, așadar, și bani și terenuri. Între timp s-a semnalat încă de la București modul abuziv de cedare a terenurilor. S-au primit și creditele promise și deci, acum, pînă nu e prea tîrziu, s-ar putea restitui banii celor care au cumpărat pămînt. Ghinionul e că domnul primar nici nu vrea să audă. Zice că dacă dă acum înapoi,

își va pierde autoritatea. Aceeași voce din off: „Eu n-am semnat nimic!”. Dl. Teodorescu: „Nici ajutoarele din străinătate n-au prea ajuns la destinație. Cele sosite din Spania, cel puțin, le-au împărțit pe din dos, la ore mici, între ei, știu ei cine!...”

Așteptăm în continuare pe Godot (pardon, pe domnul primar al Băneștiului). Jocul de-a v-ați ascunselea se nînde și se-ngroașă ca o glumă ieftină. Nici președintele de C.A.P., dl. Lazăr Diniță, nu e de găsit. Trec vreo două ceasuri, însă pe primar ia-l de unde nu-i. Parcă l-a înghițit pămîntul. E scump dînsul la vedere, cu atît mai mult cu cît întrebările pe care ar fi urmat să le adresăm erau și mai „scumpe”. Cum credeți, domnule primar, că vor reacționa oamenii cînd vor afla că, vrînd-nevrînd, ați ticluit o caecalma?

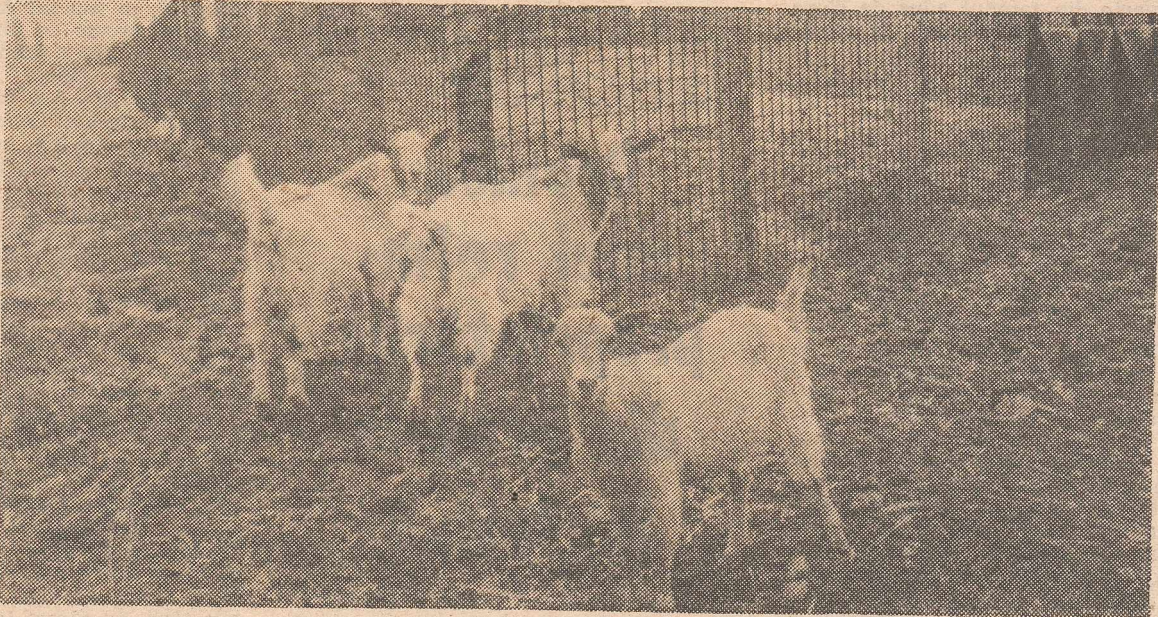
Fără „numărul 1” al comunei, întrebările nu mai au obiect. Cu o soție care știe bine lecția pe dinafară („E plecat soțul; nu știe nimeni unde e!”), cu mentalitatea tipică de Cosa Nostra („O mină spală pe cealaltă”), cu această obstinație orgolioasă nefondată, cu maniere discutabile (să fie.

— soluții viabile pentru sistemul social compatibil nedeterminat al acestei ulcerate perioade de tranziție. Casa și pămîntul, habitatul înveșnicit al românului treaz, trec fantomatic în somnul oamenilor, inclînînd cu voluptate balanța rațiunii. Se visează o linie de plutire a minimei prosperități și tocmai de aceea gospodarii locului nu șed cu brațele încrucișate. Au inițiative, rîvnesc la rodul întreg al muncii și înțelepciunii lor, la o rînduială care să le cheazăuască o dreaptă competiție.

Primăria Buftei e o clădire de pe vremuri, fără etaj (să fi fost o casă boierească, poate), curată și pitită discret pe după arbori. Aici, la sediu, domnul primar Ion Corbeanu, om tîrnăr și energic, de profesie jurist, ține piept „avalanșelor” cotidiene. Ne strîngem minile și dialogăm cu simplitate. Își ia capul în mîini și între două oftături și trei apeluri telefonice, reușim să încropim o convorbire plină de interes. „Decretul 42/1990 — spune dînsul — a fost o mană cerească pentru bufteni. Sînt oameni cu drag de pămînt; îl vor, știu să îl muncească cu folos. Pentru case s-a început a se da pămînt, într-un mod relativ arbi-

tr, însă C.A.P.-ul, pare-se, a știut din capul locului să speculeze acest amănunt. Acolo s-a hotărît (am înțeles că mai degrabă cițiva din conducere au hotărît) să se treacă la vînzarea unor loturi a cîte 1000 m.p., cu un preț de 5 lei/m.p. Problema a început să aibă din start implicații substanțiale. Conducerea C.A.P.-ului a discutat, din cite știu, la vremea respectivă, cu reprezentanții ai Comisiei de urbanistică, cu alte foruri care, chipurile, și-au dat girul în problema acestor vînzări. Noi, la nivel de Primărie, urmărind fondul logic al fostei Legi 58/1974, ne-am gîndit că teritoriul disponibil pentru construcții din extravilan ar putea avea o întindere suficientă, de cca. 1.300 ha, intenționînd să trecem la cadastrare, după cum ar fi fost firesc. Am fost convinși de la început că vînzarea de loturi din extravilan va veni în contradicție cu însuși modul rațional de a concepe agricultura în chip eficient, cu atît mai mult cu cît pămîntul respectiv, vîndut în iureșul și febra celei autonomii neîndeajuns cumpănite, era pămînt deja cultivat. Chiar dacă în așa-zisele acte de proprietate emise se stipula o clauză care prevedea că punerea totală în drepturi a cetățeanului — cumpărător se va face abia după recoltare, mă întreb ce au gîndit cei răspunzători, în varianta în care „proprietarii” ar trece la construirea masivă de tot felul, la investiții care nu au nimic comun cu agricultura. E firesc să te trezești cu case în mijlocul cîmpului, cu circiumi sau săli de biliard? Terenurile din extravilan, certificate clar ca fiind arabile, au, zic eu, rolul lor. Am solicitat în repetate rînduri C.A.P.-ului ca pînă la o reglementare concret legală în această privință, să rămînă în expectativă, să nu treacă la acțiune, să nu zădărească oamenii. Dînsii nu numai că s-au substituit Primăriei, care ar fi trebuit să-și dea acordul vizavi de această acțiune, dar au mers pe ideea

acelui zicale cu har: «Ce-i în mină, nu-i minciună!». S-au inițiat aceste vînzări de loturi și — contra unei sume minime (!) din scripte de 5.600 lei (5.000 lei terenul, 300 lei taxa de parcelare, 300 lei taxa de transcriere la notariat) — beneficiarii au început să-și intre în posesie. S-au vîndut cam 300 asemenea loturi. S-a declanșat o nebunie fără precedent: sute de mașini, parlamentări, oferte, terenuri „pe sprînceană”, „pe ochi frumoși”; inșiși rubedeniile președintelui de C.A.P. și alți „aleși”, străini de Buftea, au „prins” vreo trei hectare — minune pe malul lacului din localitate. Lucrurile au avansat, deci, Primăria a fost sistematic ignorată, și iată, în fine, ni s-au confirmat previziunile printr-o adresă oficială emisă de un grup de instituții de stat (Comisia Națională pentru urbanizare și amenajarea teritoriului, Oficiul pentru administrație locală, Ministerul Justiției, Uniunea Cooperăției Agricole), care semnala aceste vînzări abuzive, delimitînd clar rolul C.A.P.-urilor, al Primăriilor, precizînd limpede condițiile în care se poate trece la înstrăinarea de terenuri. La început de iulie, C.A.P.-ul știa prea bine despre existența acestor prevederi, putînd dispune oportun restituirea banilor încasați și reintegrarea loturilor în cadrul C.A.P.-ului pînă la stabilirea unor înțelegeri temeinic fundamentate împreună cu noi. Dl. Adrian Rădulescu, actualul președinte al C.A.P. Buftea, a ignorat evidența, trecînd în urmă cu vreo două săptămîni nici mai mult, nici mai puțin la punerea în posesie a „cumpărătorilor”. Buftenii au pro-

Vacile săracului la porțile privatizării-cu-de-la-sine-putere

oare, adevărat ce spun oamenii despre atitudinile domnului primar? nu se poate ajunge prea departe. Ideea împărțirii pămîntului are, fără nici un dubiu, un fond sănătos, însă nicidecum legea bunului plac nu poate guvernă acest demers fundamental. Oamenii vorbesc, dar se pare că de hotărît, hotărîsc doar cițiva.

E drept, opulența vilei locuite de domnul primar, flancată ceremonios de două (?) Mercedes-uri spilkuite și de doi superbii dogi germani, pare să rimeze din capul locului cu statutul de dirigitor al obștii băneștene. Totul pare a fi într-o regulă desăvîrșită. Un singur amănunt parcă nu se potrivește în acest idilic tablou: acestei curți domnești i-ar prinde bine, zău așa, o altă rasă de ciini, de pildă o la fel de răsărită pereche de dalmatieni...

Scurt metraj pe fundal de vară

Pentru cei mai mulți dintre cititori, localitatea Buftea reprezintă, în primul rînd, „maternitatea” cinematografiei românești. Puțini știu însă că în acest orașel al Sectorului Agricol Ilfov, unde am poposit la ceasurile dimineții, viața de zi cu zi palpită cel puțin la fel de intens, precum în mai toate zonele din țară. Aproape 30.000 de bufteni trăiesc, năzuiesc, se frămîntă și își pun probleme, căutînd — mai ales grație „prizei” la Capitală (Buftea e la cițiva kilometri distanță)

testat, pe buna dreptate, cu —70 la sută din beneficiarii acestor loturi sînt nelocalnici ce vor a se aciuă prin zonă din motive lesne de înțeles. Era gata-gata a se ajunge la violență. Am reușit să aplanăm lucrurile. În plus, la data de 17.07. am emis o somație (nr. 2837/1990 — n.n.) către C.A.P., prin care solicitam acestuia să nu treacă la punerea în posesie, întrucît se face deja parcelarea firească în intravilan. Degeaba, ce să vă mai spun... Va fi tragic, fiindcă oamenii nu sînt lămurii; ei se cred îndreptățiți și sînt porniți să construiască. Ce va fi mai tîrziu, cînd vor fi investit și li se va spune că nu, că a fost o greșeală?! Mi-e și groază să mă gîndesc...”

Într-adevăr, perspectivele sînt sumbre. Mie însumi mi se întunecă pe dinainte, gîndindu-mă la virtualele conflicte — o armată de robe, de magistrați, de martori și săli ale pașilor pierduți... Între timp, sună telefonul, domnul primar își arcuiește sub degete mustața, d-na secretar, Vasilica Petre, îl secondează prompt din umbră, cu diplomație, vorbim, fumăm, însă spectrul belicos al inițiativei (altfel, lăudabile) lansate de C.A.P. planează deasupra, întorcîndu-ne pe chip zîmbetului în rictus. Întreb de domnul președinte al C.A.P.-ului. „E la engleză, la școală!” — răspunde în receptor o voce circumspectă de secretară. Se pare că se pregătește intens pentru un schimb de experiență în Occident. Sper să-i fie de folos domniei sale viitoare deplasare, mai ales că astfel se va putea singur dumiri cum că totdeauna un „business” de proporții poate demara numai pe un teren sigur. Și nu știu, sincer, dacă „experiența” cu pricina sau aplombul d-sale în a conversa în engleză îi vor fi de prea mare folos atunci cînd va veni vremea să dea seamă oamenilor cărora le-a înțreținut o iluzie mult prea costisitoare...

CRISTIAN PAVEL

Drumul aurului

Printr-o suită de reportaje și anchete vom încerca și sperăm că până la urmă vom izbuti măcar în parte să lămurim problema aurului țării, al nostru, în fond. Drumul aurului de la starea de minereu la aceea de lingouri n-a fost străjuit, așa cum era de așteptat, în vremea regimului de mult prea tristă amintire, de trezorerii devotați atât aurului țării cât și cauzei nobile a poporului român. În loc să se ocupe de problema aurului înalți funcționari din ministerul de resort, din Centrala materialelor neferoase și rare, de această problemă spinoasă a aurului s-a preocupat, în mod direct și nemijlocit, un anume serviciu al securității. De ce anume a fost nevoie să se ocupe ofiterii de securitate de gingașa problemă a aurului, cât și de granițele țării în timpul odioasei dictaturi, știm acum bine. Aurul nostru lua căi nu tocmai de acces muritorului de rind. Nici despre căi oculte nu poate fi vorba. Din partea conducerii Procuraturii Generale sîntem în-

cunoștiințați că au fost tocmiți experți speciali și detectivi particulari pentru a „depista” unde este depozitat aurul României, în ce bănci și cu ce conturi secrete s-a depus (s-a furat, de fapt) atât aurul cât și valuta forte a țării. Nu știm ce sorti de izbîndă există. Mulți dintre cei ce s-au „preocupat” de soarta nefirească a aurului nostru mai trăiesc și pot să depună mărturie. O vor face? Ei n-au păzit aurul, nu l-au protegit, așa cum era de așteptat, ci l-au prădat în frunte cu dictatorul și acoliții ceaușști. Așa am ajuns într-o situație de plîns. Hambarele țării sînt goale. Trezoreria țării de asemenea e goală. Justificarea plății datoriilor externe nu stă defel în picioare. Cu atîta aur și cu atîtea grîne am fi plătit și datoriile vecinilor. Versuri populare, încărcate de un dramatism nepereche, sînt acum, parcă, mai actuale ca oricînd: „Munții noștri aur poartă, / Noi cerșim din poartă-n poartă”. Clemență și sprijin economic nu vom obține atîta vreme cît nu vom oferi

un garant de democrație și un început de stabilitate politico-economică.

Așadar, în loc să apere acest drum nobil al aurului, în loc să ajungă unde-i este locul de veci, adică în trezoreria țării, aurul munților noștri a luat căi ocolite, greu de descîlcit. În spatele acestor străzi oarbe stă clica de patrihoți, care au prădat și dijmuit țara în cîteva cincinale și mai bine. Modestul nostru demers publicistic are tocmai acest scop: astfel de nesăbuite să nu se mai întîmple, să nu se mai repete! Lupii să nu mai fie puși să păzească turmele de miei. Chiar dacă ajungem pe ici, pe colo la o altă butadă contemporană: „Alți lupi, aceeași haită”, nu e admisibil, nu e permisibil să mai lăsăm de azi înainte soarta aurului nostru pe mîinile unor pungași notorii. În fond și la urma urmei, este problema țării, este și problema stringentă a noastră, a fiecăruia în parte.

DORIN SĂLĂJAN

Munții noștri aur poartă...

Fotografie de LEONARD CHIOVEANU

Sînge și cruzime

După torentele singelui dacic vărsat, în albia mult rîvnitei provincii, stăpînii lumii antice au găsit atîta aur cît nu și-ar fi putut închipui nicînd. S-au dus spre Cetatea Eternă spetiți de atîta aur și Traian a oferit cele mai grandioase lupte în Circus Maximus între gladiatori și fiare spre bucuria deșantată a plebei și pentru a serba triumful dacic. Cîteva zeci de tone de aur aduse din Dacia au uimit atîcei lumii întreagă. Istoria aurului se leagă de istoria luptelor, a singelui și a cruzimii. Labirintul legendar din Creta este o palidă imagine a întortocheatului labirint al galeriilor săpate cu milenară rîvnă în căutarea prețiosului minereu. Aurul românesc a împodobit capetele împăraților Austriei și regilor Ungariei. În zona cea mai bogată a munților noștri se găseau cei mai săraci oameni din România, după cum spune, cu jale, cîntecul moți-

lor. Știrile stupefiant de după Revoluția din Decembrie cu privire la bogățiile de Cressus ale lui Ceaușescu depuse în unele bănci de peste hotare au stîrnit tulburare și o legitimă minie în sufletul poporului, care s-a văzut încă o dată jefuit și nu de un străin, ci de unul dintre ai săi. Oare dacă a existat și există o „filieră franceză” a drogurilor, oare nu a existat și la noi o „filieră ceaușșistă” a aurului, a cărei exploatare, circulație, valorificare ori depunere a scăpat de sub controlul Guvernului ori Marii Adunări Naționale și care urma, într-un anumit coeficient, o altă cale ocultă știută numai de dictator și cei mai apropiați acoliți ai lui? Oare nu cumva acest aur „personal”, ca să spun așa, a fost transferat departe de locurile de baștină? Se știe, de pildă, că în marile mine de aur ale Apusenilor, cînd ortacii descopereau în frontul de lucru fi-

loanele de aur, erau repede îndepărtați și la locul cu pricina soseau alt soi de „mineri” care dislocau cu ciocanele filoanele din rocă pe care apoi le încuiau în bidoane pe care le sigilau. Ce se întîmpla, mai departe, cu aceste vase închise care adăposteau în pîntecele lor aurul? Secretul acestor operațiuni a fost cu strășnicie păzit și socotim acest lucru firesc datorită importanței pe care o are rezerva de aur a unei țări dar, avînd în vedere vestile de după Revoluție despre bogăția sfruntată a dictatorului, ne simțim obligați să ne întrebăm, pe bună dreptate, care a fost izvorul avuției acestui Cressus comunist? Nu a țîșnit, cumva, acest izvor din străfundurile munților? Poate greșim cu presupunerea noastră, dar datori sîntem a cerceta.

Cea mai apropiată mină de Oradea în tainițele căreia scilicpeste aurul, în cantitate mică, alături de alte minerale, este cea de la Băița-Bihor.

La Băița se valorifică momentan moliștenul, cuprul,

zincul, aurul, argîntul, stibiul, sulful, bismutul și wolastonitul.

Prețiosul minereu de aur se găsește amestecat în concentrate de plumb, cupru și zinc, la care se mai adaugă sulf, bismut și argint. Plumbul se extrage la Baia Mare, cel mai important centru al industriei metalurgiei neferoase din România.

Mineritul în Bihor este atestat încă din anul 1270 într-un document din arhiva Episcopiei Bihor dar indeletnicirea este, cu siguranță, mult mai veche decît binevoiesc s-o arate scriptele. Stau dovadă galeriile vechi și marile topitorii de pe Valea Băiței și de pe Valea Seacă.

Propriu-zis, aurul nu constituie obiectul principal de activitate al minerilor de la Băița. Tocmai din această cauză, ing. Rusalim Tămăș a fost foarte

surprins și iritat de acuzațiile aduse într-o publicație (nu-și amintește care!) precum că minele de la Băița-Bihor, trecînd acum mai mulți ani în subordinea Ministerului de Interne, ar fi amestecate în livrarea secretă a aurului către dictator. Ceea ce nu este de loc adevărat, îmi spune el, concentratele de plumb, cupru, zinc, în care se găsește și aur, sînt trimise la Baia Mare, Zlatna ori Copșa Mică, pentru separare. De acolo li se comunică doar cît se recuperează, fără vreo posibilitate de control din partea furnizorului, ceea ce, acestora, li se pare nedrept.

De aceea, cheia dezlăgării aurului bihorean se găsește la Baia Mare, Zlatna ori Copșa Mică, aspecte, asupra cărora vom reveni în numerele noastre viitoare.

FAȘCU BALACI

La 50 de ani — unul din trei, la 60 de ani — doi din trei, iar la 70 de ani aproape toți bărbații suferă de afecțiuni ale prostatei. Firește, paleative există, dar în final se recurge la intervenția chirurgicală. Numai că, adenomul de prostată regenerează, iar boala recidivează. Puțini chirurși se încumetă să intervină pentru a doua oară, cu operație la prostată, fără riscuri imprevizibile. Așadar, afecțiunile prostatei sînt recurente îndeobște în perioada așa numită **andropauză**. Sigur, natura își urmează legile ei inexorabile ale vîrstei a treia: ele țin de natura umană.

În ultimii ani am sprijinit, cu modest intervenții publicistice, un medicament destinat maladiei amintite, survenite în perioada senectuții. Noul produs medical românesc, numit „ADENOSTOP”, s-a aflat pe banda de fabricație a „BIOFARM”-ului din București, la secția I-a, în vederea producerii **șarjei zero**. Despre avatarurile acestui produs, despre drumul său a-nevoios către oamenii bolnavi, n-am putut scrie la vremea respectivă, din rațiuni care credem că sînt lesne de înțeles. **Tiranul suferă de prostată!** În ciuda faptului că nu este vorba, deci, despre vrăci, căutători în astre, ci despre un colectiv de specialiști eminentei din cadrul Facultății de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, colectiv format din conf. dr. Pavel Petcu, dr. Ecaterina Andronescu, medic primar dr. Emeric Bordaș, prof. dr. Gh. Petrișor — șeful Clinicii de urologie din municipiul Cluj-Napoca, materialul nostru n-a putut să apară, ba chiar a fost subtilizat de către „băieți”, de la manuscris la plumbul tipografic. În sfîrșit, l-a venit vremea.

Ne-am adresat distinsului om de știință clujean, Pavel Petcu, șeful colectivului de cercetători, pentru a afla mai multe amănunte privind acest medicament natural, miraculos, destinat tratamentului adenomului de prostată.

— **Stimate domnule conferențiar dr. Pavel Petcu, v-aș ruga să ne spuneți cum au debutat cercetările d-voastră și ale grupului de specialiști ardeleni în găsirea leacului tîmăduitor în afecțiunile prostatei?**

— Colectivul nostru se preocupă, de mai bine de 17 ani, cu problema ade-

Prostata, sau avatarurile vîrstei a treia

nomului de prostată. Întîmplarea a făcut ca prin anul 1970 să fiu operat de litiază renală. În satul de baștină am aflat că „Ghimpele” (Xanthium), se folosește în medicina tradițională în tratamentul „bolii de șezut”. Cred că este un caz fericit în care, pornind de la medicina tradițională, după o cercetare clinică, științifică, de durată, s-a ajuns la un medicament numit de noi „ADENOSTOP”, care este, de fapt, un extract fluid de Xanthium sp. A băga de seamă că sînt mai multe specii de Xanthium și nu toate sînt folosite ba, dimpotrivă, două din ele sînt chiar toxice.

— **În ce sens spuneți că s-a făcut**

o cercetare preclinică și clinică de durată?

— Nu este întîmplător că în colectivul nostru lucrează un farmacist, un biolog, un medic, un urolog. Medicamentul s-a testat, în primul rînd, toxicologic, prin administrarea per orală, intramusculară și intraperitoneală, timp de 120—180 de zile, pe un număr de 500 de animale, fără să se observe efecte toxice.

— **Ce alte medicamente au folosit pînă acum bolnavii de prostată?**

— Majoritatea bolnavilor, înainte de

tratarea cu „Adenostop” au fost tratați cu „Testolent”, „Testifort”, „Vitamina E”, „Nomon”, „Depostat”, „Raveron”, cestoceni ca „Distilben”, „Stilbostat”, „Tadenan”, „Harzol”, „Urgenin”, „Spasmo-urgenin” asociat cu „Negram”, „Furantoin”, „Biseptol” etc., tratament după care s-a constatat doar o ameliorare a bolii și, la scurt interval, o recidivă a ei. În fazele incipiente se folosesc aceste medicamente, dar în fazele înaintate ale bolii se recurge la intervenția chirurgicală. Intervenția chirurgicală este o problemă, avînd în vedere vîrsta bolnavilor, pre-cum și bolile, cum sînt: diabetul și afecțiunile cardio-vasculare prezente

la această categorie de bolnavi. Pacienții vor fi în măsură să spună starea în care se află după tratamentul cu „ADENOSTOP”, iar cînd printre bolnavi se numără destui medici, e, cred, semnul cel mai bun că noul medicament românesc are sorti reali de izbîndă.

— **Cum se prezintă „ADENOSTOP”-ul? Cum se administrează el?**

— „ADENOSTOP”-ul este un extract de „Ghimpe” fluid. El se prezintă în flacoane de 50 ml și ar avea prețul de 30 lei. Este ieftin și ușor de realizat. Se administrează 90 de picături în două doze pe zi, dimineața și seara, cîte 45 de picături în cana de apă. Se ia cu o jumătate de oră înainte de masă. Produsul are avantajul că nu este injectabil. Mai are avantajul că nu produce iritare gastrică; nu produce nici grețuri și stări de vomă, fiind, în general, bine tolerat de organism.

— **Vă urăm din toată inima succes pe această ultimă turnantă pînă la industrializarea „ADENOSTOP”-ului. Fie ca noul produs românesc să devină înmatriculat ca prioritate românească absolută la Geneva.**

DORIN SĂLĂJAN

P.S. De la convorbirea pe care am avut-o cu interlocutorul nostru din municipiul Cluj-Napoca, de la discuțiile aprinse purtate cu conducerea „BIOFARM”-ului din București, a trecut timp suficient, încît să realizăm că se bate pasul pe loc. La orizont, nici o veste nu se-arată despre adenomul de prostată, cît despre „ADENOSTOP”, nici alt. De ce? Mai suferă și alți tirani de prostată?

D. S.

Dacă-i bun e pentru export!

Din decembrie anul trecut exportul de alimente a fost oprit — ne-a asigurat în repetate rânduri fostul guvern provizoriu. Și l-am crezut, desigur. Ce s-a întâmplat, însă, cu exportul de produse nealimentare? Actualul export nu se deosebește prea mult de cel din vechiul regim. Există o deosebire de nuanță. Dacă pe atunci se făcea export pentru obținerea valutei necesară plății datorilor, acum exportul pare o activitate generată de nemulțumirea producătorilor față de slăbiciunea monedei naționale. Este firesc ca — în cadrul autonomiei relative — întreprinderile să-și vândă mărfurile peste graniță, decât să le vândă pe „lei rahatici” în țară. Și dacă uneori se întâmplă ca valuta obținută să nu acopere cheltuielile de producție, asta nu contează, important este că s-au câștigat ceva dolari. Unde sunt dolarii câștigați? Într-o scurtă investigație la trei întreprinderi din Satu-Mare, am aflat același răspuns: valuta revine (în continuare) statului.

„Ne place să visăm să simțem liberi...”

... ne mărturisește d-a Rusu, directoarea fabricii de confecții „Mondiala”, după ce, în prima instanță, a refuzat intrarea noastră în unitate sub motivul că ziariștii au creat necazuri conducerii.

N-am insistat să aflăm cauza aversiunii, am fost mulțumiți că fusesem primiți. Pe poarta fabricii tocmai intra un camion IVECO al firmei Monte Catini, care aducea țesături, ață, nasturi. Mina de lucru românească (se știe) este ieftină. 90% din producția „Mondialei” este destinată exportului, un motiv de bucurie! Dar alta timp cit magazinele noastre au rafturi goale sau produse de slabă calitate, bucuria exportului se transformă într-o meditație dureroasă. Românul continuă să fie prost îmbrăcat, dar știe să-i îmbrace pe... cei goi. S-a obișnuit să privească resemnat în urma camioanelor frumos colorate.

Sînt case fără un aragaz

La o sută de metri de poarta întreprinderii „Samus” (fostă „23 August”) se află un mic magazin de prezentare și desfacere a produselor. La ora prinzului (în ciuda programului afișat) magazinul era închis. Am privit pe geamurile apărate de grilaje și n-am descoperit un aragaz. Poate aveau aragaze, dar erau dosite.

Planul pe acest an este de 360 000 de aragaze, din care 75 000 sînt destinate pieței interne. S-au livrat 55 000 de bucăți. Cererea internă este de 200 000. Dacă s-ar delurna exportul... Dar exportul merge bine în 25 de țări din 5 continente. Aragazele româ-

nești sînt considerate calitativ la nivel mediu. Cel mai important partener extern este U.R.S.S. Exportul de aragaz se face la comandă. De la ruși obținem gazul mecan. Reclama aragazelor este inexistentă, ele își iac reclama prin însuși aspectul lor. Ți-e milă să fierbi o ceară pe un aragaz văzut din expoziția întreprinderii. Domnul director comercial, Augustin Istoc, regretă faptul că, pînă-n prezent, guvernul nu a permis ca o parte din încasările valutare să revină întreprinderii.

Avem rădăcini de stejar

2 milioane de lei s-au investit în stația de calcul a întreprinderii de prelucrare a lemnului Satu-Mare. Și nu funcționează din anul 1985. Interesul pentru cibernetizare este nul. Importante rămîn dalta și ciocanul, pentru că mobila de artă este produsă cu o mină de lucru ieftină (și prostită), fapt ce convine de minune partenerilor vestgermani și italieni. O vitrină din lemn de stejar de cea mai bună calitate este contractată la 550 demărci. Afacerea e rentabilă... pentru ei. Pentru intern se livrează doar biblioteci, ceea ce reprezintă 10% din producția întreprinderii. Lemnul folosit este de proastă calitate, respectînd (încă) normativel ce prevăd calitatea materiei prime pentru mobila de intern. Normativele au rămas, dar în casele altora se simte umbra stejarilor noștri.

Așteptăm reformele guvernului

Guvernul trebuie să știe, nu-i nevoie să-l învățăm, dar îi amintim: pentru a avea astfel de bunuri pe piața internă, care să bucure populația, trebuie să avem o monedă convertibilă. Convertibilitatea nu înseamnă o valoare foarte mare a monedei (vezi lira italiană). Ca leul să devină convertibil, costurile trebuie plătite de cineva. La ora actuală, singurul patron este statul. El ar trebui să plătească aceste costuri, dar cum știm că statul n-are bani, trebuie făcută deci o privatizare masivă, ca viitorii patroni (prin impozite) să achite costurile.

PETRE BARBU ■

Budimex

Un copil cam neastîmpărat, scăpat de sub supravegherea mamei, trăi deunăzi o intim-plare care era cît pe aci să-l coste viața. Cotrobăind el nestîngerit prin niște unghere tainice (atenție, părinți!), dădu peste o sticlă din care, fără să mai stea pe gînduri, trase o înghițitură zdravănă de... sodă caustică.

Vă închipuiți consecințele. A avut, totuși, o șansă. Șansa lui s-a numit Budimex. Adică, Spitalul clinic de copii București. Transportat aici de urgență, băiețelul a fost supus imediat intervenției chirurgicale. O echipă de oameni în alb, condusă cu calm și pricepere de conf. univ. dr. Alexandru Pesamosca și din care n-a lipsit dr. anesteziat Maria Știrbu Teianu, s-a luptat ore în șir pe viață și pe moarte. Porțiunea de esofag distrus i-a fost înlocuită pe loc cu o grefă de colon.

Operația a fost grea, dar reușită. Azi, Adrian Barbu, că despre el e vorba, este în afara oricărui pericol. Pronunță relativ bine cuvintele, mă-nîncă fără probleme, chiar poate să cînte. Curînd, foarte curînd se va externa, urmînd să-și continue convalescența acasă, în sinul familiei, căreia i s-a redat astfel liniștea și bucuria ce îi fuseseră grav amenințate.

Cele prezentate aici se vor doar un episod din activitatea marelui spital din Berceni Bucureștiului. Cu peste 450 de paturi ale sale, cu o dotare tehnico-materială pe măsură și cu un personal medico-sanitar alcătuit numai din 250 de persoane, din care 60 de medici, el trece drept o adevărată citadelă de excepție în lupta pentru apărarea sănătății copiilor țării. „La noi — ne spune dr. Nicolae Dirina, directorul prestigioasei unități — lucrează numai oameni cu o înaltă conștiință profesională. Doctorul Pesamosca, dr. Maria Teianu, Ana Diaconescu sau dr. Marcel Oancea sînt doar cîteva din numele care îmi vin acum la îndemînă; dar ar fi o impietate să vorbesc doar de cîteva”.

Îl urmăresc atent pe medicul-director și am certitudinea

că nu exagerează cu nimic. Grijă nedisimulată cu care sînt consultați și tratați micii pacienți, ordinea și curățenia ce domnesc peste tot în saloane, pe coridoare, în grupurile sanitare sau la bucătărie, sînt tot atîtea argumente aduse firesc în sprijinul afirmației sale. Și peste astea, ca o sinteză, un indice de utilizare a paturilor de 133,2 zile pe primele 6 luni, o mortalitate de numai 1.05 la sută la un total de 7 500 de copii internați în prima jumătate de an, vin să confirme că spusele directorului nu sînt vorbe goale. „Aveți toate șansele deci să vă considerați niște oameni impliniți!” — i-am răspuns, încercînd un real sentiment de satisfacție, dar și întinzînd o... nadă. „Și da, și nu; urmează și cealaltă parte a lucrurilor...” replică sec omul din fața mea. Ne-am confruntat și încă ne confruntăm cu destule necazuri. A fost o vreme — și nu-i mult de atunci — cînd duceam o lipsă acută pînă și de seringi. Nemaivorbind de o serie de medicamente. Acum, pe primăvară, am primit ajutoare substanțiale din afară. Bunăoară, societatea austriacă de binefacere „CARITAS” ne-a trimis gratis cîteva aparate și ustensile ultramoderne, de mare performanță și utilitate: un aparat de dializă renală, unul de respirație artificială etc. Sîntem pe punctul de a primi altele, tot de la aceeași societate, iar în perspectiva apropiată o firmă americană ne-a contactat, prin I.B.M., pentru a ne dota cu un sistem computerizat de prelucrare a datelor.

În final, am mai aflat un răspuns: Ce înseamnă și de unde provine denumirea de... BUDIMEX?... Cu tot ce are el, începînd de la construcție și pînă la ultimul obiect de inventar, mi s-a spus, spitalul din Berceni reprezintă un minunat dar oferit, în 1984, de poporul prieten polonez, iar marea și generoasă BUDIMEX se cheamă firma constructoare. Lor li se cuvine, încă o dată, un sincer cuvînt de aleasă mulțumire.

MIHAI STĂNESCU ■

Oare mai vine mașina ?

Chiar așa, cînd legile și decretul se mai bat cap în cap — e drept, sînt „celebrele” legi ceaușiste, neabrogate încă — și cînd labirintul birocrăției are îngropat cu sfîntenie firul Ariadnei, cine păgubește? Harapnicul legiuitor al „odioasei și sinistrei” rînduiri a tot izbit, ani în șir, spinările tărînimii noastre pe cale de dispariție. Acum rînille supurează, dau a se-nchide, însă lungul braț alinător al noii legislații democratice ajunge cu greu în zonele de penumbra amarnică.

La Bacău stau de vorbă cu un grup de membri cooperatori ai C.A.P.-ului Letea-Veche, care domiciliază în cartierul Șerbănești al orașului. Dinșii au fost și sînt deținători de terenuri și loturi în folosință atribuite de respectivul C.A.P. Care e, de fapt, „of”-ul acestor oameni? Se pare că ei se află realmente în drept să ridice o problemă confuză pe plan juridic, care le stă pe suflet și îi „arde” la buzunar. Despre ce este vorba: începînd cu anul 1981, cei cu care stau de vorbă au fost obligați — în temei legal — să plătească impozite substanțiale, de cîteva mii pe an, pe aceste loturi în folosință acordate, cum menționam, de C.A.P. Temeiul legal șade însă pe vine, nici într-un caz pe propriile picioare. Decretul-lege nr. 425/1981 stipulează perceperea de impozite pentru terenurile de pe raza orașelor (0,40 lei/m.p.) și a municipiilor (0,50 lei/m.p.). În același timp, Legea nr. 4/1973, publicată în Buletinul Oficial nr. 46 din 31.03.1973, neabrogată, prevede printre altele că diferența peste 250 m.p. de teren a membrilor cooperatori se în-

clude în lotul de folosință îndelungată atribuit de C.A.P., urmînd, deci, ca achitarea impozitelor să cadă exclusiv în sarcina C.A.P.-urilor. Puse față în față, aceste două dispoziții legale frizează caraghiosul. Pe de o parte, posesorii în cauză ai loturilor proprietate C.A.P. sînt scutiți deci de impozite, dar, vezi dragă Doamne, fiindcă aceste loturi se află în parte pe raza municipiului Bacău, sînt impozabile cu un

te din ei nevoiași, s-au văzut siliți să se caute la țeschere. Numai în cartierul Șerbănești există 75 de membri cooperatori care lucrează efectiv în cadrul C.A.P.-ului și nu sînt scutiți de acest impozit. Se pare că și țărani din Mărgineni sînt în aceeași situație.

Îndrăznesc să cred că un studiu mai cuprinzător, extins la scară națională, ar putea crea perplexitate. Problema nu e simplă deloc; odată cu acordarea unor

Pe turta cui trag legile spuza?

cuantum de 0,50 lei/m.p. Ce să mai înțeleagă bieții oameni? Firește, din 1981 încoace, statul — reprezentat de Administrațiile Financiare specializate — și-a luat bucurios „partea leului” din buzunarul ceapiștilor cu pricina, fără a-și mai pune problema dacă e just ori ba. Decretul, zice, e tabu! N-au mai încăput nici discuțiile, nici tocmeala. Ce dacă, în fapt, statul nostru vigilent și al naibii de scrupulos în problema debitelor, a încasat un impozit de două ori?! Să nu fi plătit C.A.P.-ul printr-o oarecare formă, acolo, pentru terenurile sale proprii! E greu de crezut. Cert e că oamenii, par-

noi terenuri, în urma hotărîrii Guvernului provizoriu (decretul 42/1990), suptăfețele urmînd a fi extinse pînă la 6 000 m.p., calculul hirtiei trezește îngrijorarea. La o taxă de 0,50 lei/m.p., rezultă o sumă anuală de 3 000 de lei. Cum va putea, spre exemplu, o familie de țărani cooperatori care beneficiază de această suprafață, să achite în 10 ani suma de 30 000 de lei, cînd există multe situații concrete de astfel de familii cu venit anual cu mult sub 3 000 de lei? Vor trăi acestea exclusiv pentru a-și putea onora datoriile rezultate din acest impozit abuziv?

Reprezentantul oamenilor îndreptățiți

să-și poarte „jalba-n proțap”, cetățeanul Ion Curpău, domiciliat în Bacău, str. Viitorului (!) nr. 35, cel cu care stau de vorbă, îmi aduce în atenție situația cel puțin bizare. Popa Maria (str. Siretului nr. 65, Bacău) a avut ani de zile o pensie lunară de 121 lei, fiind însă nevoită să achite impozitul pe lot, taxat cu 0,50 lei/m.p. Dar lucrurile nu se opresc aici: Bontaș Dumitru (str. Calea Birladului nr. 33, Bacău) beneficiază și acum de o pensie anuală de 168 lei (!!!), fiind în aceeași situație; Matzal Didina (str. Calea Romanului nr. 84, Bacău), văduvă, bolnavă de inimă și diabet, posedare a unui lot cu pămînt de categoria a III-a, în care predomină cărămida și piatra, este taxată anual cu suma de 1 800 lei. Să vezi, să auzi și să nu crezi! Exemplele ar putea continua. Poate așa vor fi urnite „carele alegorice” împoțonate și îmbătrînite ale scriptelor birocratice. Slujbașii statului n-au, în fapt, nici o vină. Degeaba a bătut cetățeanul Curpău Ion pe la toate ușile fîscului din Bacău și din Capitală. Răspunsul final a fost la unison: „Impozitul e impozit, trebuie plătit și gata; din ce să trăiască statul?”

Ehei, domnilor îndrituiți, vine și timpul treziei, chiar dacă prezentul calcă pe virfuri, desculț, cu marota nebuniei în mîini. Pînă atunci însă, să clarificăm: pe turta cui trag legile spuza, și pînă cînd? Cine ascultă plînsul interior al acestor oameni năpăstuiți? Judecata de Apoi trebuie dară să fie Apoi; noi bijbîim după cea de dinainte!

CRISTIAN PAVEL ■

De la coadă adunate

Să fim noi timpitii?

— Dom'ne, să nu mi-o iei în nume de rău, ori să mă crezi vreun lăudăros, da', uite, ca să fiu foarte cinstit cu dumneata, eu aveam o părere mult mai bună despre mine.

— Păi, asta-i bine, domnule!

— Nu e bine, nu e bine de loc, că acu' tot eu zic despre mine că sint un timpit.

— Aoleu! Păi, asta-i rău, domnule!

— E!

— Și de când ți-a venit chestia asta, cu timpenia?

— Păi, acu', după revoluție.

— Aha!

— Nu mă-ntrebi de ce?

— Știu eu? Să te-ntreb, să nu te-ntreb? Nu că m-aș jena... da'... vezi, dacă mă gîdesc bine... parcă n-ai fi singurul.

— Așa-i? Și dumneata te consideri timpit? Nu te supăra că te-ntreb.

— Cum să mă supăr? Să fiu cinstit, în unele privințe, parcă simt că nu-s departe de dumneata. Numa' că, nu m-am gîndit.

— Asta e! Mulți nu se gîdesc.

— Da' dumi-tale din ce ți s-a tras?

— Păi, uite dom'ne, că nu pricep! Multe din ce se întîmplă nu pricep eu, dar e una, de mi se pare mai ceva decît cea mai a dracu' enigmă.

— Ei?

— Chestia cu „privatizații“, domnule.

— Da' ce e așa greu aici?

— Ascultă și dumneata și dacă mă

dumirești, geniu te declar!

— Ia zi!

— E unu' — mai brunet el, așa — de-l știe tot cartierul. Îl tot vedeai pe la colțuri cu: „ia ciunga, uite Kentu', neamule“, în sfîrșit, unu' din ăia la care găseai ce vrei și ce nu vrei. De unde le avea, dracu' știe. Asta, înainte, se chema că e bișniță și l-au băgat și la „zdup“ de cîteva ori.

— Normal!

— Normal, normal, dar știi ce face acu'?

— Ce face?

— Tot aia! Numai că, s-a „oficializat“. Nu mai umblă strecurat, cu marfa dosită și strigă-n gura mare, mîndru de el, nevoie mare! De pret, ce să mai vorbim, că e ceva de soeriat! Ia întrebă-l de unde are ness-ul și toate alea, de nu le găsești, să dai cu tunul, că odată se rățoiește: „Ce vrei, mă, sint privatizat, am autorizație.“

— Și are?

— Are, dom'ne, are! Și atuncea, se chiamă că nu mai e, ca înainte, bișnițar, că e o persoană respectabilă. Cînd colo, pungaș cu patalama la mină. Ori sint eu ultimul timpit, de nu mai pricep nimic!

— Stai un pic. Cine l-a eliberat unuia ca ăsta autorizație?

— Uite că nu știu și nu înțeleg, să mă tai! Și, vîd că nici dumneata nu pricepi.

— Asta nu pricep, e drept, dar mă roade o bănuială.

— Care?

— Că nu sintem noi ăia timpitii.

LIANA TATOS

Suferințele
Piețelor

Fiecare cu Tien An Menul său...

O dată-n viață?

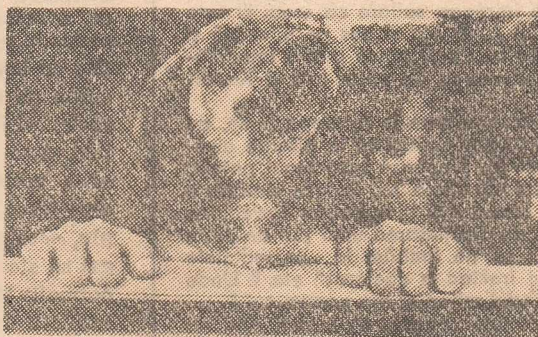
Să fie într-un ceas bun!
Fotografii de LEONARD CHIOVEANU
și GIG MOTOIANU

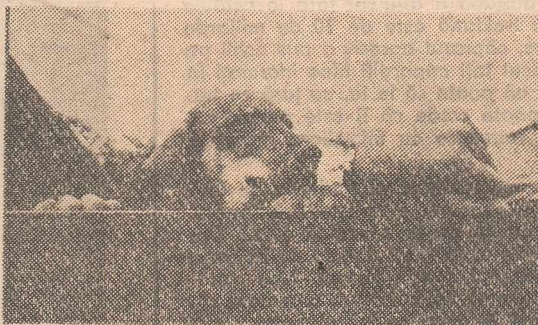
Stagnare

La Deva timpul s-a oprit în loc?

Tribuna liberă

Și după cum vă spuneam, dragi tovarăși...

...ați cam întîrziat la sedință.

Hoții de ziare

Un personaj demn de
interesul poliției: Nea
Sandu

La ora cînd scriu aceste rînduri revista **Rebus** nr. 9, cu data de 1 mai 1990, ultimul număr tipărit, dar necapsat (necăptat), n-a fost încă difuzat de Direcția Expedierii Presei. Cu toate acestea **Rebus** nr. 9 se află la vînzare, în special la particulari. Cum a ajuns aici?

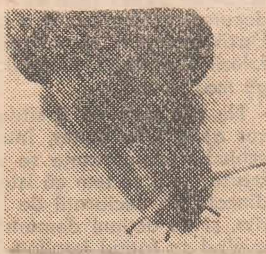
Încerc o sumară anchetă în Pasajul Universității dar și la suprafață, prin aceeași zonă. La întrebarea **De unde aveți la vînzare revista Rebus nr. 9?** răspunsul e invariabil același: **De la nea Sandu.** Cel puțin în pasajul pomenit, nea Sandu e un fel de tată al tuturor. El are grijă cam de toate tarabele privatizațiilor mai mult sau mai

puțin autorizați. Dar care nea Sandu? Sandu și mai cum? Aici începe să funcționeze legea tăcerii. Devin suspect. Nea Sandu și atît. Mă străduiesc să-i conving că aș vrea să-i propun lui nea Sandu o mică afacere. Să n-o mai lungesc. Dl. Teodorescu, vînzător de ziare în buricul Bucureștiului, lipit cu scăunele de magazinul „Delta Dunării“, îmi spune în cele din urmă, înțelegînd că vinde o revistă furată, că Sandu se mai numește și Costache. Ținînd-o pe drumul cel bun, adică acolo unde este încadrat ca vînzător de ziare, Costache Sandu, Oficiul O.D.P. București 1, află că șeful lui, dl. Valeriu Florescu, distribuitor nu știe nimic de dubla existență a subalter-nului său. Dl. director Preda (Direcția de poștă a municipiului) nu pare uimit de cele auzite dar se arată dispus să-l dea afară pe Costache Sandu dacă se confirmă că face matrapazlicuri.

Că Sandu Costache face matrapazlicuri e limpede. El păgubește și oficiul poștal la care lucrează, pentru că iese cu marfa înainte ca ea să fie difuzată legal, și revista **Rebus**. Dar noi am scris aceste rînduri pentru a ajuta poliția să dibuie una dintre foarte multele filiere prin care se fură din combinatul Presa liberă. Cine-i dă lui Nea Sandu aceste reviste, și nu numai **Rebus**, lăsam poliției bucuria să descopere.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Uvedenrode

Peste mode și timp, / Olimp.

Aveți dreptul! Aveți dreptate?

Situație disperată

Dacă cele relatate de corespondentul nostru sint într-un tot adevărate, nu ne îndoi-m o clipă, situația este, într-adevăr, disperată: „Iarna se apropie. A trecut Sf. Ilie și... așteptăm cu disperare să vină cărbunii în depozit. Nu mai știm ce să facem, cui să spunem. Nu vrem să creăm probleme, dar trebuie să spunem care este realitatea. Minerii au fost de trei-patru ori la București, se știe pentru ce. Au lăsat baltă minele de cărbune și, hai la București! Poporul să se descurce cum știe și cum poate la iarnă! Al doilea aspect — ne mai scrie **Aurel Banu** din Călărași — este acela al buteliilor de aragaz. Lipsă totală!“.

Ce faceți
cu tractoarele?

N-ar avea dumneaei nimic, **Aritina Păunescu** din București, cu tractoarele, dacă n-ar fi încurcat-o teribil într-o dimineață de început de săptămîină. „Am străbătut drumul pînă la Slobozia, pe șosea, într-un timp dublu, din pricina tractoarelor, cu remor-

zile goale, ce se fițiau și într-un sens și în celălalt, fără nici un roșt. Ele nu sint folosite acum la munca cîmpului?“ Un roșt, l-ați deslușit chiar dumneavoastră: încurcau circulația. Cît despre munca cîmpului, nu ne-a sosit, pînă acum nici o veste la redacție. Încercați pe la alte ziare, sau mai bine, la TV.

Logica...
unde nu e?

Un grup de studenți, proaspăt întorși de pe

însoritul litoral, din dragul lor Costinești, au a face o propunere. Sau, poate, e o pretenție? În sfîrșit, n-am înțeles noi prea bine, așa că, să vedem ce zic: „Noii conducători, sau organizatori, sau ce-or fi, ai taberei de la Costinești, ar trebui să prelungească sejurul la mare al celor cazați în Complexul „Amiral“, cu cel puțin trei zile. Adunate, toate oarele pe care le-am pierdut zilnic, să ne căutăm căsuța în care am fost cazați (toate erau absolut la fel) cam atît ar însuma — trei zile“. Zădarnic au încercat ei să

Siguranță

E a mea, nu-i a vecinului!

stabilească logica după care pe o căsuță serie AM-100, pe alta, alăturată, B-3, ori A-5. Motivul e simplu: în numerotarea noilor vile de la Costinești, nu există nici o logică.

Japca

Ne scrie de la Sibiu, mîntîndu-ne că nu-și ascunde identitatea, ca alții, **Nicolae Ebincă** (Aleea Frații Buzescu bl. 9 ap. 62) „Am citit în numărul 27 al revistei articolul „Japca“. Păcat că frica introdusă în trecut a lăsat urme, iar cei ce scriu la această rubrică n-au curaj să spună cine sint. Relatarea care urmează se potrivește foarte bine cu titlul mai sus amintit. Am dobîndit un autoturism din R.F.G. în mai 1990. La înscrierea acestuia în circulație, Primăria municipiului Sibiu mi-a incasat impozit și ADAS pe întreg anul 1990. Mă gîndesc, în primele cinci luni ale anului nu am posedat această mașină. Trebuie plătit impozit și asigurări la ceva ce nu există?“.

După capul nostru, nu. Aveți dreptate, aici mi-roase a japcă.

Grupaj realizat de
LIANA TATOS

Poșta redacției

Cuțul D. Mihai, Ungureanu Nicolai a Ștefan — satul Demăcușa, com. Moldovița (Suceava): 1) Decretul 53/1990 se referă numai la pensia membrilor cooperatori, deci pensiile acordate țăranilor cu gospodărie individuală din zona necooperativizată nu s-au majorat; 2) Adresați-vă Primăriei comunei; 3) Fiind o problemă veche de 5 ani, nu știm cum s-ar mai putea rezolva. Încercați totuși la Întreprinderea de industrializarea laptelui. • **Negoită Viorica** — Brăila: Scrisoarea dv. va fi remisă adresantului peste circa 2 săptămîni. • **Căpraru Valerică** — Călărași: Nu avem adrese, dar primiți un sfat: Alegeți-vă de pe hartă sau oricum altfel o localitate și trimiteți Primăriei o scrisoare în care explicați ce doriți. Chiar dacă nu veți reuși la prima încercare, sigur veți putea să vă îndepliniți dorința. • **Ilie Ioan** — com. Iești (Galați): Dacă unitatea nu are lucrări de categoria pe care o solicitați și la care aveți dreptul, nu vă poate schimba încadrarea. Soluția ar fi să căutați în altă parte. • **Nedeleu Lucia** — com. Clejani (Giurgiu): Fiica dv. cea mare, fiind exmatriculată (nu scrieți din ce motive?) în clasa a XII-a, poate să reia liceul la seral și să-și dea bacalaureatul. Altfel nu. Iar cea mică — iertați-ne dacă vi se vor părea prea aspre vorbe — nu poate fi „o elevă nu numai conștiincioasă, dar și foarte bună“ dacă „a picat cu 4,69“. Căutați adevăratele cauze ale eșecurilor repetate ale fiicelor dv. Adresați-vă medicului specialist pentru problemele de sănătate. • **Popescu Neaga** — Tulcea: Da. • **Mărăcineanu Simona** — Oradea: Apimondia, str. Pitar Moș 20, sector 1, București 79158, iar Asociația crescătorilor de albine — str. Iulius Fucik 17, sector 3, București 79191. • **Dumitrescu Ioan** — Alba Iulia: Televiziunea Română, Calea Dorobanților 191, sector 1, București 79757. • **Brașoavă Constantin** — Tg. Jiu: Nu știm. Dar încercați o scrisoare direct la firmă. • **Burgă Gheorghe** — Bacău: Primăriei trebuie să vă adresați. De fapt cum v-a luat-o?

REGHINA VÂRVICI

Caporalul dezlănțuit

Oricit de curios și de caraghios ar părea, omenirea a avut de-a lungul vremurilor de suferit enorm nu atât de pe urma generalilor, cât de pe urma caporalilor, mai mari sau mai mici. Caporalii au fost mereu, dar noi îi vom avea în vedere doar pe cei din secolul nostru. Cu toate că i s-a spus micul caporal, führerul Adolf a fost în realitate un caporal mare, firește, nu prin vitezile și faptele sale de arme, ci datorită mărimei și forței statului în fruntea căruia s-a aflat. Acest caporal, zăgărit în orele libere, a încălcat granițe, a ocupat și anexat state, a purtat războaie, a lăsat în urma lui milioane de cadavre, și a adus poporului german cele mai mari nenorociri din istoria sa. Deși avea gradul de generalisim, Iosif Vissarionovici a fost, prin tot ce a făcut — a încălcat granițe, a ocupat și a anexat state, a purtat războaie, înăuntrul și în afara țării, a lăsat în urma lui zeci de milioane de cadavre și a făcut din Rusia sperietoarea omenirii — un caporal din creștet pînă-n tălpi, un caporal sadea, din cei mari, și el, datorită colosului al cărui tătuc a fost. Vin la rînd caporalii mici de-adevăratețe, printre care Ceaușescu, „geniul Carpaților”, care, grad de general avînd (și-a făcut pregătirea militară la Moscova) și comandant suprem numindu-se pe sine, a fost, de fapt, toată viața un desăvîrșit și nedezmîntit căprar, care a îmbogățit timp de un sfert de veac România cu lacrimi și morminte. Alți caporalii s-au chemat Kadar, Jivkov, Bokassa, Mobutu, Amin, Pol Pot, Mao, Duvalier, Kim Ir Sen, Enver Hodja, Fidel Castro, Honecker ș.a.m.d. În rîndul lor se înscrie și Saddam Hussein.

Lăsăm la o parte faptul că führerul Irakului are unele apucături nu tocmai originale: portretele sale împingesc toate străzile și te pîndesc din toate ungherele cu mii de ochi, statui de tot felul, și călare, și pe jos, busturi de toate mărimile la toate răspîntiile, proslăvirea în cor de către întreaga suflare ca erou. El este înainte de toate un individ dedat cu pușca și pus pe gilceavă și pe aventură. Și așa am ajuns la cea mai gravă dintre întîmplările ultimilor ani: ocuparea și anexarea de către Irak a Kuweitului.

Da, s-au făcut declarații de dezaprobare în întreaga lume, au avut loc diferite întruniri, întîlniri între politicieni la diferite nivele, mișcări de trupe și alte acțiuni. Frapează însă tonul potolit, diplomația domnește în toată beatitudinea sa, fiecare cîntărește cum e mai bine pentru el și nu cum e mai bine pentru kuweitieni. Însă, pentru Dumnezeu, e vorba de desființarea unei țări de către un caporal dezlănțuit! Putem să ne limităm la „președintele Hussein a spus”, „șeful statului irakian a declarat” etc.? Unde e Kuweitul acum? Cui îi vine rîndul miine și din partea cui?

Deși Irakul dispune de importante resurse, în primul rînd de petrol, printr-o politică ale căror caracteristici principale sînt nepriceperea, megalomania, agresivitatea, tupeul, prin înarmări și războaie, micul caporal de la Bagdad a aruncat țara în sărăcie și nesiguranță (datoria externă irakiană este de 70 de miliarde de dolari). Ca să iasă din impas, căprarul agresiv a pus ochii pe bogățiile altora (așa cum au făcut toți caporalii bine informați în decursul veacurilor) și a hotărît că poate să le ia, cu țară cu tot. Dacă lucrurile rămîn așa, el poate crede că îi este permis ca, folosind șantajul petrolului, să retraseze cu mitraliera granițele pe mapamond.

Nu știu care va fi situația în momentul cînd rîndurile de față vor ajunge la cititor, intrucît evenimentele evoluează rapid, schimbări importante se pot produce de la o oră la alta. Dar foarte mulți se tem că istoria se va repeta, că riposta nu va trece dincolo de declarații de bune intenții, foarte juste și bine cîntărite, și de acțiuni demonstrative, toate fără urmări, omenirea rămînînd cu faptul împlinit în brațe. În ceea ce mă privește, parcă totuși nu-mi vine a crede că se va întîmpla așa. Dimpotrivă, îndrăznesc să sper că omenirea, comunitatea națiunilor nu va suporta ofensa ca începînd de acum pe glob să existe o țară mai puțin și că de astă dată caporalul dezlănțuit va putea fi readus la ordine.

ION D. GOIA ■

Cine i-a chemat pe mineri?

Reproducem în cele ce urmează, fără absolut nici o modificare, un fragment dintr-un articol publicat în „Le Monde” din 25 iulie de Jean-Claude Buhrer.

„Încă opărită de brutala intervenție a minerilor din luna iunie, opoziția a început să-și depășească teama și să prindă din nou curaj. S-a făcut astfel dovada că nemulțumirea nu era numai expresia unui pumn de „golani”, ceea ce nu mai îndrăznesc să afirme azi autoritățile de teama ridicolului, ci că pumnul depășește cu mult cercul restrîns al studenților. Acest mars pasnic și manifestatiile care au avut loc după aceea au furnizat, de asemenea, ocazia să se protesteze împotriva recentelor creșteri de preturi, a dificultăților persistente de aprovizionare, a încetinirii reformelor și a tot ce aminteste de vechiul regim. Expresia dezamăgirii, după imaginea nemulțumirii politice, economice și sociale care persistă, se regăsea pe pancartele cu lozinci: «În decembrie carne de tun, astăzi în închisori», «Fără violență în lanțuri, atrocitățile în libertate», «Noi vrem dreptate, nu procese inscenate», sau, mai simplu, «Jos comunismul!». Obligați să stea în defensivă și împotmoliti în propriile sale contradicții după deraparea de la

jumătatea lui iunie, izolat în străinătate, guvernul nu poate ignora avertismentul dacă vrea să-și îmbunătățească imaginea, oarecum ofilită, în exterior. În ajunul vizitei sale particulare în Franța, primul ministru, dl. Petre Roman, și-a manifestat mulțumirea în legătură cu desfășurarea fără incidente a acestei manifestații. «După părerea mea, ne-a spus el, este un moment de revenire, într-un sens pozitiv, la civilizație. Este important să fie garantată libera exprimare a opiniilor și să fie reglementate problemele prin dialog. O comisie parlamentară a fost creată pentru anchetarea evenimentelor de la jumătatea lunii iunie, și în ziua manifestației ministrul justiției a primit o delegație a studenților». Este curios că, în aceeași seară, cu ocazia primei sale cuvîntări televizate ținute după alegeri, președintele Ion Iliescu nu a făcut nici cea mai mică aluzie la aceste subiecte arzătoare. Pe un ton moralizator, el s-a mulțumit să le dea lecții compatrioților săi, invitîndu-i să «învete să muncească eficient» pentru depășirea impasului economic actual. «Noi nu avem nevoie de lecții de democrație, noi avem nevoie ca poporul nostru să fie respectat și înțeles», a declarat el. Să existe oare fric-

țiuni între președinte și primul-ministru? Domnul Roman amintește că, potrivit textelor în vigoare, «președintele are puteri foarte simbolice, primul-ministru dispunînd de inițiativa legislativă». «Pe de altă parte, adăugă domnul Roman, domnul Iliescu a fost ales prin sufragiu universal cu o majoritate zdrobitoare, ceea ce îi conferă o pondere cu mult mai importantă decît cea prevăzută de texte. El este deasupra tuturor și, implicit, eu sînt expus, eu iau măsuri impopulare». «Este fals să se vorbească despre divergențe între președintele Iliescu și mine. De exemplu, el nu a avut nimic de spus în legătură cu discursul meu program. Mi-a cerut pur și simplu să aduc unele precizări. Dl. Iliescu le-a mulțumit minerilor și i-a chemat».

Sînt aici o mulțime de elemente care interesează pe români, dar noi ne vom opri la unul singur, chemarea minerilor la București. Din fragmentul de mai sus rezultă că primul-ministru român a declarat că președintele Ion Iliescu i-a chemat pe mineri. Ce spune domnul Iliescu? În interviul apărut zilele trecute în „Dimineața” putem citi: „Noi nu i-am chemat pe mineri. Cînd eu am apărut la Televiziune, seara tîrziu, minierii erau deja plecați”.

Față cu aceste afirmații care se bat cap în cap, problema se pune în chip tranșant: ori „Le Monde” minte ca un ziar burghez, și deci domnul Petre Roman n-a spus defel că președintele de azi al României i-a chemat pe mineri la București, ori „Le Monde” a informat corect (i se mai întîmplă acest lucru și unui ziar burghez, nu numai presei comuniste, nu-i așa?), și atunci rămîne să dezlegăm enigma noastră autohtonă: cine spune adevărul, domnul Iliescu ori domnul Roman? Din această dilemă, nu putem ieși.

ION D. GOIA ■

Cînd o mulțime știe ce vrea

Sîmbătă, 21 iulie un grup de 30 de băieți români între 10 și 14 ani au descoperit Belgia! Într-o aeroportul urias, apoi autostrăzile, orașul și viața de zi cu zi în câteva familii generoase care s-au oferit să-i găzduiască primele două zile.

În exclusivitate pentru FLACĂRA îi invit pe cei doi organizatori ai acestei minunate „aventuri” să răspundă la cîteva întrebări.

Este vorba de domnul L. JEUNEJEAN, fost profesor la Colegiul „ST. PIERRE” din Bruxelles, de doamna M. NASTA, profesoară la liceul MOLIERE din Bruxelles, și de doamna I. GHITULESCU, profesoară la școala nr. 79 din București, care însoțește grupul de copii.

TATIANA BENCHEA PARASCHIV: — Domnule JEUNEJEAN, cei ce vă cunosc știu că ați fost toată viața un organizator pasionat. Ce v-a determinat, de astă dată, să vă ocupați de copii români?

L. JEUNEJEAN: — Într-adevăr, acum 30 de ani am creat împreună cu elevii mei o asociație care s-a îngrijit de persoane în vîrstă. Fiind profesor, am iubit întotdeauna copiii. Imaginile Revoluției din Decembrie m-au făcut să mă gîndesc că viitorul României depinde în mare măsură de tinerii și copiii de azi. Hotărîrea de a organiza o tabără de vară la ARDENI am luat-o

în luna ianuarie. Am lansat atunci un apel la diferiți sponsori pentru ajutor financiar. Mulți dintre ei au răspuns, fiind încîntați de idee.

T.B.-P.: Bănuiesc că organizarea n-a fost prea simplă. Ați întîmpinat pe parcurs multe greutăți?

L. JEUNEJEAN: Aș putea

Operațiunea

Satele Românești

Se vor molipsi de capitalism?

să spun că totul a mers ca pe roate pînă în iunie. Totul era deja pregătit. Evenimentele din 13—15 iunie petrecute la București i-au determinat pe cîteva dintre sponsorii importanți să-și retragă ajutorul. Într-o singură zi munca de luni de zile a întregii echipe de organizatori putea fi aruncată la gunoi. Copiii români ar fi fost și ei cumpărați de decepționați, cred. Din fericire, am primit sprijinul asociației „AIDE A LA ROUMANIE —

DEMOCRATIE, LIBERTÉ”

T.B.-P.: Doamnă NASTA, pe lângă activitatea didactică faceți parte din cîteva asociații fără scop lucrativ care se preocupă de România. În această dublă calitate ați avut o contribuție deosebită la organizarea acestei vizite.

MARGARETA NASTA: În

te din țară ne-au convins că va trebui să avem tenacitatea și rezistența alergătorilor de cursă lungă. Dar sîntem încrezători. Așa cum va explica domnul J.J., cînd sponsorii care asigurau cheltuielile de drum s-au retras, Asociația noastră „Aide à la Roumanie” a preluat stafeta. Am făcut a-

afară de Asociația care și-a propus să realizeze înfrățirea dintre liceul MOLIERE din Bruxelles (la care predau în prezent limba latină) și liceul I. CREANGĂ din București (unde am funcționat cu ani în urmă), mai fac într-adevăr parte și din alte asociații în cadrul cărora ne-am propus ca prin acțiuni umanitare și culturale să ajutăm ca în România democrația și libertatea să devină două realități palpabile. Ultimele evenimen-

te din țară ne-au convins că va trebui să avem tenacitatea și rezistența alergătorilor de cursă lungă. Dar sîntem încrezători. Așa cum va explica domnul J.J., cînd sponsorii care asigurau cheltuielile de drum s-au retras, Asociația noastră „Aide à la Roumanie” a preluat stafeta. Am făcut a-

T.B.-P.: Stimată doamnă GHITULESCU, ce ne puteți spune după aceste prime zile petrecute în Belgia?

ILEANA GHITULESCU: Trebuie să vă spun că sînt mîndră de copiii mei. Mă bucură faptul că au făcut o impresie foarte bună în familiile care i-au invitat. Mă încîntă curiozitatea lor de a cunoaște, as zice, cu toate simțurile, o țară care îi fascinează și îi intrigă în egală măsură. Unul dintre ei mi-a mărturisit că e pentru prima dată cînd nu sînt mințiți, cînd cei mari se țin de cuvînt, cînd speranțele lor se realizează.

T.B.-P.: Domnule JEUNEJEAN, puteți să ne mai dați cîteva amănunte despre sejurul protejaților dumneavoastră în Belgia?

L. JEUNEJEAN: În comuna VIELSALM din Ardeni, unde vor rămîne o săptămînă, e prevăzut un program sportiv și distractiv. Vor trăi în mijlocul naturii. Eu sper să le facă plăcere. Apoi vor reveni la Bruxelles pentru cîteva zile înainte de a pleca spre casă.

Copiii sînt fericiți, se simt deja vedete! Postul de televiziune RTL-TVI a transmis deja reportaje cu și despre ei. Sînt convinsă că anul viitor la lecția cu Belgia vor lua toți notă maximă.

Bruxelles
TATIANA
BENCHEA PARASCHIV ■

Lovitura de stat de la 23 august 1944

văzută de protagoniști

În acest
număr:

IULIU MANIU

președintele Partidului Național Țărănesc

Solidaritate și disciplină

Despre cele petrecute în ziua de 23 august 1944, despre semnificația actului respectiv s-a scris și s-a publicat mult. Veritabilei lovituri de stat i-am zis la început insurecție armată, apoi revoluție de eliberare; mai mult, am decretat acea zi drept marea noastră sărbătoare națională.

Insumi — aidoma atîtor confrăți — fără să fiu specialist în perioada istorică dată, am tipărit câteva materiale zise de serviciu, sustinătoare tezelor la modă. Va fi nevoie de un efort individual și colectiv de revizuire...

Mi-aș permite chiar să avansez profetia că 23 august 1944 va rămîne în istorie precum 11 februarie 1866. Știut fiind că o vreme conjurații monstruoasei coaliții au sărbătorit și 11 februarie, ca și noi 23 august. Numai că pînă la urmă bunul simț a învins și dreptatea a triumfat: marile sărbători naționale chemîndu-se 24 Ianuarie — ieri, 1 Decembrie — astăzi.

Altminteri, nici nu poți să fixezi sărbătoarea națională a unui popor pe ziua ce simbolizează o lovitură de stat, ci, dimpotrivă, este de ales evenimentul epocal creator de unitate și consens în cugete și în simțiri.

Am tot respectul pentru protagoniștii loviturii de stat de la 23 august 1944, îmi mărturisesc considerația pentru „februariștii” I.C. Brătianu, C.A. Rosetti, Ion Ghica — însă dragostea mea întregă se păstrează pentru eroii tragici ai românilor, precum Cuza Vodă și Ion Antonescu.

Dar să revin. Cu toată avalanșa de articole, comunicări, conferințe, studii, cărți de sinteză, volume de documente, lucrări memorialistice, filme, piese de teatru, trebuie să recunoaștem, totuși, că în istoriografie (și nu numai) momentul 23 august 1944 a fost reliefat cu asupra de măsură și privit mai cu seamă prin prisma și din punctele de vedere ale Uniunii Sovietice și ale Partidului Comunist Român — în deceniile imediat postbelice, ori preponderent ale Partidului Comunist Român — în ultimele decenii ale regimului totalitar.

A sosit timpul rescrierii istoriei noastre naționale în părțile în care a fost îngroșată prin supralicitările documentației de sursă comunistă, iar pe de altă parte subțiată, aproape amputată de informația celorlalte forte politice determinante din țară.

O situație de recurs în istorie prezintă și lovitura de stat de la 23 august 1944. Pînă la cercetarea fondurilor arhivistice și elaborarea de lucrări cu totul pertinente, care să spună adevărul adevărat și în integralitate despre acea zi de august '44, consider utilă reproducerea, în paginile revistei „Flacăra”, a punctelor de vedere exprimate de cîțiva dintre protagoniștii temerarului act politic.

Pentru început, transcrierea declarațiilor liderului național-țărăniștilor, Iuliu Maniu, înregistrate, scurt timp după succes, la 3 septembrie 1944.

STELIAN NEAGOE

Zile mari

Trăim zile mari, zile de înaltă tensiune spirituală de temeri și speranțe nelămurite. În clocotul acesta de evenimente și așteptări, se torc nevăzute firele unui nou destin românesc.

Tocmai de aceea, cu cît viitoarea evenimentelor este mai copleșitoare și viitorul mai enigmatic, cu atît privirile noastre trebuie să fie mai limpezi, judecata mai calmă, acțiunea mai chibzuită, telurile mai precise și mai conștiente, nu numai la conducere, ci și în multimea cetățenilor.

Scurtele declarații ce mi se cer, le dau cu plăcere, pentru a fi o contribuție în sensul și scopul acesta.

Maiestatea sa regele Mihai I și-a inaugurat domnia de fapt printr-un gest regal, care va fi început și temei de veac nou în istoria românească.

Pînă la 23 august 1944, România a mers pe drumuri greșite. Nu din vina noastră. Puteri vrăjmașe ne-au înbrîncit pe margini de prăpăstii în care era să ne prăbușim, spre pierzarea întregului nostru viitor și poate a însăși ființei noastre naționale. Cauzele sînt cunoscute. Dictatura instaurată de fostul rege Carol al II-lea, cu concursul unor politicieni inconștienți, a fost abil utilizată de către Germania spre a ne impune și nouă politica intereselor sale și a ne țîri într-un război contra intereselor noastre. În clipa din urmă, însă, voința fermă a regelui nostru a oprit cu un gest energic fatalitatea și a dat curs nou istoriei. Ascultînd voința națiunii — voința concretizată în partidele politice care s-au grupat în Blocul Democratic — a înfruntat opresiunea germană, a sfărîmat tirania internă, ne-a redat libertatea și ne-a așezat iarăși în alianțele noastre firești, de care nu ar fi trebuit să ne despărțim niciodată.

Pasul acesta era așteptat de multă vreme și cu atîta nerăbdare de toată suflarea românească, încît unora li s-a părut prea lungă așteptarea și neînțeleasă întîrzierea. Acestora e bine să le amintim că pînă la 23 august, noi n-am fost stăpîni la noi acasă. Vrajmașul din afară, susținut de complicități interne îndărătnice, era mult prea tare decît să

fi putut noi încerca o împotrivire fizică cu sorti de izbîndă.

Iar o încercare neizbutită ar fi mărit indefinit suferințele noastre, fără să fi însemnat o contribuție reală la cauza păcii pentru care luptăm acum alături de aliații noștri firești.

Chiar acum, cînd mașina de război germană este în plin declin, gestul nostru n-a fost lipsit de riscuri și de primejdii. Dușmanul avea forte bine înarmate și savant distribuite pe cuprinsul țării, pentru a preveni și sugruma în fașă o încercare a noastră de eliberare, de care se simțea mereu amenințat, așa încît nu erau puțini cei ce socoteau prea pripită și prea riscantă acțiunea noastră. Dacă totuși am izbutit să nu-l dezarmăm în timp atît de scurt și fără nici o tulburare serioasă a vieții țării, aceasta se datorește la mai mulți factori, care e bine să fie scoși în evidență.

Lovitura de stat, egală cu o mare revoluție, a fost bine pregătită. Fără nici o modestie falsă pot afirma că Partidul nostru Național-Țărănesc a avut, în această pregătire, o parte de merit pe care istoria nu va întîrzia să-i recunoască din plin.

Al doilea: momentul declanșării a fost bine ales. Apoi: țara și aceasta trebuie s-o subliniem în chip deosebit — s-a raliat din primul moment, în totalitatea ei de la cetățeanul de pe stradă pînă la forțele armate de acasă și de pe front, acțiunii de totă dorită și entuziasmat îmbrățișată. Nici o defecțiune, în nici o parte și în nici un sector al vieții publice, nici o confuzie și nici o împotrivire: ci pretutindeni însuflețire și voință conștientă de a înfrunta toate riscurile noii situații, despre care toți știam că este singura salvare. Din această atmosferă generală — care arată încă o dată cît de greșite au fost drumurile României oficiale din anii din urmă și cît de firești cele de acum — s-a alimentat eroismul armatei noastre, care a fost pusă la greaua încercare de a-și schimba de la un moment la altu, întreaga atitudine, trebuind să dezarmeze pe foștii ei tovarăși de luptă, mai bine înarmați și mai numeroși decît unitățile noastre. S-au scris, în aceste câteva zile de grele încercări — în timp ce locuitorii Capitalei au suportat cu bărbăție ororile celor mai cumplite și mai criminale bombardamente de teroare care s-au putut imagina — s-au scris la Băneasa și la Otopeni, la Ploiești și în atîtea alte puncte fortificate germane,

noi pagini de nepieritoare glorie militară românească. Eroismul fără seamăn al soldatului român a salvat de fapt nu numai Capitala, ci și actul politic de la 23 august și, prin el însuși, viitorul neamului.

Zări de speranțe

Nu ascundem, firește, că armistițiul: ce ni s-a impus și pe care ne-am văzut nevoiți să-l semnăm, ne cere arcinii mari și lasă deschise în inimi răni dureroase. Ne dăm însă seama cu toții că nu avem altă alegere, că toate greseliile politice se plătesc greu, și că popoarele mici pe deasupra, adeseori sînt silite să plătească și păcatele săvîrșite de cele mari.

Dar în ciuda poverilor și durerilor pe care le-am acceptat, actul de la 23 august 1944 ne deschide zări de speranțe și de lumină în viitor. Dreptatea cauzei noastre este prea evidentă, de cît să nu fie recunoscută și împărtășită de marii aliați de acum; iar contribuția noastră la sfărîmarea mașinii de război germane, la grăbirea păcii și scurtarea suferințelor generale, sîntem siguri că va fi și o justă pretuire în fața spiritului de dreptate al marilor puteri, care vor rîndui soarta lumii după principiile libertății naționale și ale dreptății etnice.

Un început se vede de pe acum. Avînd întreaga aprobare a aliaților trupele noastre au și pornit în lures de însuflețire fără margini, spre Ardealul de nord, au trecut linia blestemată a dictatului de la Viena și cînd aceste declarații vor ieși de sub tipar, multe sate și orașe ale Ardealului de nord vor fi în țara românească.

După atîtea suferințe și dureri, dincolo de Feleac curg acum lacrimi de bucurie și în scurtă vreme Ardealul întreg va fi al nostru, așa cum cere dreptatea lui Dumnezeu și voința neînfîrîntă a națiunii române.

Eliberarea Ardealului nostru drag va fi înțîia mare și dreaptă bucurie a poporului românesc, atît de nedreptățit, sfîrtecat și crucificat în furtunile anilor din urmă. Dar precum durerile trecutului nu ne-au putut doborî, așa biruințele de acum nu ne vor face să uităm ceea ce nu trebuie uitat.

Nu vom uita că acesta este numai începutul. Nu vom uita că pînă la biruința totală și finală vom mai avea de suferit, va trebui să mai aducem încă jertfe, va trebui să rezolvăm încă probleme de o covîrșitoare greutate. Ne rămîn încă frați în risipire: moștenim prăpăd și jale infinite. Din ruine și din lacrimi va trebui să clădim țara nouă cu suflet nou, cu rînduiești și așezări mai drepte și mai bune.

Nu vom izbuti decît în măsura în care vom ști contopi toate energiile românești într-un singur efort de armonie constructivă. Va trebui, prin urmare, să rămînem și în viitor apropiat tot atît de solidari, tot atît de strîns uniți în jurul intereselor permanente și al telurilor fundamentale naționale, precum ne-am arătat din prilejul răsturnării puterii germane și al noului început de viață liberă.

Va trebui apoi să păstrăm o desăvîrșită disciplină, un perfect spirit de ordine și neșovăitoare împlinire a datoriei la toate posturile unde vom fi chemați.

De bună seamă, trecutul își are vinovățiile și răspunderile lui. Sancțiuni vor trebui să se dea. De asemenea viitorul are probleme uriașe de rezolvat asupra cărora păreri pot fi împărțite. Dar nici trecutul și nici viitorul depărtat nu trebuie să slăbească în nici un chip unitatea de simțire și de acțiune a zilei de astăzi, care reclamă toate forțele și toate puterile neamului nostru.

Astăzi fiecare român, în cercul lui de activitate, oricît de modest ar fi, trebuie să se simtă în serviciul neamului, să-și împlinească conștiința datoriei știind că împlinește o funcțiune națională. Criticismul negativist, spre care înclină firea orășenilor noștri, trebuie să învețe din liniștea constructivă a satelor, răbdarea, încrederea în viitor și în conducători și spiritul muncii neodihnite de care țara are acum mai mult ca oricînd absolută nevoie.

Dacă vom rămîne uniți, dacă ne vom păstra sufletul tare, de care am dat dovadă în clipele hotărîtoare ale zilelor de acum, nu am nici o îndoială că pînă în cele din urmă dreptatea românească va trebui să iasă biruitoare pe toată linia și să ducă la bun sfîrșit greutățile viitorului ce ne așteaptă. Dreptatea este de partea noastră, și de partea dreptății este Dumnezeu.

Ziua de 23 august este o zi de biruință și un izvor de propășire națională. Amintirea ei nu trebuie să amărească nici sufletele acelora în contra cărora sau în absența cărora s-au săvîrșit. Noi nu am voit ca opera săvîrșită să fie a partidului nostru, ci bucurîm am fi dorit ca ea să fie organizată chiar și de cei mai înverșunați adversari ai noștri. Am rugat insistent pe maresalul Antonescu să realizeze el armistițiul, dar el n-a voit. Or, frontul românesc era spart și nu mai era nici un moment de așteptat. A trebuit să acționăm repede, altfel venea pe capul nostru dubla nenorocire. Maiestatea sa regele, tinăr, dar foarte înțelept, a arbitrat energic în această controversă dintre guvern și națiune și a hotărît repede în favoarea cauzei susținută de națiune. Hotărîrea, sa a fost binecuvîntată de Dumnezeu: acțiunea a reușit. Cu sufletul reconfortat prin această izbîndă să privim cu ochii ageri și cu mintea hotărîtă la greutățile care ne stau în cale pentru ziua de mîine, ca să le putem înfrunta și birui.

București, 3 septembrie 1944

A început campionatul

La Slatina, un meci la baionetă

Campionatul, ospățul nostru de sfârșit de săptămână, a început direct cu desertul. Și, până la urmă, derbiul Universitatea Craiova—Steaua chiar s-a dovedit o prăjitură destul de gustoasă. Meci încrâncenat, fără moleșeala debutului, pe contre. Miza și ambițiile erau mult prea mari pentru a se pierde timpul cu tatonările. Așa că, din start, spiridușii Bădea și Stoica au și început să hărțuiească apărarea Stelei. Echipa din Ghencea n-a acceptat însă rolul de asediată și a atacat și ea. Deseori Dan Petrescu a forțat intrarea în terenul advers, iar Ilie Dumitrescu, parcă scăpat de sub tutela lui Hagi, a arătat ceva mai multă personalitate. Din păcate, ofensiva ambelor părți a curs cam haotic, lipseau mințile limpezii și de-o parte și de alta. Am mai putea reproșa numărul destul de mic de faze clare de gol, nu rarele stângăcii și bilbieli. Dar să nu uităm că vacanța abia s-a încheiat. Și că formațiile caută să-și revină după plecarea unor staruri care au provocat adevărate seisme de gradul 7 în structura lor. „Sint o oarecare teamă fără Gică Popescu alături, se destăinuia Săndoi. Ne-am bucurat totuși, că, la câteva ore după sosirea în Olanda, Gică a telefonat bucuroși că peste tot, afișaje luminoase titrau: „Welcome Gică Popescu și Oana“. Deși are toate motivele să fie mulțumit de recunoașterea valorii stoperului craiovean și de faptul că Oana, logodnica lui, este fiică, vicepreședintele clubului, Deselnicu, oftează: „Zamfir și Ceaușilă au jucat miutele de antrenament cu exces de zel și acum ghipsul le repară întinderile“. În timp ce Lăcătuș joacă senzațional cu Liverpool iar Hagi monopolizează titlurile ziarelor spaniole, Steaua transpiră din greu să construiască, în mai puțin de-o lună, o altă coloană vertebrală echipei.

În absența vedetelor, iată însă că eroii derbiului s-au

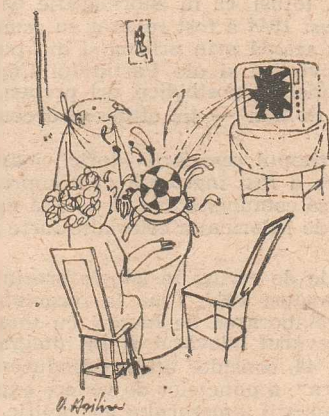
numit Ciurea și Minea II. Nu numai că au arat cu folos tot terenul dar sint și adevărații „vinovați“ de cele 2 goluri. Mijlocașul de-un metru și-un pic Ciurea a pătruns ca o săgeată în careul Stelei fiind faultat. „Victima“ a executat și penaltul. După atâtea ratări în Italia, 11 m a devenit un fel de bau-bau. Nu și pentru Ciurea. „N-am avut emoții. Eram sigur că înscriu. Poate fără abuzul de pase lungi, ne-am fi creat situații mai clare la poartă“. Cu fair-play, stelistul Minea I recunoaște: „Aflat între 2 craioveni am întins piciorul lateral, fără intenția de a faulta. Ciurea a ciupit balonul și s-a împiedicat de genunchiul meu. Îl felicit pentru violența cu care a forțat penaltul în maniera Lăcătuș“. Fratele lui, Minea II a fost nu numai mezinul echipei din Ghencea dar și argintul ei viu. „Un mingicar de rasă ca el se lipse bine și în formația noastră“ spunea un craiovean din tribune. Puștiul ride tot timpul. „Abia dimineață am aflat că voi fi titular. Eu, abia venit de la Mecanică Fină. Aș fi făcut și imposibilul să răsplătesc încrederea. Nu uit că am învățat fotbalul la lotul de copii al Stelei și de aceea n-am pretins nimic. Am venit să dau. Cum am creat faza de gol? I-am întors prin dribling pe Bădea și Pigulea, pasă înapoi și apoi șutul ca din tun al lui Stan“. Poate mâine niște reclame luminoase din Europa vor clipi: „Welcome Ciurea and Minea“.

Fără să rupă inima tirgului cu spectaculozitatea, partida totuși a plăcut. Prin lupta la baionetă. Până la urmă, miile de spectatori, sosiți din Craiova cu mașini ornate cu steagurile alb-albastre să ocupe Slatina, au asistat la o dispută specifică pentru puncte. Deși toți ne-am fi dorit un fotbal mai aerisit. Pătimaș în atingerea celui mai bine, Cîrțu i-a muștruluit cu ușile închise pe jucătorii săi. „E greu să

urci la forma cea mai bună chiar din momentul zero. După gol, trebuia păstrat rezultatul. În prima etapă ne propusese doar victoria. Dar lipsa lui Gică din turnul de control a însemnat și o pierdere a maturității din teren. M-am temut de o echipă cu jucători noi și de un antrenor apt de surprize la instalarea în fruntea altui lot. Am înscris într-o perioadă de joc mai palid și am primit gol când ambalasem motoarele“. Deși satisfăcut de acest 1—1 în deplasare cu o pretendentă la titlu, Costică Ștefănescu rămâne exigent: „Lipsa de consistență în atac, construcția încă lentă, șuturile imprecise,

absența ruperilor de ritm, iată suferințele jocului nostru. Moralul și suflul au fost destul de bune pentru niște jucători sosiți la pregătire în rate, doar acum 3 săptămâni. Stîngăci, Minea II și Sedecaru au jucat de 7, iar de la craioveni mi-au plăcut Ciurea, Săndoi, Ad. Popescu. Ar trebui să învățăm aplicarea corectă a noilor prevederi FIFA. Într-o partidă disputată, dar nicidecum brutală, a plouat cu cartonașe. În aceste condiții, ar însemna să faci rost de 25—30 de jucători. Iar noi...“. Am plecat de la pomul laudat cu sacul doar jumătate plin.

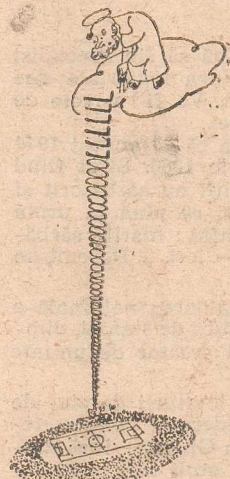
FLORIN CONDURĂȚEANU ■

— Gata, a-nceput campionatul!

Șut-hombă

— Asta-i Popescu, îl recunosc dintr-o mie!

Desene de V. VASILIU ■

Flash-uri de la marele sfat al fotbalului

■ Două reprize de facturi diferite ale adunării generale de alegere a noii federații de fotbal. Una în stil curat balcanic, alta, mai așezată, mai lucrativă. Parcă se simțea și nevoia prelungirilor (de altfel, la modă). Pentru dezvoltarea mai exactă a luminilor și umbrelor fotbalistice din ultimele luni ■ Ministrul Bogdan Niculescu Duvăz (cu deschidere, nonconformist, în adidași): „Ministerul lasă mină liberă cluburilor, federației. Controlind doar încadrarea în legalitate. Presa este invitată să-și exercite și ea rolul de controlor. Cei aleși au datoria să propună în 30 de zile norme legislative pentru activitatea fotbalistică. Și până în decembrie, actul normativ al fotbalistului profesionist ■ Secretarul de stat Cornel Dinu: „Departamentul sportului

va veghea ca posibillii autori de meciuri trucate să fie aspru pedepsiți. De-acum banii din fotbal vor avea doar o culoare. Albă. E timpul să punem degetul pe rană: la campionatul mondial nu a existat o concepție tactică în terenul advers. Prea s-a invirtit mingea între stoperi și mijlocași“ ■ Voturile au confirmat propunerile nou înființatei Liği a cluburilor divizionare. Mircea Angelescu l-a devansat cu 14 opțiuni pe Mircea Pascu în cursa pentru postul neremunerat de președinte onorific. Mircea Sandu a adunat toate sufragiile, fiind ales președinte executiv al federației. Lume multă pe listele pentru funcțiile de vicepreședinti: Cornel Simionescu, Mugurel Florescu, Alexandru Valentin, Ion Motroc, Nicolae Rainca, Adalbert Cassay, Dan Matei.

Urnele s-au decis asupra numelor procurorului adjunct al Republicii, Mugurel Florescu și vicepreședintelui Petrolului, Alexandru Valentin, chemați și ei să pună umărul fără remunerație, la noua tinerete a fotbalului nostru. Al treilea vicepreședinte va fi automat președintele Liği cluburilor divizionare, acum arhitectul Mac Popescu, de la Sportul Studențesc ■ Un alegător frământat de eterna dilemă eu cu cine votez: „Am scris pe buletin Mircea“. Acoperitor, căci, în criză de inspirație, preoții i-au bolezat pe domnii Angelescu, Sandu, Pascu cu același prenume ■ Mircea Angelescu: „Sint așa, în inimă, un zvon de optimism. Tot ce-am vrut să întreprindem cindva și ne-am împotmolit, putem face acum. Prima mutare, dar nu în plî? Să ajutăm cluburile să supraviețuiască în noile realități financiare. Creșterea și modelarea juniorilor și copii-

lor trebuie să constituie piina noastră cea de toate zilele. La alegerea antrenorului naționalei nici nu mă pot gândi în acest moment. E prea tăioasă problema. Vom afla până la urmă soluția optimă a ecuației. Am mai traversat eu astfel de insomnii ■ În rolul de președinte operativ, un fost atacant. Sandu Mircea. Descurcarea în fața porții, sperăm să deschidă pirtie și în ineditul noului statut al fotbalului nostru. „Cind jucam imi făceam griji cu adversarul. Acum am în jur numai prieteni. Dar un sac plin cu necazuri ne încruntă frunțile. Promitem să ridicăm fotbalul din România la rangul de meserie. Adevărată“. La 5 minute după alegere, a și pornit să se sfătuiască cu președintele de cluburi asupra viietii formațiilor de tineret-speranțe.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Flacăra

EDITURA
„PRESA LIBERĂ“

Stan Pelteacu
Ion Ciurescu

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF

George Arion

Redactori șefi adjuncți:
Constantin Dumitru

Ion D. Goia

Secretar general de redacție:

Oprea Georgescu

■ PUBLICIȘTI COMENTARI

TORI (2569): Dumitru Constantinescu, Roxana Paicu

Manolescu, Horia Pătrașcu.

■ ANCHETA-REPORTAJ

(2600, 2542): Dorin Sălăjan, Pașcu Balaci, Petre Barbu, Radu Ciobotea, Cristian Pavel, Mihai Stănescu.

■ DREPTURILE OMULUI

(2559): Dorin Gherghinescu, Mihail Gălățanu, Liana Tatos, Paul Vinicius, Reghina Vărvici

■ CULTURĂ-INVĂȚĂMINT

(2569): Ion Zubășcu, Sorina Man, Margareta Murășan.

■ FOTOREPORTAJ (2528):

Paul Agarici, Gabriel Bugnar, Sorin Moise, Elena Ghera, Gig Motoianu.

■ SECRETARIAT TEHNIC

DE REDACȚIE (2123, 1453, 2072): Mircea Popp, Maria Bărbulescu, Pompiliu Dumitrescu, Sevghin Omer, Smaranda Petrea, Cornel Speriatu, Angela Ștefănescu, arh. Adrian Petrescu.

■ SECRETARIAT (2002, 2558):

Constanța Balaban, Mihaela Moroșanu, Eugenia Vasile.

■ FLACĂRA BIS

Secretar general de redacție

Răzvan Bărbulescu (2128)

Liviu Timbus (2128), Aurelia Boriga, Florin Condurățeanu (1700).

■ REBUS

Redactor șef adjunct

Tudor Octavian (1457)

Adrian Mitu, Alexandru

Păsărin, Alexandru Păler, Elena Grecescu, Bogdan Vlad, Aurel Ștefan Alexandrescu, Simona Simzianu (2036).

Adresa redacției și administrației:

București, Piața Presei Libere nr. 1 cod 71311.

Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 (cu interioarele trecute în paranteze de mai sus); secretariat redactor șef: 2002;

redactor șef adjunct: 2558 (C. Dumitru), 2560 (I. D. Goia);

secretar general de redacție: 2143; public relation: 2600.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRES-FILATELIA.

Sectorul export-import presă P.O. Box, 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Grivitei nr. 64-66.

TIPARUL:

Combinatul

poligrafic

BUCUREȘTI

24 pagini — 5 lei

ULTIMA ORĂ

Revista moscovită

Ogóniok (Flacăra)

s-a privatizat.

Oare privatizarea

incepe de la un tiraj

de 5 milioane?

OTILIA DIACONU ■

Vremurile sint cum sint Dar vremea?

„Fiecare zi e o plecare
Fiecare noapte un popas“
(Dinu Ianculescu — Fiecare zi)

Ce e „o zi“ pentru meteorologi? Fiecare zi e... o căutare. Fiecare zi poate fi, un eșec. În fiecare zi poți să cazi și în fiecare zi trebuie să ai în tine forța să te ridici și să o iei de la capăt sperind că ceea ce faci nu este în zadar. Fiecare zi e... o trăire. Dar, stimați cititori, în această căutare permanentă

de... mai exact și mai bine, a tainelor imensului laborator natural, meteorologii sint în fiecare zi învinși sau învingători. Ei sint cei ce se bucură (sau se întristează) cind plouă sau cind viscolește. Aceste trăiri nu ajung nicicind la dumneavoastră; ele rămîn ale lor și numai ale lor.

La dumneavoastră ajung însă, de mai multe ori pe zi, rezultatele muncii lor, pe unde lungi, pe unde scurte sau... „pe unde pot“. Chiar dacă emisiunile noastre sint la final, (actualități TV, radiojurnal sau pagină de ziar) sperăm că aveți răbdarea să ne urmăriți. Cum sint receptate mesajele noastre? Știm foarte puțin pentru că puțin sint cei ce ne scriu.

Dar să trecem la subiectul rubricii. Am trecut în jumătatea

a doua a lui august, o lună în care, pînă acum, în privința vremii, nu s-au înregistrat excese. Ploile din săptămîna precedentă au mai potolit puțin setea pămîntului. Deficitul de apă din sol se menține încă destul de mare. Nici săptămîna ce urmează nu va fi prea darnică din acest punct de vedere.

În primele zile (15—17) vremea va fi caldă mai ales în sudul țării. Maximele diurne vor fi cuprinse între 25° și 30° în nordul Crișanei, Maramureș, Transilvania și Moldova și între 30° și 35° în celelalte regiuni. Un sistem frontal va afecta la început vestul țării apoi și regiunile centrale și de nord determinînd pe alocuri ploii ce pot avea și caracter de aversă însoțite de descărcări electrice. Acestea vor fi însă de scurtă

durată și doar răzleț, la deal și munte pot fi ceva mai însemnate cantitativ. În restul teritoriului aceste fenomene vor fi cu totul izolate. Vor urma apoi două-trei zile în care cerul va fi mai degajat. Temperaturile vor fi cu 2—3° mai scăzute decît în zilele anterioare. Spre sfîrșitul intervalului, din nou vremea se va încălzi, la început în vest apoi în toată țara.

Pe Litoral vremea va fi în general frumoasă și caldă. Excepție vor face zilele de la sfîrșitul săptămîinii, cind trecător cerul se va înnoira și va ploua. Temperatura aerului va înregistra o ușoară scădere.

În aer, la amiază se vor înregistra 25—28°C, iar temperatura apei mării va fi de 19°—22°.

CE N-ATI VĂZUT DIN Coppa del Mondo Telese, mio amore...

Ne-am aflat în Italia pentru a urmări cine va intra în posesia acestui mult râvnit trofeu.

Noi ne bizuim pe asul echipei noastre, Hagi... ▷

Uneori, totul se întâmplă ca într-o povestire a lui Poe, în care o scrisoare pierdută se afla de fapt pe un birou, la vederea tuturor. Într-adevăr, e posibil să nu bagi de seamă exact ceea ce este mai aproape de tine. De aceea, poate, fiind colegi de redacție de mai mulți ani, n-am scris niciodată despre Paul Agarici. Dimpotrivă, prețuindu-i talentul nativ de foto-reporter, l-am certat câteodată cu prietenie fiindcă nu se ia întotdeauna în serios. Cunoscându-i știința în tainele profesiei lui dobândită din cărți și pe care o predă cu har la școală — există deja o școală Agarici! — n-am înțeles întotdeauna de ce renunță la rigoarea muncii. Alături m-a enervat stilul său de viață prea dezinvolt,

ca să nu zic dezordonat. Dar oricâte reproșuri i-am făcut și orice dispute au fost între noi i-am iertat totul din pricina uriașei sale iubiri pentru fotografie, din care adeseori face artă cu o patimă greu de înțeles. Dacă un pictor celebru se recomanda drept un „bătrîn nebun după desen”, Paul Agarici își poate spune „un bărbat matur nebun după fotografie”.

L-am văzut, anul acesta, la lucru, timp de trei săptămâni. Prilejul? „Coppa del Mondo” din Italia. N-a precupețit nimic pentru a face rost de filme, a cheltuit ca nimeni altul pentru a închiria sau a cumpăra aparate sofisticate sau a procura hîrtie fotografică. Ambianța inedită îl stimulase, îi provocase o stare de transă din

care nimeni nu-l mai putea smulge. Rezultatul? Cîteva sute de fotografii pe care, în vreme, le vom oferi cititorilor noștri și dintre care, de această dată, vă punem la dispoziție cîteva ce reprezintă, într-un album valoros, nu numai pe jucătorii noștri în disputele purtate pe terenurile italiene dar și clipe din existența comunei Telese, o gazdă ospitalieră cum și-ar dori oricine.

Paul Agarici este singurul fotoreporter român care îmi aduce aminte, dureros îmi aduce aminte, de cel mai înzestrat fotoreporter pe care l-am avut, A. Mihailopol. Va ajunge, pînă la urmă, la geniul aceleia?

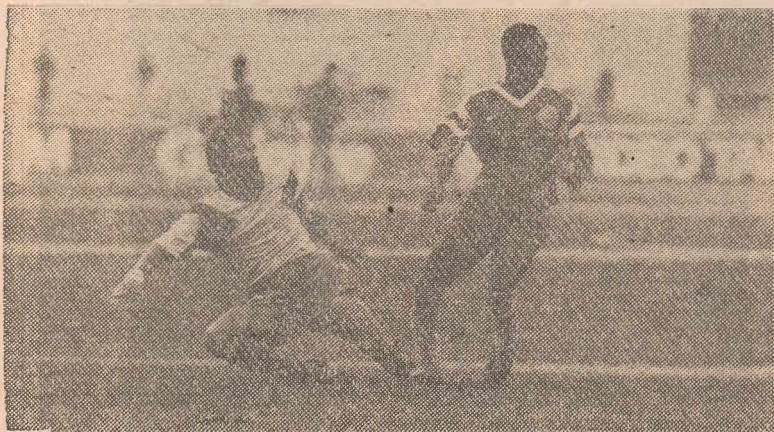
GEORGE ARION ■

CE N-AȚI VĂZUT DIN

Coppa del Mondo

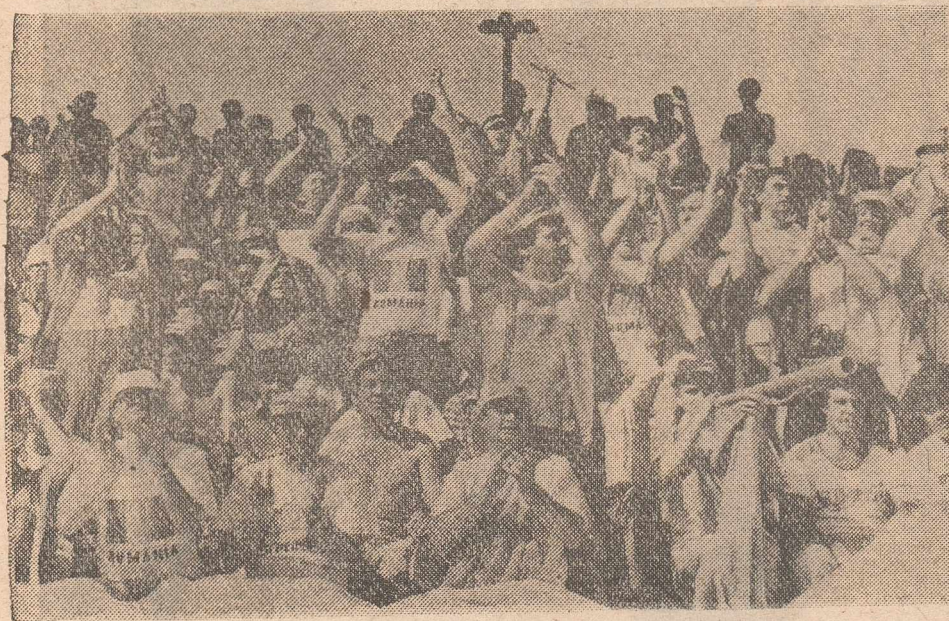
...dar și pe pofa de gol a lui Balint...

...sau pe eleganța și clarviziunea lui Gică Popescu...

... pe puterea de a îndura orice pentru a obține victoria ...

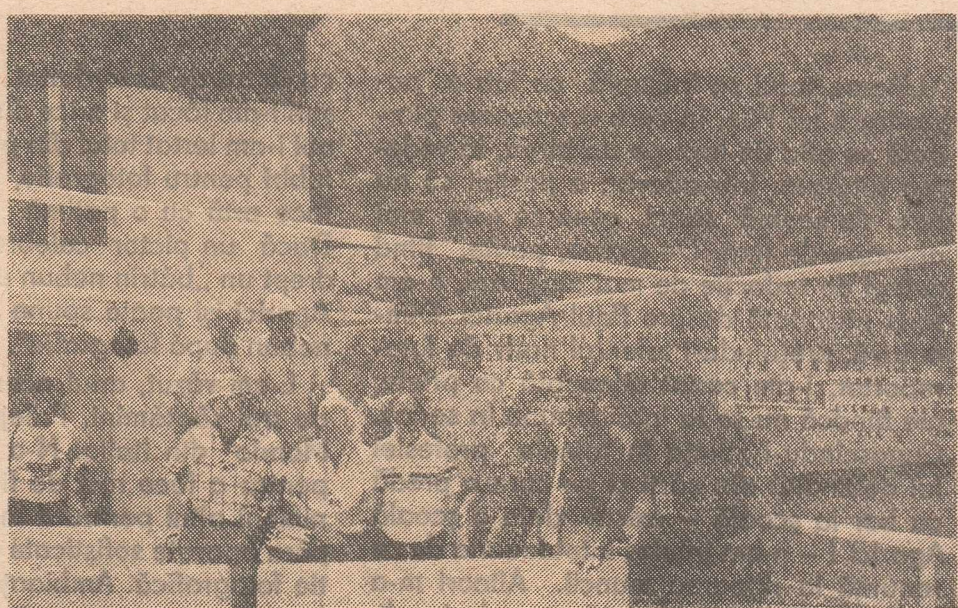
...ca și pe entuziasmul suporterilor noștri.

Deși echipa României a cunoscut cel mai important succes din întreaga sa istorie, toți am avut senzația că ne-a scăpat printre degete un rezultat de prestigiu.

Jucătorii noștri au rămas în Italia drept suveniruri...

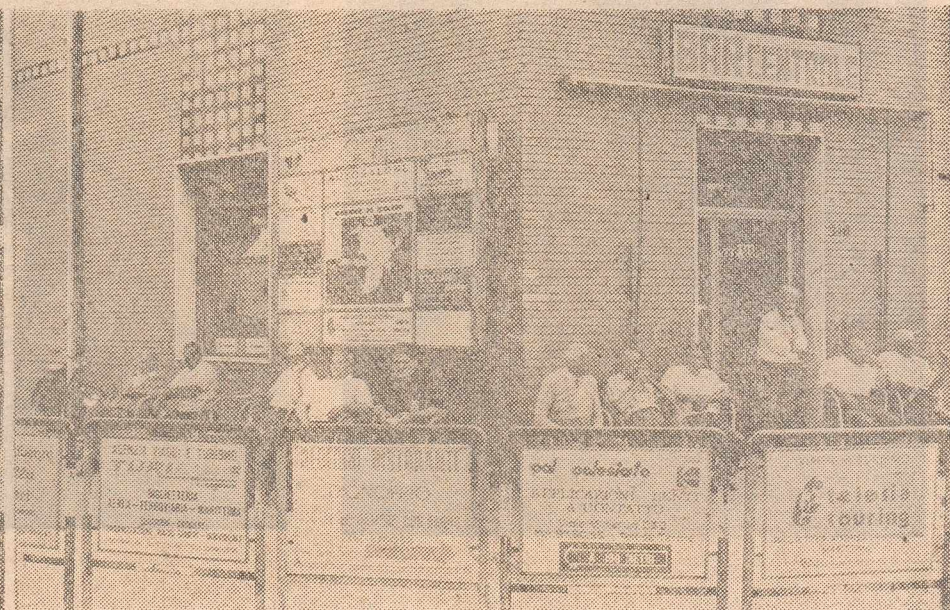
...iar ziaristii români s-au consolă cu o plimbare la Capri.

Iată cum arată un raft de magazin într-o comună italiană. Acolo apropierea dintre sat și oraș nu e vorbă în vînt !

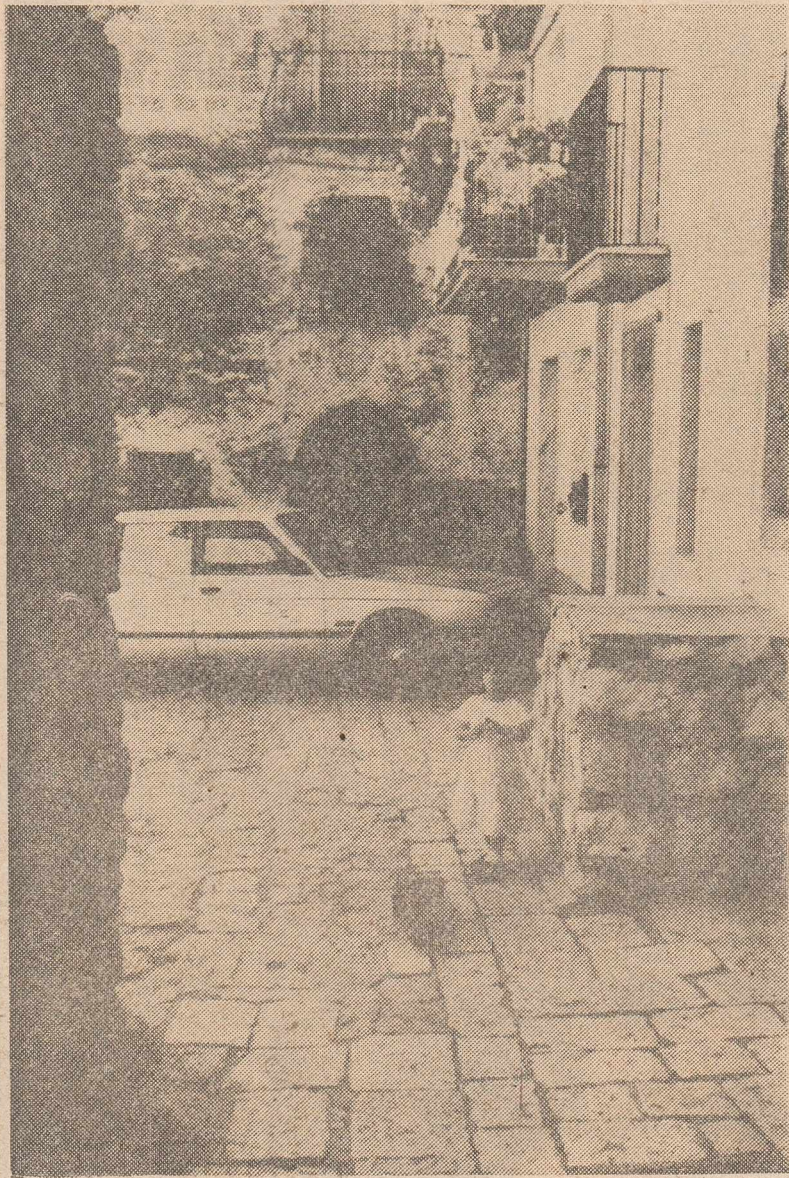
Ca să uităm cîrpele de amaraciune, signor Umberto Cavalli ne-a deschis o poartă pentru a cunoaște viața de zi cu zi a comunei Teleso

O țigară, o bere, o cafea, puțină politică... și viața trece pe nesimțite.

CE N-AȚI VĂZUT DIN

Coppa del Mondo

O madonă de buzunar.

Care-i mai frumoasă ? Domiana sau Honda ?

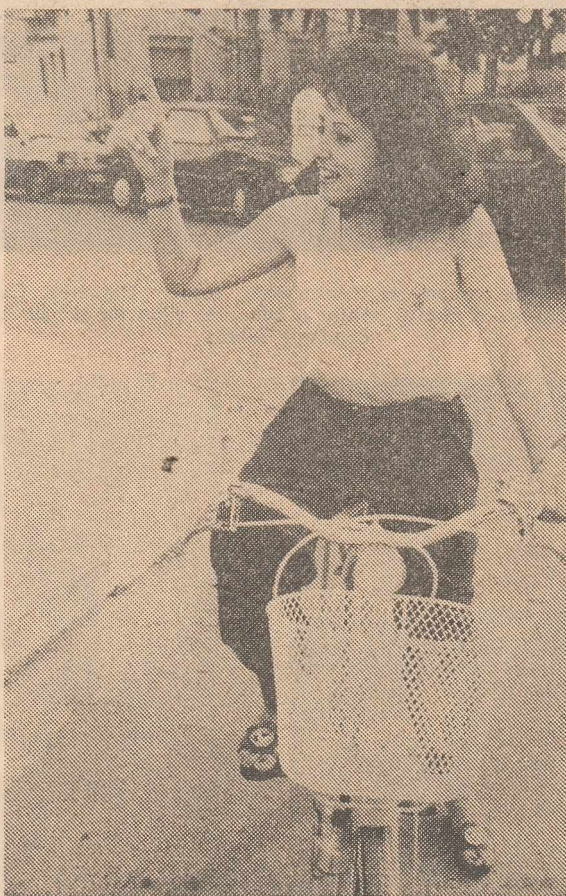

Numai prin credință ajungi la liniște.

Au venit cărți noi !

La cumpărături. În cinci minute
sacoșa e plină. Și nu costă scump !

Nunta la italieni.

Nu plouă, dar e bine să fii prevăzătoare.

„La Pineta” — o pizzerie care te face să uiți de sarmale.

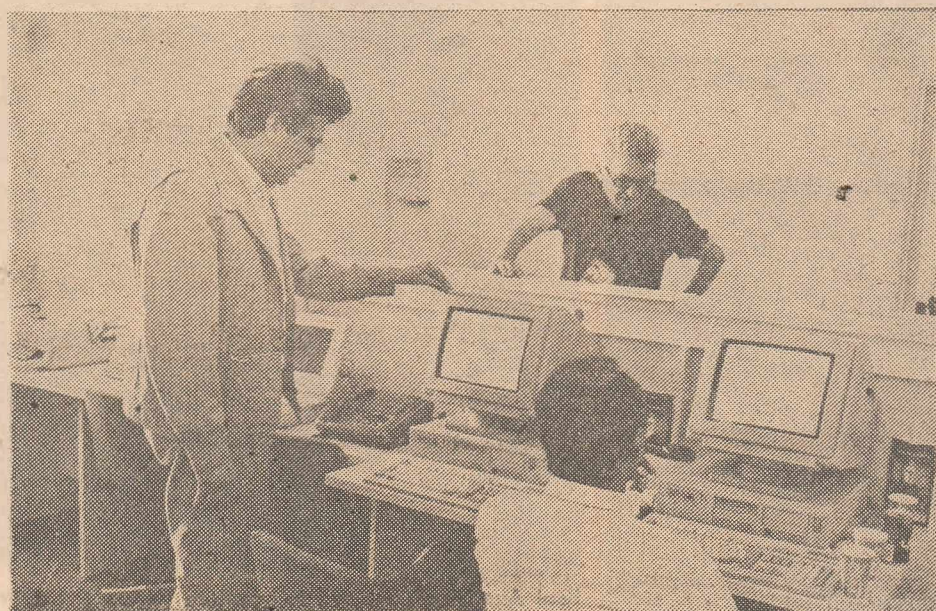
Cristian Topescu, cel mai iubit comentator la televiziune.

O aparatură la care visează Paul Agarici...

Poetul Mircea Micu trage cu ochiul la „viața capitalei”.

... și o altă aparatură la care visăm noi, cei care scriem.

Ovidiu Ioanițoia a fost blind cu Emerich Jenei.

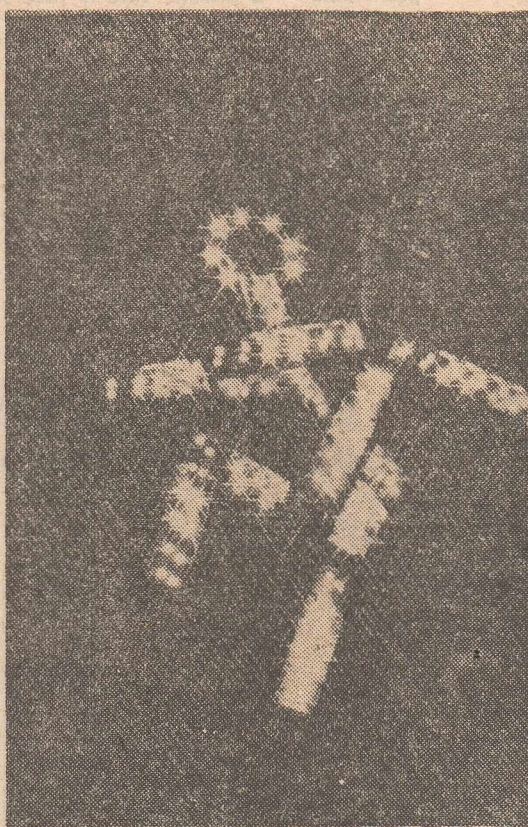
CE N-AȚI VĂZUT DIN *Coppa* *del Mondo*

Intr-adevăr, în capitalism nu toți cu haino.

Prima scrisoare la vîrsta a treia

„Coppa del mondo” a luat sfîrșit. „Ciao” mai luminează încă o vreme, nostalgic.

La despărțire, signor Umberto Cavelli ne-a făcut o urare într-un limbaj universal

La graniță, vameșii români ne-au întîmpinat cu „Flacăra”

Paul Agarici a ținut să-l fotografieze și pe cel care v-a istorisit aceste imagini. Acesta l-a fotografiat la rîndul său — e-adevărat, cu stîngăcie — înainte de a-și lua rămas bun de la dumneavoastră.

FLACĂRA a consacrat primele șase pagini ale acestui supliment lui Paul Agarici. Următoarele două pagini reprezintă demonstrația de virtuozitate a unuia dintre cei mai înzestrați elevi ai săi, Gabriel Bugnar. Școala Agarici se anunță deosebit de bogată în talente!

Elena din Troia se teme de fotoreporteri

Era într-o zi de luni, ora 10,30. Liftul s-a oprit la etajul doi al Naționalului și Andrei Șerban s-a îndreptat spre foaierea sălii mari. Se auzea corul din „Troienele”, păseai parcă într-o cate-drală, iar lumea din afară se pulverizase. Actorii stăteau jos pe mochetă, desculți, cu textele în față, în jurul celor două actrițe americane, Priscilla Smith și Valois Mickens. Deși regizorul era așteptat cu multă încordare în această primă zi de repetiție, nimeni nu a schițat nici un gest. Andrei s-a așezat pe marginea unei canapele. Părea un alergător la linia de start, cu trăsăturile modificate de concentrare. Asculta. Doar degetele schițau imperceptibile mișcări și în atingere cu aerul simțea descărcări electrice. Când textul s-a terminat, privirile s-au întors spre regizor. S-a ridicat. Maska aspră dispărea treptat și lăsa la iveală acel aer inconfundabil de fair-play. „Cinci minute pauză” au fost singurele lui cuvinte. Le-a luat pe Priscilla și Valois și s-au îndreptat spre un colț al sălii.

„Cum a ieșit?”, întreabă actorii în timp ce-și aprind o țigară, beau o cafea sau mănincă un sandwich adus de acasă. De fapt nu toți actorii tineri au o casă. Unii dorm în teatru, alții pe la rude.

În acest moment cel mai tare se tem de venirea celor doi șerpi boa care se vor afla permanent pe scenă. Speriate mai sînt și cele două interprete ale Elenei. Nu de piesă, nici de rol, de regizor sau de spectatori. Se tem de fotoreporteri. În „Troienele” Elena este lovită, hainele îi sînt sfîșiate, ea rămîne goală și apoi este ucisă. „Pe cîte coperte de reviste va apărea Elena?”, mă întreabă cele două actrițe în timpul pauzei.

Vor spune unii: țara arde și... La Național s-a repetat toată

luna iunie, toată luna iulie, se repetă și în august. S-a muncit mai multe ore pe zi, șapte zile din săptămînă. Studenții de la Teatrul Podul, care formează corul trilogiei, nu au plecat în vacanță iar ei nu vor primi nici un leu pentru acest efort. Nici nu au cerut. Cei care lucrează la „legea falimentului” pot încerca să caute soluții venind la repetițiile de la Național. E drept că Andrei Șerban este „capital străin”.

De venit mulți vor veni atrași de ceea ce unii numesc senzațional, dar care în realitate nu este decît Teatru. În primul rînd pentru că spectacolul este în greaca veche. Cei care de șapte luni vorbesc românește fără a mai dialoga, ar rămîne surprinși cît de repede vor înțelege aceste sunete ale unei limbi necunoscute. Este adevărat că personajele trilogiei nu spun una și gîndesc alta. După cîteva ore de repetiții sunetele îți rămîn agățate în memorie. Mergi ca un somnambul printre oameni încercînd să regăsești acea puritate a exprimării în care iubirea e iubire și ura e ură. Confuzia te obosește, îți împăienjenește pașii, visezi cu voluptate acel colț de mochetă din foaierea Naționalului. Cît de umană este Medeea.

Mulți vor veni să vadă cum se poate juca teatru în culise, pentru că, este adevărat, spectatorii vor fi purtați de actori prin aceste spații imense din cărămidă roșie. În prima pauză spectatorii vor descoperi că de fapt au stat aproape tot timpul pe scenă.

Andrei Șerban va face curățenie în Național

Andrei Șerban se așază pe mochetă. Are lîngă el o sticlă de un litru cu apă, singurul obiect care îl va însoți permanent în repetiții și de fapt atît de necesar în spațiul acela îmbibit de praf. „Nu se poate începe ceva nou într-un loc murdar. Va trebui să găsim aspiratoare și pînă ce vom angaja femei de serviciu vom face chiar noi curat. Vom astupa și găurile din pereți”, va spune în a patra zi de repetiție, pentru că avea să constate că pe mochetă nu stau doar actorii, mai trece și cîte un șobolan, mai trece și cîte un cîine. În această primă zi urma să vorbească însă despre altceva.

Andrei Șerban: Ca să lucrez această trilogie mi-a luat trei ani de zile. Am făcut în fiecare

an un spectacol. A fost un proces încet. „Medeea” s-a lucrat în New-York, „Electra” în Franța, iar „Troienele” tot la New York. În spectacol au jucat actori americani, actori din Liban, Irak, din America de Sud, din Europa. „Troienele” este de fapt un fel de operă, un teatru de incantație, un gen care în teatrul nostru de proză nu este folosit. Dar vreau să vă amintesc că de fapt teatrul acum 2000 de ani era mult mai aproape de acest gen. Un actor pe vremea aceea trebuia să dea din el tot ce avea la nivelul glasului, trupului și vorbirii. Expresia era totală, de muzică, de dans, de cîntat, de vorbit, de simțit, de gîndit. Deși este într-o limbă necunoscută și deși acum l-am văzut fără mișcare, fără lumină, fără costume, sînd aici pe scaune, atenția mea a fost continuu prinsă. Mi-am dat seama că de fapt într-un spectacol de genul acesta nu este nevoie de înțelegerea directă. Orice piesă greacă scrisă acum 2000 de ani și tradusă într-o altă limbă cîștigă prin înțelegerea de idei, prin înțelegerea de imagini literare dar pierde întotdeauna ceea ce este cel mai important în tragedie: înțelesul adînc, ascuns al cuvintelor, acel fluviu al vieții interioare. În traducere, această muzică a sufletului nu există. Aceste spectacole în decurs de 15 ani s-au jucat în 25 de țări și peste tot au comunicat. În special în Grecia a fost periculos pentru că veneam sub titlul unei companii americane cu o trilogie greacă veche. Este exact cum ar veni o trupă din Ungaria jucînd Caragiale în românește, la București. Spectacolul se juca în funcție de lumina zilei. Se juca „Electra” la lumina zilei pentru că este foarte apropiată de cuvîntul electricitate, de vibrația luminii interioare. Crima Clitemnestrei se întîmpla exact la apusul soarelui. „Troienele” începeau înspre amurg, iar „Medeea” era la 11 seara și se juca la lumina de făclii într-o peșteră. Toată mișcarea de la lumină la apus și apoi la noapte era exact drumul spre mister. Dacă poți să stai și să urmărești această mișcare, această călătorie în tragedie și în mit, la sfîrșit se întîmplă într-un fel un catharsis. Ceea ce practic înseamnă un soi de energie care îți dă un sens de viață. Este de fapt cheia pentru care mergem la teatru.

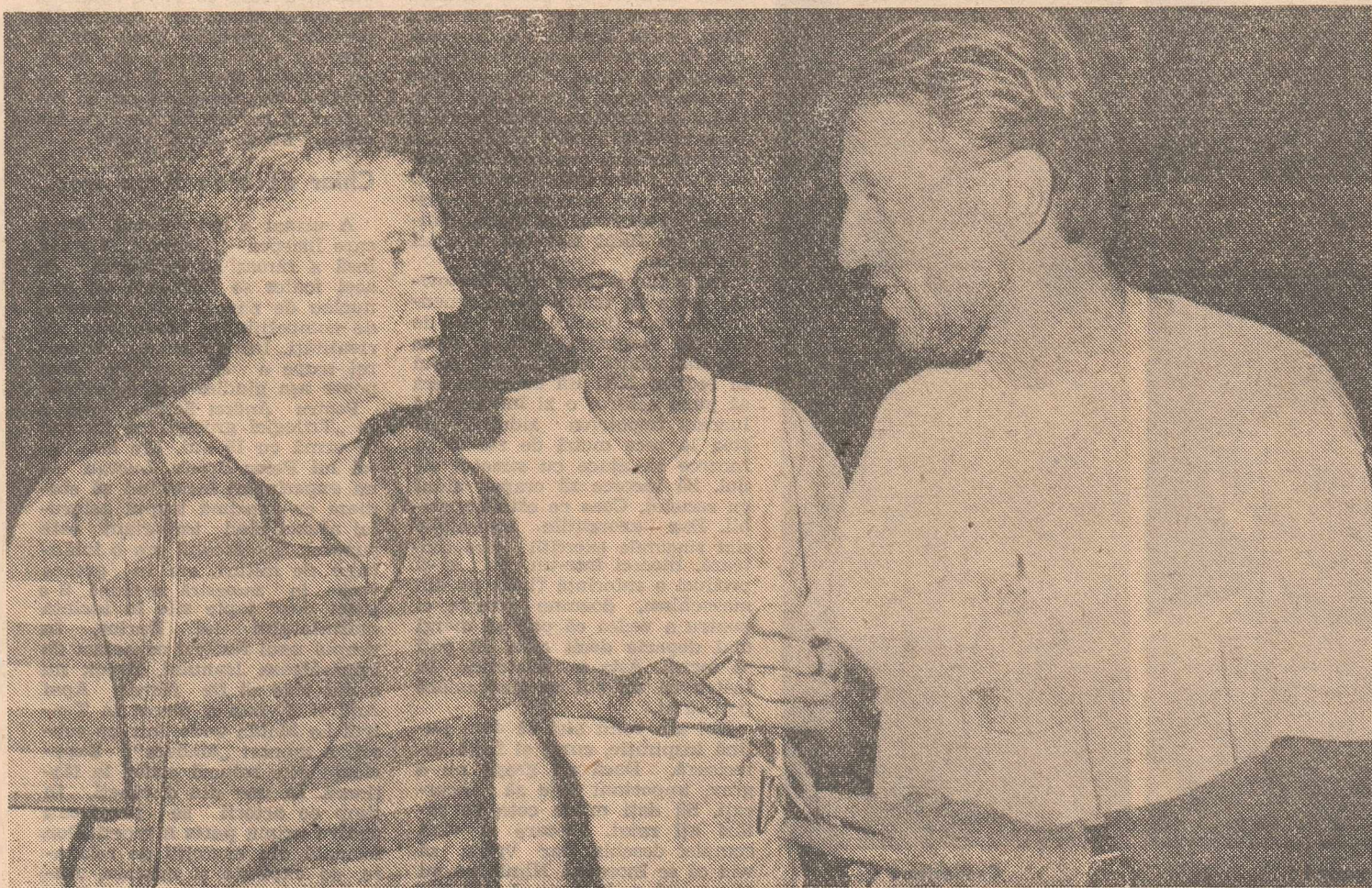
Interesul imens de a pune această trilogie în București ca spectacol de inaugurare este legat nu numai de faptul că starea teatrului românesc trebuie schimbată dar și de faptul că acest material este material de bază, de răsruce pentru întreaga dramaturgie. Toți marii dramaturgi au revenit la aceste texte. Avem posibilitatea extraordinară de a lucra aceste texte de aur.

Problema cea mai grea este cum să atacăm ceva care există acolo în adîncul mării, pierdut de 2000 de ani. Dar de fapt cînd stau și ascult pielea se face de găină și nu mai pot să-mi stăpînesc emoția. Înseamnă că relația foarte în detaliu între cuvinte, între silabe, între consoane și vocale este exact expresia unei culori fundamentale. Într-un singur vers dintr-un bocet există o viață întreagă. Toată mișcarea piesei este în acest vers. Poezia lui Eschil, Euripide sau Sofocle poate fi folosită într-un fel care să comunice cu cosmosul. De fapt eu fac o muncă de arheologie pentru a vedea cum acei actori au fost capabili să pronunțe aceste cuvinte la valoarea care li se cere. Trebuie să-mi las vanitatea mea personală acasă. Trebuie pentru moment să nu mă bazez pe tehnica mea personală de teatru. Pentru moment trebuie să fiu complet deschis spre orice trăire. Deci asta este munca obiectivă de arheologie cînd încercăm să facem ceva pentru a vedea cum ne-am putea identifica cu omul care a trăit acum 2000 de ani. În al doilea rînd este munca de zi cu zi.

Pentru aceste sunete nu trebuie să ai doar respectul ca pentru ceva care a existat demult și care este mai adînc decît tine, mai adevărat decît tine. Într-un fel mă simt emoționat nu numai că am această imensă șansă să ating un sunet care a

„Prefer să văd pe cineva care greșește foarte tare, decît pe altul care nu încearcă nimic”

— LA REPETIȚIILE LUI ANDREI ȘERBAN —

Lecție de dicție cu Valois Mickens

△ Leopoldina Bălanuță poate să și ridă
▽ În timpul repetițiilor la „Medeea”

În dialog se naște adevărul

Concentrare

— Iată, așa trebuie jucată scena !

Secretariatul tehnic al suplimentului a fost asigurat de Alexandru Păsărin, Adrian Petrescu și Cornel Speriatu.
Paginator — Sandu Niculae.

mai fost rostit odată ci pentru că pot să înțeleg ceva din viața mea în timpul în care produc acest sunet. Sunetul acesta îmi deschide un orizont, îmi dă o energie. Prin lamento exprim de fapt o suferință a mea care este suferința altuia, care este suferința tuturor. Un sunet oglindă. Prin asta oglindesc destinul unei vieți de om. Lamento-ul Hecubei este lamento-ul pentru o civilizație care se stinge. E extraordinar pentru momentul pe care îl trăim acum în România. E lamento-ul unei civilizații care a fost cea mai puternică, cea mai bine organizată, civilizația troiană. O civilizație pe care grecii au distrus-o și au furat nu numai templele, au furat secretul acestei civilizații.

Îmi aduc aminte când Grotowski lucra în teatru antrenamentul de voce (pentru că a fost de departe regizorul care a atins cea mai înaltă limită a actorului în secolul XX) un exercițiu era să pună actorul o zi întreagă să lucreze împotriva zidului. Să stea la zece metri de zid și să încerce să atace cu sunetul zidul. Să încerce să crape zidul cu sunetul. Ceea ce este imposibil. Dar exercițiile imposibile sînt singurele exerciții care contează. Încerci într-un fel să-ți produci o suferință fizică nu din mazochism, doamne ferește, ci pentru a vedea că poți să mergi mai departe decît crezi că poți să mergi. Asta e misterios în teatru că nu știi ce instrument poți să ai.

Noi am venit aici să dăm puțină inspirație, curaj și forță interioară. Dacă ați greșit nu e grav, important este să încercați. Să dați mîine ceea ce astăzi ați ratat. Fiecare să vină complet deschis. Dar vreau să văd că se încearcă. Nimic nu-mi place mai mult decît să văd pe cineva care greșește foarte tare față de altul care nu încearcă nimic. Cel care se menține nea-

tins, nepătat, frumos, pur, coafat nu ajunge nicăieri. Cel care vine și într-adevăr se aruncă, dacă nu se aruncă chiar orbește, dacă se aruncă cu puțină inteligență nu cade foarte rău. Dar să se arunce. Deci eu vă cer ceva absolut contradictoriu. Vă cer să fiți sclavii a ceea ce vi se spune și în același timp cer contribuție personală imensă. Dacă sinteți chemați și stați o oră sau două, nu pierdeți timpul. E imens de învățat, de memorizat ori de încercat. E tot timpul ceva de făcut iar nu de stat și visat.

Chiar dacă va fi un eșec...

A urmat o oră pauză după care începea „Electra”. Lumea însă a rămas să vorbească. În acel foaier se formează un nou nucleu de energie, de pasiune, de competiție și, bineînțeles, de rivalități. Începe geneza viitoarei trupe a Naționalului. Sau poate așa gîndim noi, optimiștii.

Pentru Andrei Șerban aventura „Trilogiei grecești” a început în urmă cu 15 ani. Era asistentul lui Peter Brook. Lucrau la un experiment încercînd să studieze ce exprimă trupul actorului atunci cînd important este sunetul. Spectacolul era o înlăntuire de mituri, era în greaca veche, în zoroastră și latină. S-a jucat doar șapte zile în incinta mormintului lui Darius, în timpul unui festival organizat de împărăteasa Iranului. Brook nu a dat voie să fie filmat. Apoi Andrei Șerban a plecat la Teatrul La MaMa unde, într-un subsol, a montat „Medeea”. Experiența este reluată astăzi la Național. În una din dimineți, în timp ce actorii se pregăteau pentru prima parte a repetițiilor, formată din exerciții de relaxare, de expresie și mișcare, Andrei Șerban le-a spus: „Chiar dacă va fi un eșec, va fi un eșec nobil”.

AURELIA BORIGA ■